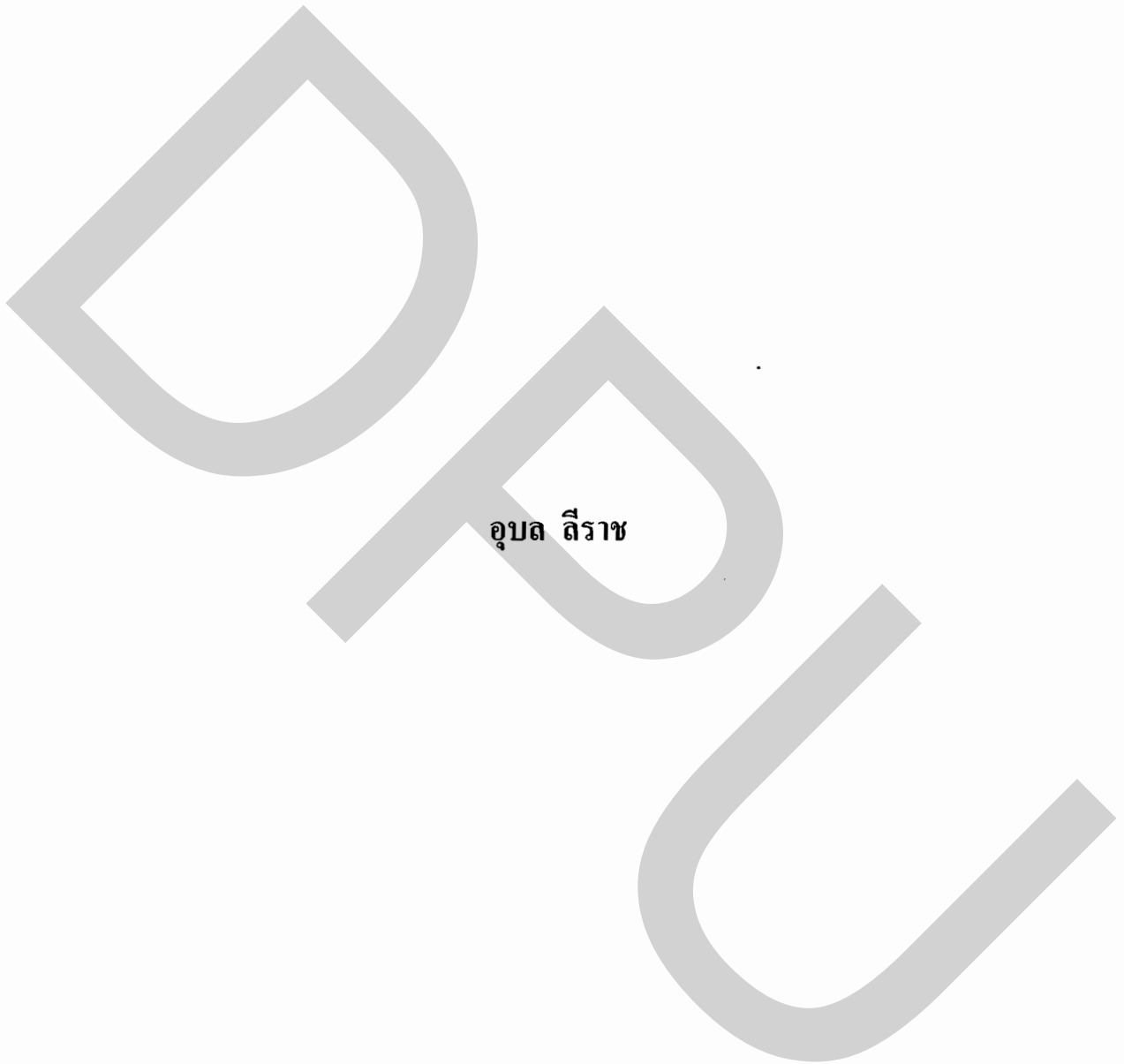

สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา : ศึกษา
สิทธิได้รับการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

อุบล ลีราช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2555

Rights and freedom of prisoners before trial and adjudication :

Study the rights of prisoners be visited during trial

UBON LEERAT

เลขทะเบียน.....	0222946
วันลงทะเบียน.....	- 1 พ.ย. 2555
เลขเรียกหนังสือ.....	345.056
	อ 832 ก
	[2555]
	๒๐1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2012

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา : ศึกษาสิทธิ
ได้รับการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

เสนอโดย อุบล สีราช

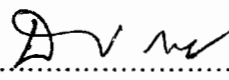
สาขา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

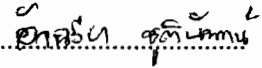
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์นันทิ จิตสว่าง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อังฉรีษา ชูตินันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 24 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี
วรภัทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำแนวคิดตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ
มาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณพ่อบุญเชื่อม ลีราช และแม่ถนัด ลีราช ที่ให้การสนับสนุนและให้
คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา โดยเฉพาะพ่อที่คอยแปลและเรียบเรียง
เอกสารภาษาต่างประเทศให้จนเป็นวิทยานิพนธ์ที่เสร็จสมบูรณ์

อุบล ลีราช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	7
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. หลักการแนวคิดการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา	9
2.1 หลักการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคล.....	10
2.2 กฎหมายบังคับโทษกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	17
2.3 กฎกติกาและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	19
2.3.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	18
2.3.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	19
2.3.3 กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ.....	20
2.3.4 หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก.....	21
2.3.5 ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules).....	24
2.4 หลักการแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเรื่องการเยี่ยม.....	26
2.4.1 แนวคิดในการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	26
2.4.2 หลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.....	29
2.4.3 หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.4 หลักการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์.....	34
2.5 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาภายใต้กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ.....	36
2.5.1 ความหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	38
2.5.2 หลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรือนจำ.....	39
2.5.3 ประเภทเรือนจำและทัณฑสถาน.....	42
2.6 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการเยี่ยม.....	46
2.6.1 รูปแบบของการเยี่ยม.....	46
2.6.2 ขั้นตอนและวิธีการเข้าเยี่ยม.....	50
2.6.3 การจำกัดสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	53
2.6.4 การตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ ในเรื่องการเยี่ยม.....	54
3. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการเยี่ยม ของต่างประเทศ.....	57
3.1 ประเทศอังกฤษ.....	57
3.1.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	58
3.1.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	63
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย.....	70
3.2.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	70
3.2.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	79
3.3 ประเทศญี่ปุ่น.....	88
3.3.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	88
3.3.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	91
4. วิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา เรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทย และต่างประเทศ.....	96
4.1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 สิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม.....	99
4.3 อภิปรายเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม.....	112
4.3.1 ด้านความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ.....	112
4.3.2 ด้านเสรีภาพในการสื่อสารกันระหว่างการเยี่ยม.....	115
4.3.3 ด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา.....	118
4.3.3.1 ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม.....	118
4.3.3.2 วันเวลาในการเข้าเยี่ยม.....	119
4.3.3.3 การกำจัดสิทธิได้รับการเยี่ยม.....	119
4.4 ตารางเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม.....	122
4.5 ตารางเปรียบเทียบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม.....	130
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	136
5.1 บทสรุป.....	136
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	138
บรรณานุกรม.....	141
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554	2
4.1 เปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่อง สิทธิได้รับการเยี่ยม.....	122
4.2 เปรียบเทียบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องการได้รับการเยี่ยม.....	130

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา : ศึกษาสิทธิได้รับการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา
ชื่อผู้เขียน	อุบล สีราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหลักการแนวคิด หลักกฎหมายและการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น และศึกษาเปรียบเทียบสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาของประเทศไทยกับต่างประเทศตลอดจนข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยต่อไป

วิธีการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยทางเอกสาร โดยการค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือ บทความ และข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์และจัดรวบรวมเป็นระบบเพื่อศึกษาวิเคราะห์หาข้อสรุปตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า โดยหลักการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เพราะศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจึงยังไม่ใช่นักโทษเด็ดขาดย่อมต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาด หากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาต้องอยู่ภายในเรือนจำ และได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานเรือนจำภายใต้ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับสิทธิได้รับการเยี่ยมฉบับเดียวกับนักโทษเด็ดขาดแล้วนั้น เห็นว่าเป็นการไม่ถูกต้องเหมาะสมกับทั้งเป็นการลดทอนสิทธิและเสรีภาพหรือเป็นการลดคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลเหล่านั้นได้

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีระเบียบข้อบังคับที่ใช้บังคับกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโดยเฉพาะอย่างชัดเจน และควรให้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามากกว่านักโทษเด็ดขาดเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักการในรัฐธรรมนูญ

Thesis Title   Rights and freedom of prisoners during trial :
                                 Study the rights be visited

Author   Ubon Leerat

Thesis Advisor   Assistant Professor Dr. Thanee Vorapatra

Department   Law

Academic Year   2011

ABSTRACT

The objective of this thesis was studied the practical idea and the protection of human rights of prisoners during trial in the case of visiting as a rule of visiting prisoners in Thailand, England, United state of America and Japan for study to compare among Thailand and western countries and Japan for to improve the existing law about the visiting prisoners

The process of study were taken document research from legislation, thesis, researches, books, articles and websites were collected to be analysed summarized as well as express the opinions for improve the problem.

The finding of this study indicated the information according to the provisions of the institution of the Kingdom of Thailand, that is the accused people should be presumption of innocence and have the rights which different from another prisoners who had been trialed and had criminal liability.

The author think we should have to improve the existing laws for benefits of the people who are the prisoners to be received the visiting which difference from guilty people and presumption of innocence according to the constitution of the Kingdom of Thailand.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหน้าที่ตรวจสอบให้ได้ความจริงเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดของผู้กระทำ ความผิด จึงต้องมีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความแน่นอนและถูกต้องของการ ปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นคดีไปจนถึงเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่รัฐจะดำเนินคดีอาญากับ ผู้ใดก็จะต้องมีหลักฐานและเหตุผลตามกฎหมายโดยชอบ เพื่อรองรับการพิสูจน์ได้ว่าการกระทำ ความผิดและผู้ถูกดำเนินคดีเป็นผู้กระทำผิด เพราะในระหว่างบุคคลถูกดำเนินคดีอาญาอาจถูกจำกัด อิสรภาพหรือเสื่อมเสียสิทธิซึ่งอาจไม่แตกต่างจากการถูกลงโทษไปแล้วโดยกระบวนการดำเนิน คดีอาญานั้น¹

เดิมผู้ถูกกล่าวหาเป็น “กรรมในคดี” (Prozess-objekt) มีสภาพไม่ต่างอะไรกับวัตถุชิ้น หนึ่งเพราะผู้ถูกกล่าวหาแทบจะไม่มีสิทธิใดๆ เลย แต่ปัจจุบันให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาในอันที่ จะให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และถือว่าเป็น “ประธานในคดี” (Prozess-subjekt)

การดำเนินคดีอาญาย่อมกระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แม้การกระทำ ความผิด อาญาจะเป็นการกระทำที่กระทบต่อสังคมโดยรวมก็ตาม แต่ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหา ก็ จะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นด้วย²

การที่จะจับบุคคลใดได้หรือไม่เจ้าพนักงานหรือศาลจะพิจารณาเหตุที่จะออกหมายจับ หรือเหตุที่จับบุคคลใดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับเป็นเกณฑ์ แต่เมื่อมีการจับบุคคลได้แล้วเจ้าพนักงาน หรือศาลแล้วแต่กรณีจะควบคุมหรือขังบุคคลนั้นไว้เลยเพื่อไม่ให้หลบหนีเว้นแต่บุคคลนั้นจะได้รับ อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

การควบคุมและการขัง ในการดำเนินคดีอาญาอาจต้องมีการสอบปากคำผู้ต้องหาในการ ฟ้องร้องต้องมีตัวผู้ต้องหาส่งศาล ในการดำเนินคดีในศาลต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เหล่านี้เกี่ยวข้องกับ

¹ ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2549). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา. หน้า 2.

² คณิต นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 135.

กับการควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดีโดยตรง กรณีจึงเป็นความจำเป็นที่รัฐต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ

การที่รัฐมีความจำเป็นที่ต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐต้องมีใช้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่แต่ต้องเป็นการเอาตัวไว้เพราะความจำเป็นตามกฎหมายเท่านั้น หลังจากพ้นอำนาจการสอบสวนแล้วก็จะนำไปฝากขังไว้ที่ศาลซึ่งศาลก็จะนำไปฝากขังที่เรือนจำ การกระทำเช่นนี้เป็น การนำบุคคลเข้าไปอยู่ในเรือนจำโดยที่ยังไม่ได้รับการพิพากษาว่ากระทำความผิด ยิ่งกระบวนการพิจารณาคดีนานเท่าใด โอกาสที่บุคคลนั้นจะสูญเสียอิสรภาพในเรื่องต่างๆ ย่อมมากขึ้นด้วย กับทั้ง เมื่อมีการนำตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐระหว่างพิจารณาคดีมากเท่าไร ก็จะเป็นปัญหาให้กับงานราชทัณฑ์ที่ต้องขังบุคคลที่ยังไม่รู้ว่าจะกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งผู้ต้องขังเหล่านี้มีจำนวนมากและเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคนล้นคุก ดังจะเห็นได้จากสถิติของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554³

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ(%)
1. นักโทษเด็ดขาด	163,474	26,667	190,141	75.44
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	50,760	8,084	58,844	23.35
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	27,058	3,453	30,511	12.11
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	9,300	1,681	10,981	4.36
2.3 สอบสวน	14,402	2,950	17,352	6.88
3. เยาวชนที่ฝากขัง	844	82	926	0.37
4. ผู้ถูกกักกัน	7	-	7	0.00
5. ผู้ถูกกักขัง	1,835	291	2,126	0.84
รวมผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	216,920	35,124	252,044	100.00

³ กรมราชทัณฑ์. (2553). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554, จาก

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหน้าที่ตรวจสอบให้ได้ความจริงเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดของผู้กระทำความผิด จึงต้องมีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความแน่นอนและถูกต้องของการ ปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นคดีไปจนถึงเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่รัฐจะดำเนินคดีอาญากับ ผู้ใดก็จะต้องมีหลักฐานและเหตุผลตามกฎหมายโดยชอบ เพื่อรองรับการพิสูจน์ได้ว่าการกระทำ ความผิดและผู้ถูกดำเนินคดีเป็นผู้กระทำความผิด เพราะในระหว่างบุคคลถูกดำเนินคดีอาญาอาจถูกจำกัด อิสรภาพหรือเสื่อมเสียสิทธิซึ่งอาจไม่แตกต่างจากการถูกลงโทษไปแล้วโดยกระบวนการดำเนิน คดีอาญานั้น¹

เดิมผู้ถูกกล่าวหาเป็น “กรรมในคดี” (Prozess-objekt) มีสภาพไม่ต่างอะไรกับวัตถุชิ้น หนึ่งเพราะผู้ถูกกล่าวหาแทบจะไม่มีสิทธิใดๆ เลย แต่ปัจจุบันให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาในอันที่ จะให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และถือว่าเป็น “ประธานในคดี” (Prozess-subjekt)

การดำเนินคดีอาญาย่อมกระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แม้การกระทำความผิด อาญาจะเป็นการกระทำที่กระทบต่อสังคมโดยรวมก็ตาม แต่ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหา ก็ จะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นด้วย²

การที่จะจับบุคคลใดได้หรือไม่เจ้าพนักงานหรือศาลจะพิจารณาเหตุที่จะออกหมายจับ หรือเหตุที่จับบุคคลใดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับเป็นเกณฑ์ แต่เมื่อมีการจับบุคคลใดแล้วเจ้าพนักงาน หรือศาลแล้วแต่กรณีจะควบคุมหรือขังบุคคลนั้นไว้เลยเพื่อไม่ให้หลบหนีเว้นแต่บุคคลนั้นจะได้รับ อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

การควบคุมและการขัง ในการดำเนินคดีอาญาอาจต้องมีการสอบปากคำผู้ต้องหาในการ ฟ้องร้องต้องมีตัวผู้ต้องหาส่งศาล ในการดำเนินคดีในศาลต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เหล่านี้เกี่ยวข้องกับ

¹ ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2549). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา. หน้า 2.

² คณิต นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 135.

กับการควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดีโดยตรง กรณีจึงเป็นความจำเป็นที่รัฐต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ

การที่รัฐมีความจำเป็นที่ต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐต้องมีใช้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่แต่ต้องเป็นการเอาตัวไว้เพราะความจำเป็นตามกฎหมายเท่านั้น หลังจากพ้นอำนาจการสอบสวนแล้วก็จะนำไปฝากขังไว้ที่ศาลซึ่งศาลก็จะนำไปฝากขังที่เรือนจำ การกระทำเช่นนี้เป็น การนำบุคคลเข้าไปอยู่ในเรือนจำโดยที่ยังไม่ได้รับการพิพากษาว่ากระทำความผิด ยิ่งกระบวนการพิจารณาคดีนานเท่าใดโอกาสที่บุคคลนั้นจะสูญเสียอิสรภาพในเรื่องต่างๆ ย่อมมากขึ้นด้วย กับทั้ง เมื่อมีการนำตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐระหว่างพิจารณาคดีมากเท่าไร ก็จะเป็นปัญหาให้กับงานราชทัณฑ์ที่ต้องขังบุคคลที่ยังไม่รู้ว่าจะกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งผู้ต้องขังเหล่านี้มีจำนวนมากและเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคนล้นคุก ดังจะเห็นได้จากสถิติของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554³

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ(%)
1. นักโทษเด็ดขาด	163,474	26,667	190,141	75.44
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	50,760	8,084	58,844	23.35
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	27,058	3,453	30,511	12.11
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	9,300	1,681	10,981	4.36
2.3 สอบสวน	14,402	2,950	17,352	6.88
3. เยาวชนที่ฝากขัง	844	82	926	0.37
4. ผู้ถูกกักกัน	7	-	7	0.00
5. ผู้ถูกกักขัง	1,835	291	2,126	0.84
รวมผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	216,920	35,124	252,044	100.00

³ กรมราชทัณฑ์. (2553). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554, จาก

เรือนจำมีความสำคัญในการดูแลควบคุมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ต้องปฏิบัติ โดยผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นสอบสวน
- 2) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้องหรือในชั้นพิจารณา
- 3) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นอุทธรณ์ฎีกา

ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาทั้งสามประเภทยังไม่ถือว่าเป็นนักโทษเด็ดขาดเนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้ บุคคลเหล่านี้จะถูกส่งเข้ามาอยู่ในความควบคุมดูแลของเรือนจำ โดยที่ชีวิตความเป็นอยู่ในระหว่างที่รอการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายของกรมราชทัณฑ์ สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเกิดเป็นปัญหาในเรื่องการเยี่ยมขึ้นทั้งในด้านการไม่ได้รับสิทธิการเยี่ยมญาติใกล้ชิด ปัญหาด้านความเป็นส่วนตัวในการพูดคุยกันระหว่างญาติกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ปัญหาด้านมาตรฐานในการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกันของแต่ละเรือนจำ เช่น กำหนดวันเวลาในการเยี่ยมที่แตกต่างกัน เป็นต้น

สิทธิส่วนบุคคลหรืออีกนัยหนึ่ง สิทธิส่วนตัว หมายถึง สิทธิประจำตัว อันประกอบด้วยเสรีภาพในร่างกาย การดำรงชีวิต ความเป็นส่วนตัว ซึ่งได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายมิให้ผู้อื่นมาล่วงเกินความเป็นส่วนตัว คือ สถานะที่บุคคลจะรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่างๆ และมีความสันโดษ ไม่ติดสัมพันธ์กับสังคม⁴ สิทธิส่วนบุคคลมีคุณค่ามากหากปราศจากความเป็นส่วนตัวก็จะมีสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตที่เราอยู่เพียงน้อยนิด และจะไม่มี ความหมายของเสรีภาพเหลืออยู่ สังคมที่ไม่มีสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่ได้รับความเคารพอย่างเต็มที่ ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นสังคมของคนเสรี

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550⁵ วางหลักไว้ชัดเจนว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”⁶ ถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญโดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพของบุคคลซึ่งถูกเรียกว่าเป็นจำเลยจนกลายมาเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำควรได้รับสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และในรัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติรับรองเรื่องสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลไว้ใน

⁴ ชูชีพ ปิณฑะศิริ. (2525). การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. หน้า 3.

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, ตอนที่ 47 ก.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 39.

มาตรา 32 “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

มาตรา 36 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมถึงการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ในกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธิส่วนบุคคลได้ถูกกำหนดเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการที่จะต้องได้รับความคุ้มครองโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ในข้อที่ 12 ว่า “บุคคลใดๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการ ในความเป็นส่วนในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกหลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอดหรือหลบหลู่”

ข้อตกลงระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีผลต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ได้แก่⁷

- 1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR)⁸ ในเรื่องสิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์
- 2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966: ICCPR)
- 3) กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ (Standard Minimum Rules For the Treatment of Prisoners 1955) ในเรื่องการติดต่อกับโลกภายนอกและผู้ถูกคุมขังที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัวหรือรอการพิจารณาคดี
- 4) หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก (Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988)
- 5) ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules)

⁷ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาดิ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวา ภัทรไพฑูรย์. (ผู้แปล). (2547). มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 7, 15, 121, 124.

⁸ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2553). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน>

ในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้น ก็คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479⁹ กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

ในมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

ได้บัญญัติว่า “ให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเขียนหรือติดต่อจากบุคคลภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากทนายตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับที่อธิบดีวางไว้”¹⁰

ภายใต้ข้อบังคับที่อธิบดีวางไว้และเห็นว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคือข้อที่ 13 ที่ว่า “...ต้องพูดภาษาไทย และออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน จะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่”¹¹

การต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยินนั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดหรือไม่ และในข้อบังคับข้อที่ 13 วรรคสอง ที่ว่า “ในกรณีเรือนจำจำกัดให้เยี่ยมและติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสารผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อจะต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนา บันทึกเสียง และตัดการสื่อสาร หากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม”¹² เมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการสันนิษฐานว่าไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนาและบันทึกเสียงสนทนานั้นเป็นการปฏิบัติโดยไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตัดการสื่อสารหากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการบัญญัติไว้ไม่ชัดเจนและให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่กว้างเกินไปซึ่งจะเป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละคนเพราะหากเป็นการใช้โดยขาดความรู้ความ

⁹ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์. (2479, 23 พฤศจิกายน). ประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร.

¹⁰ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, มาตรา 33.

¹¹ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549, ข้อ 13.

¹² ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549, ข้อ 13 วรรคสอง.

เข้าใจ ไม่ระมัดระวัง หรือตามอำเภอใจ หรือในทางกลับกันแล้ว การสนทนานั้นก็จะถูกตัดและ ผู้ต้องขังรายนั้นจะเป็นผู้กระทำผิดระเบียบข้อบังคับที่มีไว้สำหรับการเยี่ยมจะถูกลงโทษทางวินัย ไม่ให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกไม่เกิน 2 เดือน ซึ่งโทษดังกล่าวนี้เป็นโทษชนิดเดียวที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะได้รับในขณะที่ถูกขังในเรือนจำ ผู้ศึกษาเห็นว่าหากมีความชัดเจน ในหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าข้อความใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมจะทำให้คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมากขึ้น และเป็นการคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมุ่งที่จะศึกษาถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ที่ถูกควบคุมไว้ในเรือนจำโดยศึกษากรณีสิทธิได้รับการเยี่ยม ซึ่งเห็นว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่ถูก คุมขังยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร ทั้งยังไม่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจนสามารถบังคับใช้เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่ได้รับการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพในเรื่องการเยี่ยมที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาด และยังได้ศึกษาเปรียบเทียบกับ ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และข้อตกลงระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม เพื่อ นำมาเปรียบเทียบกับประเทศไทยว่าสอดคล้อง เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และไปตาม เจตนารมณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างแท้จริงหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาถึงสภาพปัญหาและ อุปสรรคเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและแนวทางปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้สอดคล้องกันและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาหลักการแนวคิด หลักกฎหมายและการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทย ข้อตกลงระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้อง กฎหมายประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศ ญี่ปุ่น

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรื่อง สิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาตามหลักกฎหมายในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา อีกทั้งสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังไม่สอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากล ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลเหล่านี้ ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายหรือหามาตรการทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมจะทำให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ไม่รวมถึงนักโทษเด็ดขาดหรือผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว และไม่รวมถึงผู้ต้องขังที่เป็นเด็กและเยาวชน

1.4.2 ศึกษาหลักการแนวคิด หลักกฎหมายและการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทย

1.4.3 ศึกษาหลักการแนวคิด หลักกฎหมายและการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ตามกฎหมายขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง และตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความวารสาร ตลอดจนข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการสังเคราะห์และจัดรวบรวมเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา และศึกษาวิเคราะห์หาข้อสรุปตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทราบถึงหลักการแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ตามกฎหมายในประเทศไทย ข้อตกลงระหว่างประเทศ และกฎหมาย ต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ สิทธิและเสรีภาพที่ควรจะได้รับคุ้มครองของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

1.6.2 ทราบถึงความเหมือน ความแตกต่าง ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ของประเทศไทยกับประเทศ อังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไป เสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2

หลักการแนวความคิดการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ในเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

การที่ผู้ต้องขังต้องถูกแยกตัวออกจากสังคมปกติ ทำให้เขาถูกจำกัดเสรีภาพต่างๆ และทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความถูกต้องชอบธรรม ความพอดีในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ความทุกข์ทรมานที่ผู้ต้องขังได้รับจากการถูกจำกัดสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การเรียกร้องให้ตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมถึงเรียกร้องให้มีการรับรองสิทธิตามกฎหมายที่บุคคลนั้นพึงได้รับด้วย¹

สิทธิธรรมชาติที่บุคคลทุกคนพึงมีเช่นเดียวกันคือสิทธิพื้นฐานของพลเมือง ซึ่งต่อมาเรียกสิทธิประเภทนี้ว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human rights) อันครอบคลุมถึงสิทธิของผู้ต้องขังผู้ต้องขังซึ่งเป็นมนุษย์และพลเมืองของประเทศผู้หนึ่งจึงควรได้รับสิทธิต่างๆ เช่นเดียวกับประชาชนทุกคนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากสถานะแห่งความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์เช่นนี้ ย่อมถือว่าดำรงอยู่ในมนุษย์ทุกคนและไม้อาจถูกถูกลิดรอนหรือทำลายลงได้ ไม่ว่าจะโดยรัฐหรือโดยตัวเขาเอง หมายความว่า แม้มนุษย์จะมีพฤติกรรมที่ดูไร้ศักดิ์ศรี ไร้คุณค่า (Undignified Behavior) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขายังคงมีอยู่มิได้ถูกลิดรอนลงด้วย ดังนั้นจึงต้องเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่เป็นผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขังในเรื่องจำคุกเช่นเดียวกัน²

ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี มีผลกระทบต่อสังคมและผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังสูญเสียอิสรภาพ ว่างาน ขาดรายได้ สูญเสียโอกาสต่างๆ ทางสังคม ครอบครัวเดือดร้อนและหากคดียกฟ้องก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรม แม้ว่าปัจจุบันจะมีการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ถูกคุมขังและภายหลังศาลยกฟ้องเนื่องจากไม่ได้กระทำความผิด หากจะมองผลกระทบต่อภาครัฐ รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคล งบประมาณในการเลี้ยงดูค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแล ซึ่งผู้ต้องขังระหว่างนี้ถือเป็นบุคคลที่บริสุทธิ์ยังไม่เป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันที่ที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด

¹ กุลพล พลวัน. (2543). สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. หน้า 50.

² แหล่งเดิม.

จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจึงควรแตกต่างจากการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

สำหรับเนื้อหาในบทนี้ จะได้ศึกษาถึงหลักการแนวคิดการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม โดยจะศึกษาเป็นลำดับความคิดในด้านกฎหมายประกอบกับแนวทางปฏิบัติ ซึ่งมีเนื้อหาเริ่มต้นจากหลักการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคล กฎหมายบังคับโทษกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หลักการแนวคิดในข้อตกลงระหว่างประเทศ หลักการแนวคิดในกฎหมายของประเทศไทย และหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมภายใต้กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษของไทย

2.1 การใช้อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคล

การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐในการควบคุมตัวบุคคลใดๆ ขึ้น แม้จะมีความจำเป็นเพื่อส่งเสริมให้การสอบสวนและดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดก็ตาม แต่โดยที่การควบคุมตัวและการขังนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหาโดยตรง ดังนั้นการใช้อำนาจดังกล่าวจึงต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมต่อพฤติการณ์แห่งคดีและมีความสมดุลในระหว่างประโยชน์ของรัฐและประโยชน์ของผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ถูกสงสัย³ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับการใช้อำนาจในการควบคุมตัวบุคคล ดังต่อไปนี้

2.1.1 การใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ (The Law of Constitution) หมายถึง กฎหมายว่าด้วยระเบียบแห่งอำนาจสูงสุด ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ⁴ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของประเทศไทยคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม กล่าวคือ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเป็นธรรมสามารถอธิบายและให้เหตุผลได้และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่กฎหมายให้อำนาจ ซึ่งถ้ากระทำการเกินกรอบอำนาจหรือโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมาย และการกระทำนั้นไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดี และถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งเป็น

³ คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์. (2552). *อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายลักษณะพิเศษ*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 1.

⁴ หุศต แสงอุทัย. *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. หน้า 186.

กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐต้องกระทำภายในขอบอำนาจของกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเจ้าพนักงานผู้มิบทบาทหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย

หลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 3 แสดงไว้ชัดเจนถึงเจตนารมณ์กำหนดที่มาของอำนาจอธิปไตยและหลักการแบ่งแยกอำนาจและการใช้อำนาจต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ดังนี้

“มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

เพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเป็นธรรมสามารถอธิบายและให้เหตุผลได้และจะใช้อำนาจรัฐโดยปราศจากบทบัญญัติของกฎหมายรับรองนั้นไม่ได้

หลักนิติธรรม⁶ (The Rule of Law) มาจากหลักกฎหมายของกลุ่มประเทศคอมมอนลอว์ (Common Law) เป็นหลักที่จำกัดการใช้อำนาจของผู้ปกครองไม่ให้เกินขอบเขตโดยต้องปกครองภายใต้กฎหมาย

หลักนิติรัฐ (Legal State) มาจากหลักกฎหมายของกลุ่มประเทศซีวิลลอว์ (Civil Law) มีความหมายกว้างครอบคลุมมากกว่าหลักนิติธรรม ซึ่งหมายถึง⁷

- 1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจรัฐ
- 2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบทบัญญัติของกฎหมาย
- 3) หลักความชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตุลาการและองค์กรฝ่ายปกครองในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด
- 4) หลักความชอบด้วยกฎหมาย ในเนื้อหาของกฎหมายนั้นจะต้องมีความชอบในเนื้อหาที่มีหลักประกันความเป็นธรรมแก่ประชาชน

⁵ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. หน้า 2.

⁶ คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์. (2552). อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายลักษณะพิเศษ. (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 6.

⁷ แหล่งเดิม.

5) หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลักการไม่มีกฎหมาย ไม่มีควมผิด ซึ่งเป็นหลักในทางกฎหมายอาญา (Nullum crimen nulla poena sine lege)

6) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

หลักนิติธรรมหรือหลักนิติรัฐ ในความหมายที่ว่ารัฐบาล หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลจะกระทำการใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเอกชนคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและเฉพาะแต่ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นทั้งแหล่งที่มา (Source) และข้อจำกัด (Limitation) ของอำนาจการกระทำการต่างๆ ขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร⁸ กฎหมายที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารกระทำการต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของราษฎรโดยปกติแล้วจะได้แก่ พระราชบัญญัติและพระราชกำหนดเป็นการตีความตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยทางผู้แทน (Representative Democracy) อันเป็นหลักการที่เป็นรากฐานของรัฐธรรมนุญเสรีประชาธิปไตย⁹

อำนาจตามกฎหมายในการที่ภาครัฐจะเข้าไปดำเนินการใดๆ ที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนุญ อำนาจรัฐดังกล่าวจะใช้กับบุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลคนนั้นได้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลใดก็ตามที่กระทำผิดกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างปกติสุข

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม กล่าวคือ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเป็นธรรม สามารถอธิบายและให้เหตุผลได้ และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่กฎหมายให้อำนาจ ซึ่งถ้ากระทำการเกินกรอบอำนาจหรือโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมาย และการกระทำนั้นไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกลงโทษตามกฎหมาย อันเป็นกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐจึงต้องกระทำภายในขอบอำนาจของกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าพนักงานผู้มีบทบาทหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย

การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐต่อประชาชนมีแนวทางตามรัฐธรรมนุญ ดังนี้

หลักการ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนุญรับรองไว้จะกระทำมิได้ องค์กรของรัฐทุกประเภทจะต้องปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายหรือตรากฎหมาย

⁸ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนุญ. หน้า 58.

⁹ แหล่งเดิม. หน้า 59-60.

กฎ ข้อบังคับใดๆ หรือการตีความกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประชาชนจะต้องตระหนักและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย แม้บุคคลจะถึงแก่ความตายไปแล้วศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์พึงได้รับความเคารพเช่นกัน หลักประกันนี้เป็นไปตามหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1948

เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญมาตรา 29 กำหนดเงื่อนไขการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ป้องกันมิให้รัฐดำเนินการใดๆ เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควรและกระทบสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เงื่อนไขการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมี 5 ประการ คือ

- 1) ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย และระบอบบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจ
- 2) จำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เฉพาะเพื่อการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
- 3) จำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เท่าที่จำเป็น
- 4) จะกระทบสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพไม่ได้
- 5) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

2.1.2 การใช้อำนาจรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินคดีอาญาอาจต้องมีการสอบปากคำผู้ต้องหา¹⁰ ในการฟ้องต้องมีตัวผู้ต้องหาส่งศาล¹¹ ในการดำเนินคดีในศาลต้องกระทำต่อหน้าจำเลย¹² เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวระหว่างคดีโดยตรง กรณีจึงจำเป็นที่รัฐต้องเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐมิใช่เอาตัวไว้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่แต่ต้องเป็นการเอาตัวไว้เพราะความจำเป็น¹³ ในส่วนนี้จะกล่าวถึง 2 ประเด็น คือ

2.1.2.1 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการควบคุมตัว¹⁴

ในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะเป็นประธานในคดีแต่การใช้มาตรการบังคับของรัฐกับผู้ถูกกล่าวหา ก็ยังมีความจำเป็น เพราะหากรัฐไม่อาจใช้มาตรการบังคับ

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 120.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 165.

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 172.

¹³ คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์. เล่มเดิม. หน้า 12.

¹⁴ แหล่งเดิม.

กับผู้ถูกกล่าวหาได้ การดำเนินคดีอาญาของรัฐก็ไม่สามารถทำได้หรือยากต่อการที่รัฐจะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา นั่น การควบคุมตัวระหว่างคดีจึงอาจมีความจำเป็นที่ต้องกระทำ

การควบคุมตัวระหว่างคดีกับการเรียกและการจับเป็นเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ การที่ต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหา ก็เพราะกรณีมีความจำเป็นต้องได้ตัวผู้ถูกกล่าวหาเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น เพื่อสอบสวนปากคำผู้ต้องหา และเมื่อได้ทำการสอบสวนแล้วตามปกติก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป และการที่ต้องจับบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็เพราะกรณีอาจมีความจำเป็นต้องเอาตัวบุคคลผู้นั้นมาไว้ในอำนาจรัฐ และเมื่อความจำเป็นต้องเอาตัวบุคคลผู้นั้นไว้ในอำนาจรัฐไม่มีหรือหมดไปในภายหลังก็ต้องปล่อยตัวผู้ถูกจับนั้นไปเช่นเดียวกัน

การควบคุมตัวระหว่างคดีจะต้องเกิดจากความจำเป็นในแง่ที่ว่าหากไม่ควบคุมหรือขังผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานหรือการพิจารณาคดีของศาลแล้วแต่กรณีจะไม่อาจกระทำได้นั้น ตามปกติหากมีความจำเป็นเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

การควบคุมตัวระหว่างคดี คือ การจำกัดเสรีภาพในร่างกายหรือเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อเป็นหลักประกันสำหรับรัฐในการดำเนินคดีชั้นกำหนดคดีหรือการดำเนินคดีชั้นบังคับคดี

2.1.2.2 จุดมุ่งหมายของการควบคุมตัวระหว่างคดี¹⁵

จุดมุ่งหมายหลักของการควบคุมตัวระหว่างคดี คือ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย เพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่วนจุดมุ่งหมายเพื่อประกันการบังคับโทษนั้นเป็นเพียงจุดมุ่งหมายรองเพราะกรณีอาจไม่มีการบังคับโทษในคดีนั้นเลยก็ได้แม้ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยได้กระทำผิด กรณีศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษจำเลยไว้

โดยหลักแล้วเจ้าพนักงานและศาลต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปเสมอจะควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ได้ก็เฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้นเพราะกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานอกจากจะเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้วยังเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลด้วย ดังนั้นการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ระหว่างคดีจึงเป็นข้อยกเว้น

ทางปฏิบัติมีการแยกการควบคุมและการขังกับการจับออกต่างหากจากกัน กล่าวคือ กรณีใดจับได้หรือไม่ก็จะดูเฉพาะเรื่องการจับ และหลังจากจับได้แล้วการควบคุมหรือขังก็

¹⁵ แหล่งเดิม. หน้า 14.

จะตามมาโดยอัตโนมัติ โดยเกือบจะไม่พิจารณาอีกต่อไปว่าการควบคุมหรือขังต่อไปหลังจากการจับนั้นกระทำเพื่ออะไรตามบทบัญญัติมาตรา 87 กฎหมายใช้ถ้อยคำว่า “มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี” กรณีจึงทำให้การตีความกฎหมายขาดการพิจารณากฎหมายอย่างเป็นระบบ คือ มิได้คำนึงถึงหลัก “การตีความตามความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบของกฎหมาย” (systematische Auslegung หรือ systematische interpretation) กรณีจึงทำให้ทางปฏิบัติดังกล่าวนี้เป็นประหนึ่งว่า การควบคุมหรือขังได้กระทำไปเพื่อความสะดวกของเจ้าพนักงานซึ่งทางปฏิบัติไม่ถูกต้องเป็นอย่างยิ่ง ทั้งมาตรการคุ้มครองสิทธิที่พอมืออยู่ในมาตรา 90 ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้อีกด้วย¹⁶

เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี ก็คือเหตุอันเกี่ยวเนื่องกับจุดมุ่งหมายของการควบคุมตัวระหว่างคดีไม่ว่าจะเป็นเหตุเพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย หรือเพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือเพื่อประกันการบังคับโทษนั่นเอง หรือเหตุในการออกหมายจับหรือเหตุในการออกหมายขังตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือหากจุดมุ่งหมายของการควบคุมตัวระหว่างคดีตกไปก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหา

ในระบบการดำเนินคดีอาญานั้นมีความจำเป็นที่รัฐต้องเอาตัวบุคคลผู้กระทำความผิดไว้ในอำนาจรัฐ แม้ตัวผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาจะเป็นประธานในคดีแต่การใช้มาตรการบังคับ (compulsory measures) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินคดีอาญาของรัฐกับผู้ถูกกล่าวหาที่ยังมีความจำเป็นเพราะหากรัฐไม่อาจใช้มาตรการบังคับกับผู้ถูกกล่าวหาได้เลยแล้วการดำเนินคดีอาญาของรัฐก็ย่อมไม่อาจกระทำได้ หรือยากต่อการที่รัฐจะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ความจำเป็นที่อาจเป็นการสอบปากคำผู้ต้องหา การมีตัวผู้ต้องหา มาศาล หรือการพิจารณาคดีของศาล โดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย¹⁷ โดยเป็นการควบคุมในระหว่างการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการขังโดยศาลเป็นผู้สั่งจึงเรียกกระบวนการนี้ว่า “การควบคุมตัวระหว่างคดี”¹⁸

มาตรการบังคับในการดำเนินคดีมีอยู่หลายประการไม่ว่าจะเป็นการเรียก การจับ การควบคุม การขัง ซึ่งเหล่านี้โดยปกติต้องมีหมายอาญา กล่าวคือ หมายอาญาเป็นเครื่องแสดงอำนาจถึงการใช้มาตรการบังคับ ซึ่งนอกเหนือจากการบังคับโทษอาญาโดยจำคุกแล้ว ในส่วนของมาตรการบังคับที่มีผลต่อกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ใช้กับผู้ต้องขังก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดโดยตรง ก็คือ การขังเพราะเมื่อมีการออกหมายขังโดยศาลและส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาไปเรือนจำ ในระหว่างนั้นการที่จะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ ประกอบกับการดำเนินการทางคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยที่การขังนั้น

¹⁶ แหล่งเดิม. หน้า 15.

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 120, มาตรา 165 และมาตรา 172.

¹⁸ คณิต ฒ นคร. เล่มเดิม. หน้า 337-338.

เป็นการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ระหว่างคดีโดยอาศัยอำนาจของศาล และในการที่ศาลจะขังผู้ถูกกล่าวหาจำเป็นต้องออกหมาย การควบคุมตัวระหว่างคดีโดยการขังมีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

1) เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อยซึ่งในการสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งนั้น ถ้ามีความจำเป็นเพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อยรัฐอาจจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องขังนั้นไว้ก่อนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนเพราะหากไม่มีการสอบสวนหรือการสอบสวนไม่อาจกระทำไปได้การฟ้องผู้ต้องหาในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควรให้สั่งฟ้องก็ไม่อาจจะทำได้ โดยเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาเอาไว้เพื่อการมีตัวสำหรับทำการสอบสวน หรือเมื่อได้มีการสอบสวนผู้ต้องหาแล้วก็อาจมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อไปอีก เพราะอาจจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรืออาจก่อเหตุร้ายประการอื่นเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษทำให้เกิดความเสียหายแก่การสอบสวนคดีเพราะข้อเท็จจริงได้ถูกบิดเบือนไป

2) เพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งในการพิจารณาคดีอาญานั้น โดยหลักแล้วจำเป็นที่จะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย¹⁹ เพื่อเปิดโอกาสให้จำเลยสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่อันเป็นหลักประกัน “สิทธิที่จะอยู่ร่วมในการดำเนินคดีอาญา” ของจำเลย ซึ่งทำให้จำเลยต้องมีตัวผู้ต้องหาไว้ตลอดการพิจารณาคดีของศาล เพราะฉะนั้นหากศาลเห็นเหตุว่ามีความจำเป็นถ้าไม่ควบคุมตัวไว้จำเลยอาจหลบหนีไประหว่างการพิจารณาคดีศาลจำเป็นต้องขังจำเลยเอาไว้

3) เพื่อประกันการบังคับโทษ ซึ่งในกรณีที่ศาลพิพากษาขังจำเลยไว้ระหว่างคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดได้เนื่องมาจากโจทก์ยังสามารถที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเพื่อป้องกันความบกพร่องในการวินิจฉัยและสั่งคดีของศาลซึ่งก็มีความเป็นไปได้ว่าศาลสูงอาจกลับคำพิพากษาของศาลล่างและพิพากษาลงโทษจำเลย ดังนั้นถ้าเหตุอันควรเชื่อว่าหากปล่อยตัวจำเลยไปจำเลยอาจหลบหนีไปเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับโทษ ประกอบกับตามกฎหมายอาญาของไทยยังคงยอมรับให้มีอายุความการลงโทษทำให้จำเลยมีทางเลือกที่จะหลบหนีไปจนกว่าจะพ้นอายุความลงโทษศาลก็จะขังจำเลยเพื่อประกันการบังคับโทษได้และการขังจำเลยในชั้นตอนนี้ถือว่่าเพื่อสนองจุดมุ่งหมายของการบังคับโทษ การควบคุมตัวจำเลยไว้ในกรณีที่ศาลพิพากษาขังจำเลยไว้จึงเป็นกรณีของการควบคุมเพื่อประกันการบังคับโทษ

ดังนั้นในการที่รัฐจะเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐโดยใช้วิธีการขังนั้นจะสามารถทำได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย 3 ประการนี้เท่านั้น การเรียกและการจับหาใช้เหตุที่ก่อให้เกิดอำนาจควบคุมตัวระหว่างคดีแก่เจ้าพนักงานหรือศาลได้โดยอัตโนมัติไม่ การควบคุมตัว

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 172.

ระหว่างคดีจะต้องเกิดจากความจำเป็นในแง่ที่ว่าหากไม่ควบคุมตัวหรือขังผู้ถูกกล่าวหาไว้จะทำให้การดำเนินคดีอาญาไม่อาจกระทำได้นั้น มิใช่ว่าเจ้าพนักงานหรือศาลจะอ้างเหตุใดๆ ก็ได้เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเพราะถ้าเป็นเช่นนั้นการใช้มาตรการบังคับก็กลายเป็นว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกของฝ่ายรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนในระหว่างที่ถูกดำเนินคดีอาญา ดังนั้นการควบคุมตัวระหว่างคดีนั้นแท้จริงแล้วจึงเป็นเรื่องของข้อกีดกันที่กฎหมายให้อำนาจในอันที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งโดยหลักการพื้นฐานที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วเหตุจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ โดยการขังก็ต้องมาจากสาเหตุ คือ เพื่อป้องกันมิให้หลบหนี หรือป้องกันมิให้ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีพฤติกรรมเช่นนั้นอันจะส่งผลกระทบต่อจุดมุ่งหมายการเอาตัวไว้ดังกล่าวรัฐก็อาจจะควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ก็ได้

2.2 กฎหมายบังคับโทษกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²⁰

เมื่อพิจารณากระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบประกอบกับภารกิจของกฎหมายอาญา จะพบว่า กฎหมายอาญาสารบัญญัติจะทำหน้าที่เป็นกติกาสังคมที่คนในสังคมทุกคนต้องเคารพ และต้องไม่กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นบุคคลต้องรับโทษในทางอาญาได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายอาญาได้บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญา กฎหมายอาญาจะมีผลบังคับได้จริงก็ต้องอาศัยกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการดำเนินการตั้งแต่ขั้นสอบสวนฟ้องร้อง และในชั้นพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษ ในขั้นตอนของการบังคับโทษ จำคุกหากแต่จะดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลให้จำคุกเป็นระยะเวลาเท่านั้นเท่านั้นเพียงแค่นั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นหลักประกันได้ว่าผู้ถูกดำเนินการบังคับโทษจำคุกตามหมายจำคุกจากศาลตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดโทษนั้นจะมีความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นหรือไม่และจะไม่ไปกระทำความผิดอีกหรือไม่ อันจะยังให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามภารกิจในการคุ้มครองสังคม ภารกิจในการปราบปราม และในการป้องกันการกระทำความผิด และภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย และการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ ดังที่ได้กำหนดเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของกฎหมายอาญา หรือเป็นภารกิจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างแท้จริง

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่มีหรือขาดกระบวนการบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพ เมื่อกระบวนการขั้นตอนของระบบทำการตรวจสอบความจริงแท้ได้แล้วว่าบุคคลที่เป็นจำเลยกระทำความผิดจริงหรือเป็นอาชญากร การจำคุกบุคคลดังกล่าวไว้ตามระยะเวลาที่ไม่สามารถเป็น

²⁰ ธาณี วรภัทร. (2553). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. หน้า 85-86

หลักประกันได้ว่าบุคคลนั้นเมื่อพ้นโทษออกไปจากเรือนจำแล้วจะไม่กระทำความผิดอีก ขณะเดียวกันการอยู่ร่วมกันของผู้กระทำความผิดในหลายๆ ลักษณะของการกระทำความผิดในเรือนจำเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยก และไม่ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามหลักการของการบังคับโทษจำคุก การที่คนมาอยู่ร่วมกันนานๆ ก็จะเกิดการซึมซับและเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งกันและกันจนเกิดเป็นมหาวิทยาลัยที่สร้างอาชญากรรมออกสู่สังคม ซึ่งเป็นอันตรายต่อคนในสังคมมาก กับทั้งยังทำให้กระบวนการยุติธรรมในส่วนอื่นๆ เช่น ตำรวจ อัยการ และศาล ฯลฯ ต้องทำงานมากขึ้น ทำงานซ้ำกับบุคคลเดิม ต้องเสียเวลา เสียงบประมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างสูญเปล่ากับทั้งปริมาณอาชญากรก็จะมีมากขึ้น

กฎหมายบังคับโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายบังคับโทษจำคุกเป็นส่วนหนึ่งในระบบของกฎหมายอาญา ดังนั้น กฎหมายบังคับโทษจำคุกจึงมีบทบาทและมีความสำคัญในการส่งเสริมภารกิจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายหลักสามส่วนที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการหรือเป็นระบบต่อกัน ในกระบวนการเดียวกันแต่มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน บนพื้นฐานความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่ต่อเชื่อมกันและขับเคลื่อนด้วยองค์กรหลายองค์กรในบทบาทที่แตกต่างกันในวัตถุประสงค์ของกระบวนการเดียวกัน จึงเรียกว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย มีกฎหมายหลักๆ ที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

กฎหมายอาญาสารบัญญัติ จะเป็นกฎหมายที่มีภารกิจในการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม มีภารกิจในการปราบปรามและในการป้องกันการกระทำความผิด รวมตลอดทั้งคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและในการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เป็นต้น

กฎหมายอาญาวิธีบัญญัติ มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะพิสูจน์ค้นหาความจริง และทำให้กฎหมายอาญามีผลบังคับได้อย่างจริงจัง ได้แก่ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายอาญาบังคับโทษ มีภารกิจในการบังคับโทษผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษและการบังคับโทษ โดยมุ่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วของบุคคลและคืนคนดีสู่สังคม ได้แก่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกฎหมายทั้งสามส่วนทำงานอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ความมีประสิทธิภาพของภารกิจของกฎหมายอาญาก็จะเกิดขึ้นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เช่นกัน กล่าวคือ คนกระทำความผิดจริงต้องถูกบังคับโทษ คนบริสุทธิ์ได้รับอิสรภาพ ดังนั้น บทบาทของกฎหมายบังคับโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงเป็นเรื่องของการแก้ไขมนุษย์ที่ได้พิสูจน์แล้วโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาคของวิธีบัญญัติว่าได้กระทำความผิดจริง ในระหว่างเวลาที่อยู่ในเรือนจำมีวิธีการและ

ขั้นตอนในการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่กลับไปกระทำความผิดอีกในภายหลังเมื่อปล่อยตัวบุคคลนั้นออกสู่สังคม

2.3 กฎกติกาและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

การยอมรับสิทธิของผู้ต้องขังว่าเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งได้นำมาสู่การรับรองสิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องขังพึงมีไว้ในข้อตกลงรับรองสิทธิระหว่างประเทศหลายฉบับ โดยถือว่าสิทธิมนุษยชนเป็นระบบคุณค่าประการหนึ่งที่สังคมมนุษย์พยายามรังสรรค์ขึ้นมาในสภาพที่สังคมกำลังเผชิญกับสภาวะการณของการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เป็นไปอย่างค่อนข้างรุนแรง ทั้งนี้เพื่อนำเอาระบบคุณค่าดังกล่าวมาจัดระเบียบทางสังคม โดยเฉพาะ ทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐ โดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขแม้จะเป็นผู้ต้องขังก็ตาม

ทิศทางในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศที่มีการยอมรับแนวความคิดในเรื่องนี้แล้วหลายประเทศจึงได้พัฒนาไปในแนวเดียวกัน ทั้งนี้สังคมมนุษย์ในปัจจุบันได้มีการปรับเข้าสู่คุณภาพมากขึ้นไม่ว่าในแง่ของความเสมอภาคในสังคม ในแง่การเรียกร้องสิทธิหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยมีความคิดที่จะเชื่อมต่อเรื่องหลักนิติธรรมเข้ากับเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยได้พยายามที่จะกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันที่จะประกันให้ประชาชนทุกคนได้รับการปกป้องและคุ้มครอง และถือเป็นปณิธานอันสูงสุดที่ประชาชนในโลกปรารถนาให้เกิดขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ

ในส่วนของกาปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น องค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การระหว่างประเทศได้กำหนดเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศรวมทั้งมาตรฐานสากลในด้านต่างๆ ในแนวทางการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ต้องขังขึ้นหลายฉบับ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีดังนี้

2.3.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights, 1948: UDHR)²¹

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นเครื่องหมายอันยิ่งใหญ่ของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพราะแสดงถึงเจตนารมณ์ร่วมกันของประเทศต่างๆ หลายสิบประเทศในการกำหนดเป็นหลักฐานว่า สิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ และควรให้ความคุ้มครองนั้นมีอะไรบ้าง ทั้งนี้เป็นนิมิตอันดีว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ ย่อมจะดีขึ้นเป็นลำดับและปฏิญญานี้เป็นพื้นฐาน หรือ

²¹ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2553). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน>

หลักการสำคัญอย่างยิ่งในคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสหประชาชาติ โดยปฏิญญานี้ได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายธรรมชาติและเป็นผลงานชิ้นแรกที่เป็นการนำแนวคิดในทางปรัชญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มีผู้คิดค้นมานานนับปีนำมาบัญญัติไว้ ซึ่งรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาองค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) อันมีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้หลายประการ ซึ่งอ้างอิงไปใช้กับผู้ต้องขังด้วย เพราะถือว่าผู้ต้องขังก็เป็นประชาชนพลเมืองคนหนึ่งที่ย่อมได้รับสิทธิอันพึงมีด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่ใช่หลักเกณฑ์ที่มีสภาพบังคับเหมือนกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปและไม่ใช้สนธิสัญญาระหว่างประเทศ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงไม่เกิดพันธกรณีให้ต้องปฏิบัติตามเพียงแต่เป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติเพราะจะเกิดผลดีในทางส่งเสริมมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศนั้นเองให้เป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก และประเทศที่ให้การยอมรับหลักการของปฏิญญาสากลส่วนใหญ่ก็นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศตนเองด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลายๆ ประเทศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการเยี่ยมได้แก่

ข้อ 7 “ทุกคนต่างเสมอกันในกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการขยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว”

และหลักการที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่เรียกว่า หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) ซึ่งได้บัญญัติไว้ในปฏิญญาฯ นี้ คือ

ข้อ 11 (1) “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งคนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี”

ข้อ 12 บุคคลใดๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัวในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการกลบหลู่ดังกล่าวนี้

ซึ่งจากหลักปฏิญญาฯ ดังกล่าว ทำให้มีการกระตุ้นเตือนต่อหน่วยงานต่างๆ ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามากขึ้นต่อประเทศภาคีของสหประชาชาติ เพราะข้อสันนิษฐาน

ดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ทั้งในเรื่องสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม สิทธิในการพบและปรึกษากฎหมายความเป็นการเฉพาะตัว สิทธิที่จะได้รับการประกันตัว เป็นต้น

2.3.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966: ICCPR)²²

รัฐภาคีแห่งกติกานี้พิจารณาว่า ตามหลักการที่ได้ประกาศไว้ในกฎบัตรสหประชาชาตินั้น การยอมรับในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดและสิทธิที่เท่าเทียมกันและไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งปวงของมวลมนุษยชาตินั้นเป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติธรรมในโลกยอมรับว่า สิทธิเหล่านี้มาจากศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ ภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติที่จะส่งเสริมการเคารพและการยอมรับโดยสากลต่อสิทธิและเสรีภาพมนุษยชนตระหนักว่า ปัจเจกบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต่อปัจเจกบุคคลอื่นและต่อประชาคมของตนมีความรับผิดชอบที่จะเพียรพยายามในการส่งเสริมและการยอมรับสิทธิที่รับรองไว้ในกติกานี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมมีดังนี้

1. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกหลบหลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือหลบหลู่เช่นนั้น

2.3.3 กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners 1955)

กฎมาตรฐานฉบับนี้ใช้ได้กับนักโทษทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกจำคุกไม่ว่าในคดีอาญาหรือคดีแพ่ง ยังไม่มีคำพิพากษาหรือมีคำพิพากษาแล้ว²³

ข้อ 37 นักโทษพึงได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัวของตนและเพื่อนที่เชื่อถือได้นั้น ทั้งโดยจดหมายและโดยการเยี่ยมเยือนของครอบครัวหรือเพื่อนดังกล่าวตามเวลาที่ทางระเบียบของเรือนจำกำหนดภายใต้การควบคุมที่จำเป็น

²² วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2553). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง>

²³ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์ (ผู้แปล). (2547). มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 7.

ข้อ 38 (1) นักโทษที่เป็นคนต่างด้าวพึงได้รับอนุญาตตามสมควรในการที่จะติดต่อกับผู้แทนสถานทูตหรือกงสุลของประเทศของนักโทษผู้นั้นที่ประจำอยู่ในประเทศที่นักโทษผู้นั้นรับโทษอยู่

(2) หากไม่มีสถานทูตหรือกงสุลของประเทศของนักโทษที่เป็นคนต่างด้าวผู้นั้นตั้งอยู่ในประเทศที่นักโทษผู้นั้นรับโทษอยู่ก็ให้นักโทษผู้นั้นได้รับอนุญาตในทำนองเดียวกันในการที่จะติดต่อกับผู้แทนทางการทูตหรือองค์กรระดับประเทศหรือระหว่างประเทศอื่นใดที่ทำงานด้านการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของบุคคลนั้นได้

ข้อ 39 นักโทษพึงได้รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร จุลสารพิเศษของทางเรือนจำ วิทยุ การบรรยายหรือสื่ออื่นๆ ในทำนองเดียวกันภายใต้การอนุญาต หรือการควบคุมของเรือนจำนั้นๆ

ในส่วนของภาคสองของกฎมาตรฐานนี้เป็นกฎที่ใช้เฉพาะกับกรณีพิเศษที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมขังที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมตัวหรือรอการพิจารณาคดี²⁴

ข้อ 84 (1) ผู้ถูกจับกุมหรือคุมขังด้วยเหตุที่ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกนั้นไม่ว่าจะถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจหรือถูกขังอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะถูกกล่าวถึงต่อไปในกฎฉบับนี้ จะเรียกว่า “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี”

(2) ผู้ถูกคุมขังที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกนั้นพึงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์และพึงได้รับการปฏิบัติแยกต่างหากจากผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าได้กระทำความผิด

ข้อ 87 ภายใต้ขอบเขตความสอดคล้องกับระเบียบวินัยของเรือนจำ “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี” พึงมีสิทธิได้รับการจัดหาอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายส่วนตัวตามความประสงค์ของตนไม่ว่าจากครอบครัวหรือญาติมิตรของตนหรือโดยการสั่งอาหารจากที่อื่น

ข้อ 91 “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี” พึงมีสิทธิให้แพทย์หรือทันตแพทย์ของตนมาเยี่ยมและบำบัดรักษาอาการ หากว่ามีความจำเป็นอันควรและผู้ถูกคุมขังสามารถออกค่าใช้จ่ายเองได้

ข้อ 92 “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี” พึงได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัวของตนในทันทีเกี่ยวกับการที่ตนถูกคุมขัง อีกทั้งพึงได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวและญาติมิตรของตนนั้นกับสิทธิได้รับการเยี่ยมจากบุคคลดังกล่าวด้วยการจำกัดสิทธิดังกล่าวและการควบคุมการใช้สิทธินั้นจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นอย่างหนึ่งประการหนึ่งแห่งความยุติธรรม ความปลอดภัย และความจำเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่คุมขังนั้น

²⁴ แหล่งเดิม. หน้า 15 - 16.

ข้อ 93 เพื่อการใช้สิทธิต่อสู้คดี “ผู้ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดี” พึงได้รับการจัดหาบริการความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในกรณีที่มีบริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในประเทศนั้น และพึงได้รับการเยี่ยมจากที่ปรึกษานั้นเพื่อการศึกษาหรือเกี่ยวกับการต่อสู้คดีและการเตรียมคดีนั้นเป็นการส่วนตัว ในกรณีนี้ผู้ที่ถูกคุมขังดังกล่าวพึงมีสิทธิได้รับอุปกรณ์การเขียนหนังสือด้วย การพูดคุยระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังดังกล่าวกับที่ปรึกษากฎหมายแม้จะอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้ แต่ต้องมีการกั้นระยะไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นได้ยินการพูดคุยกันนั้น

2.3.4 หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก (Body of Principles for the Protection of All Persons Any Form of Detention or Imprisonment 1988)²⁵

หลักการฉบับนี้ใช้เพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก โดยจุดมุ่งหมายของหลักการฉบับนี้ได้ให้คำจำกัดความของผู้ที่ถูกคุมขังและการคุมขัง ไว้ดังนี้

“ผู้ที่ถูกคุมขัง” หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่ถูกจำกัดอิสรภาพส่วนบุคคลที่ไม่ใช่กรณีโดยผลจากการต้องคำพิพากษาให้ลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำผิดต่อกฎหมาย

“การคุมขัง” หมายถึง ภาวะที่ผู้ที่ถูกคุมขังตกอยู่ในสภาพตามคำจำกัดความของผู้ที่ถูกคุมขัง

และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีดังต่อไปนี้

ข้อ 16 (1) ในทันทีที่บุคคลใดถูกจับหรือถูกย้ายจากสถานที่คุมขังหรือจำคุกจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง บุคคลนั้นพึงมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องได้แจ้งการดังกล่าวให้สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่บุคคลนั้นไว้วางใจได้ทราบว่าเขาถูกคุมขังหรือจำคุกอยู่ที่ใด

(2) บุคคลต่างด้าวพึงได้รับการแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารตามสมควรกับเจ้าหน้าที่กงสุลหรือเจ้าหน้าที่ทางการทูตของประเทศที่บุคคลผู้นั้นถือสัญชาติอยู่ หรือมีฉะนั้นก็มีสิทธิที่จะได้รับการติดต่อสื่อสารตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายระหว่างประเทศหรือมีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับองค์การระหว่างประเทศในกรณีที่มีผู้นั้นเป็นผู้ลี้ภัยหรือเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลขององค์การระหว่างประเทศนั้น

ข้อ 18 (1) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงมีสิทธิติดต่อสื่อสารและปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมายของตน

(2) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงได้รับความสะดวกและเวลาพอสมควร สำหรับการปรึกษาหารือจากที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น

²⁵ แหล่งเดิม. หน้า 121-124.

(3) สิทธิของผู้ถูกคุมขังหรือจำคุกที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อให้คำปรึกษาหรือจากที่ปรึกษากฎหมายเป็นการส่วนตัว โดยปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือแทรกแซงนั้นจะต้องไม่ถูกชะลอหรือกีดกัน เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งองค์กรศาลหรือองค์กรอื่นเห็นเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย

(4) การซักถามระหว่างที่ถูกคุมขังหรือจำคุกกับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น อาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่จะต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่จะได้ยินการสนทนา

(5) การติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกกับที่ปรึกษากฎหมายของตนดังกล่าวในข้อนี้ถือเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษแก่ผู้นั้นยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบอาชญากรรม หรือเพื่อจะประกอบอาชญากรรมต่อไป

ข้อ 19 ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงมีสิทธิได้รับการติดต่อเยี่ยมเยียน โดยเฉพาะจากคนในครอบครัวของตนและพึงได้รับโอกาสอย่างพอเพียงในการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกตามเงื่อนไขและข้อบังคับที่เหมาะสม โดยเป็นไปตามที่กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมายกำหนดไว้

2.3.5 ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules)²⁶

ข้อกำหนดนี้ใช้บังคับกับผู้ต้องขังทุกคนโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ สามารถนำมาใช้ได้กับหญิงทุกประเภทที่สูญเสียอิสรภาพทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง ทั้งหญิงที่ยังไม่ถูกพิจารณาและที่ถูกพิจารณาแล้วว่ากระทำความผิด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องได้รับการเยี่ยมนั้นได้กล่าวไว้ในส่วนทั่วไปของข้อกำหนดข้อที่ 26 ว่า “การติดต่อระหว่างผู้ต้องขังหญิงกับครอบครัว ซึ่งรวมถึงบุตรของพวกเธอ และผู้ปกครองบุตรของบุคคลเหล่านั้น ต้องได้รับการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในกรณีที่เป็นไปได้ต้องจัดให้มีมาตรการในการทำให้จิตใจไม่สมดุลซึ่งผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในสถานที่ที่ไกลจากบ้านของพวกเธอได้รับ” ข้อกำหนดนี้ยังมีความสำคัญสำหรับผู้ต้องขังหญิงในการคงไว้ซึ่งการติดต่อกับครอบครัวไม่ว่าในระหว่างถูกกักขังก่อนพิจารณาหรือเมื่อได้รับโทษจำคุกในเวลาต่อมา ทั้งยังเน้นถึงความยืดหยุ่นของการบริหารเรือนจำในการใช้กฎการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง เพื่อป้องกันผลกระทบที่เป็นอันตรายของการแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็กและครอบครัวในมุมมองของข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องขังหญิงมากมายถูกจำคุกไกลจากบ้าน ความยืดหยุ่นนี้อาจรวมถึงการขยายระยะเวลาการเยี่ยมให้นานขึ้น โดยเฉพาะการเยี่ยมที่ต้องใช้เวลา

²⁶ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2553). ศาลกับกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง. หน้า 56.

เดินทางมาไกล ข้อพิจารณาอื่นควรถูกปรับใช้ด้วย เช่น คำนึงถึงช่วงเวลาที่เกิดอาจมาเยี่ยมชมราคาได้ โดยไม่ขาดเรียน²⁷

และข้อที่ 27 ว่า “ในกรณีที่อนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมชมอย่างใกล้ชิด ผู้ต้องขังหญิงได้รับสิทธิดังกล่าวบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับผู้ต้องขังชาย” ข้อกำหนดนี้มุ่งที่ป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในบางประเทศซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบใกล้ชิดในสถานที่คุมขังหญิง หรือได้รับอนุญาต โดยมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดมากกว่าผู้ต้องขังชายอย่างมาก²⁸

และข้อที่ 28 ว่า “การเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหากมีเด็กมาด้วยต้องจัดในสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นมิตรในแง่ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของบุคลากรเรือนจำและต้องอนุญาตให้มีการติดต่ออย่างเปิดเผยระหว่างแม่และบุตร การเยี่ยมซึ่งเกี่ยวข้องกับติดต่อกันต่อไปควรได้รับการสนับสนุนเท่าที่เป็นไปได้” ข้อกำหนดนี้คำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของมารดาและเด็กต่อการสัมผัสทางกายและเงื่อนไขการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับเด็กในการเยี่ยมชมราคา เพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำและความตึงเครียดที่เด็กประสบในสถานการณ์เหล่านี้ สภาพของการเข้าเยี่ยมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้การเข้าเยี่ยมเป็นประสบการณ์ทางบวกมากกว่าเป็นการขัดขวางการติดต่อครั้งต่อไป การใช้ความพยายามเพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถพบครอบครัวในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและสะดวกสบายได้จะมีผลสำคัญต่อปริมาณการเข้าเยี่ยมและคุณภาพของการเข้าเยี่ยมเหล่านั้น ซึ่งกระทบต่ออนาคตการกลับเข้าสู่สังคมใหม่ของผู้ต้องขังหญิง²⁹

เห็นได้ว่า ปัญหาสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมถือว่าเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาถึงรายละเอียดของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายเรื่อง ดังนั้นการนำมาตราฐานสากลมาพิจารณาจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อแนวทางปฏิบัติในประเทศไทย มาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมโดยตรง คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก และข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น ทั้งนี้เจ้าพนักงานเรือนจำก็มีส่วนสำคัญเพราะเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงต้องคำนึงถึงว่าการกระทำนั้นจะละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ และเป็นการกระทำที่เหมาะสมแล้วหรือไม่

²⁷ แหล่งเดิม, หน้า 56

²⁸ แหล่งเดิม, หน้า 57

²⁹ แหล่งเดิม, หน้า 58

2.4 หลักการแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเรื่องการเยี่ยม

ในประเทศหรือรัฐเสรีประชาธิปไตยต่างก็ยึดมั่นในลัทธิปัจเจกชนนิยม³⁰ หรือเฉพาะบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งสอนไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรี และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ซึ่งมีลักษณะที่เป็นนามธรรม มนุษย์แต่ละคนจะสามารถกำหนดชะตากรรมได้ก็ต่อเมื่อแต่ละคนมี “แดนแห่งเสรีภาพ” และภายในแดนแห่งเสรีภาพนี้บุคคลแต่ละคนสามารถที่จะคิดหรือกระทำการใดๆ ก็ได้โดยอิสระตามอำเภอใจปราศจากการแทรกแซงของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ใช้อำนาจปกครอง³¹ แนวความคิดดังกล่าวถือเป็นที่มาของการให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล โดยการที่บุคคลจะสามารถใช้สิทธิเสรีภาพที่ตนมีอยู่นั้น ไปพัฒนาบุคลิกภาพของตนไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “เสรีภาพในขั้นพื้นฐาน” โดยที่รัฐเสรีประชาธิปไตยจะให้การรับรองสิทธิเสรีภาพของราษฎรไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณีและความก้าวหน้าในทางวิชาการหรือเทคโนโลยีของแต่ละประเทศ³² ประเทศไทยนั้นสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้มีการรับรองและคุ้มครองไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ อันเป็นการให้การรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและนับว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของประชาชนพลเมืองทุกสังคมโลก ประเทศไทยมีการกล่าวถึงสิทธิเสรีภาพไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหลายๆ ฉบับ โดยจะประกอบไปด้วยสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั่วไปหรือบุคคลผู้กระทำความผิด อาทิ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย เสรีภาพในด้านความคิดหรือด้านสติปัญญาและความเชื่อ เสรีภาพในทางการเมือง เสรีภาพในสังคม และเสรีภาพในทางเศรษฐกิจต่างๆ เป็นต้น เพราะในปัจจุบันถือกันว่าการที่ประชาชนจะมีความอยู่ดีกินดีได้นั้นมิใช่เพราะมีการปกครองที่ดีเท่านั้นแต่จะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ หลายประการด้วยกัน เช่น การที่แต่ละประเทศมีรัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์และเป็นประชาธิปไตยมีข้อกำหนดเรื่องการรับรองและคุ้มครองเสรีภาพไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของประชาชนด้วย³³

³⁰ Pierre Wigny. (1952). *Droit constitutionnel: Principe et droit positif*, Tome premier, Bruxelles. pp. 257-258. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 15.

³¹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. เล่มเดิม. หน้า 17.

³² ทวีศักดิ์ รอดโรคา. (2543). สิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. หน้า 9.

³³ อุดมศักดิ์ สงเคราะห์. (2551). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี. หน้า 9-10.

สิทธิเสรีภาพแม้ว่าจะเป็นอำนาจที่ราษฎรทุกคนในสังคมของรัฐเสรีประชาธิปไตยบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ การใช้สิทธิและเสรีภาพของราษฎรต่างก็ต้องมีขอบเขตหรือมีเงื่อนไขในการใช้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสภาพหรือสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมประเพณี และจากการที่บุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมายเดียวกันรัฐจำเป็นต้องกำหนดนโยบายหรือดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ในอันที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรหรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์มหาชน (Public Interest)³⁴

กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมบุคคลในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุขและเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนนั้นๆ เมื่อบุคคลใดฝ่าฝืนก็จะได้รับผลร้ายโดยการถูกลงโทษ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพอันเนื่องจากการกระทำความผิดนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รู้สึกนึกในความผิดหรือเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดกฎหมายอีก นอกจากนี้การลงโทษยังถือได้ว่าเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยการแยกออกจากสังคมชั่วคราวหรือถาวร อันจะเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับสังคมอีกประการหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามในการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือนักโทษในหลายๆ ประการ เช่น สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย สิทธิเสรีภาพในทางสังคม สิทธิเสรีภาพในทางการเมือง สิทธิเสรีภาพในทางการศึกษา สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งงานราชทัณฑ์ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหรือนักโทษที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์และเป็นหน่วยงานที่ใช้ในการบังคับโทษให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยยึดถือแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาและตามบทบัญญัติของกฎหมาย

การให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการควบคุมบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมมากที่สุดเพราะเมื่อพิจารณาแล้วบุคคลที่เป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาซึ่งถือเป็นมนุษย์โดยทั่วไปที่อาศัยอยู่ในสังคมก็ควรได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปด้วย องค์กรของรัฐและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเหล่านั้นเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดหรือลดทอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว

2.4.1 แนวคิดสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

หลักพื้นฐานของความยุติธรรมที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองว่าบุคคลหรือพลเมืองทุกคนของประเทศจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หลักความ

³⁴ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, เล่มเดิม, หน้า 16.

เสมอภาคตามรัฐธรรมนูญมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เป็นเครื่องมือควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต เพราะการใช้อำนาจของรัฐต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนหากรัฐกระทำการอันส่งผลหรือให้ประโยชน์แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรัฐต้องอธิบายเหตุผลของการใช้อำนาจนั้นได้ มิเช่นนั้นอาจแสดงให้เห็นว่าการใช้อำนาจของรัฐดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบได้

หลักประกันขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา คือ หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเป็นบุคคลที่บริสุทธิ์และยังไม่เป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ได้บัญญัติรับรองไว้ ดังนั้นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกหรือญาติพี่น้องที่รัฐต้องจัดให้มีและให้การคุ้มครองสิทธิดังกล่าวด้วย

สิทธิในการได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกหรือจากญาติพี่น้องถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเมื่อบุคคลอยู่ในระหว่างคุมขังของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานับเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยอบรมแก้ไขตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมโดยปกติสุข หากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีญาติหรือครอบครัวที่ให้ความสนใจหรือห่วงใยมาเยี่ยมจะสามารถทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีที่ยึดเหนี่ยวและช่วยประคับประคองจิตใจทั้งยังช่วยคลายความเครียด ความกังวลที่เกิดขึ้นระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำ³⁵ ทั้งยังเป็นผลดีในการปกครองผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเพื่อให้อยู่ในระเบียบวินัย ง่ายต่อการปกครอง ดังนั้นในระบบการราชทัณฑ์สมัยใหม่การจัดให้ญาติและครอบครัวได้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของเรือนจำในการที่จะทำให้สัมพันธภาพของครอบครัวยืนยาว และทำให้การถูกคุมขังในเรือนจำไม่สามารถทำลายบุคลิกภาพของผู้ต้องขังและไม่สามารถทำลายสภาพจิตใจของเขาเหล่านั้นได้

ทนายความสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ เนื่องจากตามหลักอาวูฐที่เท่าเทียมกันหากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย หรือไม่มีโอกาสได้รับคำแนะนำทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดี ผู้เสียหายที่มีอัยการดำเนินคดีหรือมีทนายอาสาช่วยโอกาสนี้จัดการดำเนินคดีเพื่อให้ฝ่ายผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาต้องเสียเปรียบได้ หรืออาจทำให้อีกฝ่ายต้องกลายเป็นแพะในกระบวนการยุติธรรมมีมากยิ่งขึ้น การมีทนายความของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังทำให้มีโอกาสดต่อสู้คดีอย่างเต็มที่เท่าเทียมกับฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ต้องขังระหว่าง

³⁵ นัทธิ จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). หลักทัณฑ์ปฏิบัติ. หน้า 89.

พิจารณาสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 และมาตรา 8 ได้บัญญัติรับรองไว้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทนายความเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับคดีความ

ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเปิดโอกาสให้ทนายความ บุคคลภายนอก ญาติพี่น้อง สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

2.4.2 หลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนที่เป็นพลเมืองในรัฐไว้ นั้นหมายความว่า คุ้มครองพลเมืองทุกคนในประเทศไม่ว่าจะเป็นคนดี คนไม่ดี หรือคนที่เป็นอาชญากร ซึ่งรัฐธรรมนูญของหลายๆ ประเทศก็ได้บัญญัติระบุไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับประเทศไทยที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพื่อมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในหน่วยงานของรัฐ

หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินคดีอาญาของประเทศที่ให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชน อันสืบเนื่องมาจากหลักการดำเนินคดีอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายควบคู่กันไปกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ โดยผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ส่งผลให้การตั้งข้อหาหรือการสั่งฟ้องผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด แต่จะต้องถือว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ความผิดของเขาในการพิจารณาคดีที่กระทำโดยศาล

อีกทั้งยังกล่าวได้ว่าหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ถือเป็นหลักสากลที่ประเทศต่างๆ ได้ยอมรับและนำไปปฏิบัติ ซึ่งพิจารณาได้จากการบัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 11 ซึ่งกำหนดว่า “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นในการต่อสู้คดี” และตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 14 ตลอดจนมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก็ระบุหลักเกณฑ์นี้ไว้เช่นเดียวกัน เช่น กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก เป็นต้น

ซึ่งเหล่านี้ก็นำไปสู่หลักเกณฑ์ที่สืบเนื่องกันมาก่อนมีคำพิพากษาแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

หลักสัณนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในกฎหมายของไทย หากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็บัญญัติรับรองไว้ในฐานะเป็นหลักประกันสิทธิของประชาชนและแสดงถึงเจตนารมณ์ที่จะรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา กล่าวคือ ในมาตรา 39 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” การยอมรับหลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อันเป็นหลักการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมของไทยดังกล่าว ส่งผลต่อรูปแบบในการดำเนินคดีอาญาที่จะต้องตรวจสอบให้ได้ความจริงในคดีอย่างแท้จริงเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับหลักประกันในอันที่จะไม่ถูกจับกุม หรือกักขัง หรือถูกดำเนินคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและเป็นกลางโดยผู้พิพากษาที่มีความสามารถและไม่มีความเอนเอียง นอกจากนั้นยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่โดยให้สิทธิต่างๆ ในการต่อสู้คดีแก่บุคคลเหล่านั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นในกระบวนการยุติธรรม สิทธิที่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถจะต่อสู้คดีที่ตนถูกกล่าวหาได้อย่างเต็มที่และเป็นธรรมนั้น จึงเป็นสิทธิที่ได้รับต่อเนื่องมาจากสิทธิที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เพราะจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับการปฏิบัติเสมือนตนถูกลงโทษแล้วมิได้ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายจากการดำเนินคดีอาญาของรัฐในอันจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและไม่เป็นการกระทำต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นเกินสมควร ซึ่งก็รวมถึงการที่ต้องเปิดโอกาสให้เขาสามารถจะกระทำการต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหลักการนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติรับรองไว้³⁶ “ในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม” เนื่องจากในคดีอาญาผู้ถูกกล่าวหาข่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้มีการดำเนินคดีที่เขาถูกกล่าวหาให้เสร็จสิ้นภายในเวลาอันสั้นเพราะการทำให้บุคคลใดต้องอยู่ในกระบวนการยุติธรรมนานเกินไปย่อมถือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเขาเกินสมควร เป็นหลักที่คุ้มครองความยุติธรรมในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมให้เสร็จสิ้น โดยปราศจากความล่าช้า การให้ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือการปฏิเสธความยุติธรรม โดยการดำเนินคดีอาญานอกจากจะต้องกระทำโดยรวดเร็วและต่อเนื่องแล้วการดำเนินคดีที่เป็นธรรมก็เป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญรวมกันไป เพราะถ้าเราให้ความสำคัญกับ

³⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 40.

ความรวดเร็วมากจนเกินไปจนลืมมองถึงความเหมาะสมในการดำเนินคดี ผลที่ได้ก็คือเสียความสมดุลในกระบวนการยุติธรรมอันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร หลักการดังกล่าวจึงเป็นสิ่งยืนยันจุดมุ่งหมายของกระบวนการยุติธรรมที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 และมาตรา 134³⁷

นอกจากสิทธิที่จะได้รับการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่แล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์เป็นการประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเอาไว้ในส่วนต่างๆ ของกฎหมาย ซึ่งถือเป็นการยืนยันรับรองสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยใน ส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมตัวระหว่างคดีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้สิทธิแก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังไว้เช่นกัน ได้แก่ สิทธิในการแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุม และสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก สิทธิในการพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายเป็นการเฉพาะตัว สิทธิในการให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน และสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมหรือได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย³⁸

การดำเนินคดีอาญาภายใต้หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ นอกจากจะทำให้รัฐต้องวางหลักประกันต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาไว้ในกฎหมายเพื่อเป็นการคุ้มครองเขาแล้วยังส่งผลต่อรูปแบบในการพิจารณาเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาอีกด้วย ทำให้หลักการดำเนินคดีอาญา โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบการกระทำของจำเลยให้ครบทุกองค์ประกอบแห่งความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จนเพียงพอโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริงหรือไม่ มิเช่นนั้นศาลก็จะไม่อาจที่จะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ โดยในส่วนของจำเลยนั้น ไม่มีหน้าที่หลักที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง และตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าเขาได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องเขาจะต้องได้รับความคุ้มครองจากข้อสันนิษฐานดังกล่าว และถ้าฝ่ายโจทก์ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลยโดยปราศจากข้อสงสัยศาลจะต้องยกประ โยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยอันเป็นที่มาของ “หลักยก

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 8 “นับแต่เวลาที่ขึ้นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

(2) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว...”

มาตรา 134 วรรค 3 “ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม”

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 7/1.

ประโยชน์แห่งความสงสัย” (in dubio pro reo)³⁹ โดยหมายความว่า ในกรณีใดก็ตามที่ยังมีความสงสัยตามควรในข้อเท็จจริงในคดีกรณีนั้นต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นผลดีกับผู้กระทำ ความผิด โดยความสงสัยที่จะต้องยกประโยชน์ให้ผู้ถูกกล่าวหาว่าจำเป็นต้องเป็นเรื่องความสงสัยในข้อเท็จจริงเท่านั้น ความสงสัยในข้อกฎหมายจะใช้หลักการนี้ไม่ได้ ซึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้บัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้ใน หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยนี้เป็นหลักนิติรัฐที่สำคัญและสอดคล้องกับหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามุ่งถึงการปกป้องผู้บริสุทธิ์มากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิด

การที่บุคคลได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยดังกล่าว ถือเป็นหลักสำคัญในการคุ้มครองบุคคลจากมาตรการบังคับทางอาญา และกระบวนการพิจารณาพิพากษา หลักการนี้ไม่มีความหมายเลยหากผู้นั้นถูกปฏิบัติอย่างคนที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดเพราะจะทำให้การคุ้มครองสิทธิต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้รับผลกระทบอย่างมาก อันเนื่องมาจากการที่ผู้นั้นถูกมองว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วจากผู้ที่เกี่ยวข้องตัดสินล่วงหน้าว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด โดยที่ยังไม่มีการพิสูจน์จนเสร็จสิ้นกระบวนการ อีกทั้งทำให้ผู้นั้นได้รับผลร้ายเสมือนการถูกลงโทษไปก่อนแล้ว ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงอาจไม่ได้กระทำความผิดเลยก็ได้ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณาดีก็ย่อมไม่เกิดขึ้นแม้รัฐจะมีความจำเป็นต้องเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐ มาตรการป้องกันผลร้ายโดยการวางข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นหลักที่สำคัญยิ่งเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ

และสิทธิหนึ่งที่ต้องขังระหว่างพิจารณาควรได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 36 ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

³⁹ คณิต ผนคร. เล่มเดิม. หน้า 72-74.

และในรัฐธรรมนูญมาตรา 40 (7) ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่จะได้รับการเยี่ยมและปรึกษาคิดความกับทนายความของตนเองเพื่อให้ความช่วยเหลือในทางคดี⁴⁰

2.4.3 หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อสังคมมีการพัฒนามากขึ้นแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็เริ่มเกิดขึ้น ประชาชนควรที่จะได้รับการเคารพและการคุ้มครองจากรัฐทำให้การใช้อำนาจในการปกครองประเทศต้องมีการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งก็ส่งผลรวมไปถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดแก่ประชาชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับผู้ถูกกล่าวหามากขึ้น ไม่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นวัตถุแห่งการซักฟอกหรือเป็นกรรมในคดีอีกต่อไปแต่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็น “คน” ซึ่งกฎหมายก็ให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหา เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และห้ามการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีขอบอันเป็นการยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาจากที่เคยมีสถานะเป็นกรรมในคดีขึ้นเป็น “ประธานในคดี”⁴¹ (Subject)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบันพบว่า วัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีอาญา คือ การหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ประการแรกเนื่องจากพัฒนาการทางด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพต่างๆ มีมากขึ้น การพิจารณาคดีอาญาก็มีการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหามากขึ้นตามมา ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการพิจารณาคดีอาญาจึงเพิ่มมากขึ้นจากเดิมที่ให้ค้นหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอย่างเดียว จึงต้องวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในคดีด้วย⁴² กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดีจึงต้องพยายามรักษาความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนการควบคุมการใช้อำนาจต่างๆ ให้เหมาะสมด้วย

การคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในการดำเนินคดีอาญาเมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือแม้แต่การเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุดนั้น ย่อมถือเป็นความทุกข์และเดือดร้อนที่ไม่มี

⁴⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 40 (7) “ในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว”.

⁴¹ คณิต ณ นคร. เล่มเดิม. หน้า 54-58.

⁴² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง. หน้า 530.

ประชาชนคนใดประสงค์จะต้องอยู่ในสภาพเช่นนั้น โดยในบางกรณีผู้บริสุทธิ์อาจถูกกล่าวหาโดยมิชอบซึ่งเท่ากับถูกให้ร้ายโดยไม่เป็นธรรม ขณะเดียวกันผู้ที่แม้จะกระทำความผิดจริงก็ยังคงอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์อันพึงได้รับการปฏิบัติอย่างคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ การปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้ได้รับความทุกข์และเดือดร้อนจนเกินสมควรกว่าความจำเป็นตามกฎหมายนั้นย่อมเป็นการปฏิบัติที่เกินกว่าเหตุและไม่ชอบธรรม อีกทั้งยังสะท้อนถึงความไร้อารยธรรมของสังคมอันกระทบต่อความเชื่อถือศรัทธาของคนในสังคมนั้นๆ และสังคมอื่นด้วย จึงจำเป็นที่ต้องมีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญานั้น และยังเป็นกำหนดยกรอบแนวทางการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้ได้มาตรฐานที่เป็นระบบและแน่นอน ซึ่งหลักประกันขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ก็คือ การกำหนดข้อสันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด หรือ “หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์” (presumption of innocence)⁴³

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติรับรองการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องการเยี่ยมไว้ในมาตรา 7/1 ว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรกและให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- (2) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
- (3) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
- (4) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย”

และในมาตรา 8 ได้บัญญัติรับรองไว้ว่า “นับแต่เวลาที่ขึ้นฟ้องแล้วจำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
- (2) แต่งทนายความแตกต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจน

ชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

- (3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้เช่นเดียวกัน”

2.4.4 หลักการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์

⁴³ ซาติ ชัยเชษฐริยะ. (2549). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 61.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 33 บัญญัติว่า “ให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนายความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับที่อธิบดีวางไว้”

และภายใต้ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมและติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าคูักิจการหรือติดต่อกับงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547

ข้อ 8 “บุคคลภายนอกจะเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสให้ได้รับเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกและต้องเข้าเยี่ยมหรือติดต่อในวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้

ข้อ 13 “ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน และจะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสารผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนาบันทึกเสียง และติดการสื่อสาร หากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม

ข้อ 14 “ผู้ที่มาขอเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้จะไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง

- 1) มีอาการมีนเมาหรือเมาสุรา น่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือความไม่เรียบร้อย
- 2) มีเหตุอันควรเชื่อว่า ถ้าอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายหรือกระทำผิดกฎหมายขึ้น
- 3) แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่น หรือไม่สุภาพหรือสกปรกอย่างร้ายแรง
- 4) ไม่มีกิจเกี่ยวข้อง หรือรู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง
- 5) มีกิริยาวาจาไม่สุภาพ
- 6) เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

ข้อ 15 “ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังแต่กระทำผิดข้อบังคับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเชิญให้ออกไปจากบริเวณเรือนจำได้ หากขัดขืนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจใช้กำลังพอสมควรที่จะให้ออกไปพ้นจากเรือนจำได้”

ข้อ 18 “นายความสามารถเข้าเยี่ยมและติดต่อกับผู้ต้องขังได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30-16.00 น. เว้นแต่วันหยุดราชการ

หากมีเหตุผลพิเศษจำเป็นต้องพบผู้ต้องขังนอกวันเวลาในวรรคก่อนให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ แต่ต้องไม่ใช่ระหว่างเวลาที่เรือนจำได้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้ว และยังมีได้นำออกจากห้องขัง”

ข้อ 19 “ทนายความที่ได้รับอนุญาตให้พบผู้ต้องขัง หากต้องการจะสงวนข้อความที่พูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับ ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ในระยะที่ไม่สามารถได้ยินข้อความการสนทนา

ข้อ 20 “ให้นำความในข้อ 9, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 12, ข้อ 14, ข้อ 15 มาใช้บังคับกับทนายความที่เข้าพบผู้ต้องขังโดยอนุโลม”

ข้อ 22 “ผู้เข้าดูกิจการเรือนจำหรือติดต่อกับการทำงานของเรือนจำจะต้องปฏิบัติตามดังนี้

- 1) แต่งกายและมีกิริยาอันสุภาพ
- 2) ไม่ส่งสิ่งของหรือเงินให้แก่หรือรับจากผู้ต้องขัง เว้นแต่ปฏิบัติตามระเบียบในเรื่องนั้นๆ
- 3) ไม่ส่งอาณัติสัญญาใด ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังเพื่อกระทำผิดวินัย
- 4) ไม่พูดจากับผู้ต้องขัง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- 5) ไม่ถ่ายภาพ หรือเขียนภาพ เกี่ยวกับผู้ต้องขังหรือเรือนจำหรือเขียนแบบแปลนหรือแผนที่เรือนจำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์และแจ้งให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบก่อนแล้ว
- 6) ต้องเข้าดูแต่ภายในอาณาเขตและกำหนดเวลาที่ทางการเรือนจำกำหนดให้ไว้”

2.5 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาภายใต้กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ

กฎหมายบังคับโทษที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่เป็นเช่นเดียวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดีด้วยเพราะการบังคับโทษเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องมีความเป็นเสรีนิยม มีความเป็นประชาธิปไตย และต้องกระทำเพื่อสังคม กล่าวคือ ความเป็นเสรีนิยมนั้นจะต้องยกระดับของผู้ต้องโทษให้เป็นประธานของการบังคับโทษ มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องโทษ ในความเป็นประชาธิปไตยต้องให้ความเสมอภาคอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจความยินยอมและความร่วมมือระหว่างกันทุกฝ่าย ในความโปร่งใสคือความเป็นภาวะวิสัยในทุกขั้นตอนและสามารถตรวจสอบได้จากการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกองค์กร และจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเสมอ⁴⁴

⁴⁴ ธาณี วรภัทร์. (2550). การบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก. กฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์, 7, 2. หน้า 99-145.

กฎหมายและการดำเนินการบังคับโทษจะต้องไม่นำไปสู่การทำลายลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล หรือวัฒนธรรมเดิมในการดำรงชีวิตของผู้ต้องโทษจำคุกตามหลักที่ว่า “ภายในเรือนจำกับภายนอกเรือนจำต้องไม่แตกต่างกันมาก” ต้องทำให้เกิดความแตกต่างกันให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และกฎหมายต้องไม่กำหนดให้กระบวนการบังคับโทษไปทำลายความเป็นมนุษย์หรือลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การทรมานด้วยวิธีการทารุณโหดร้ายทางร่างกายและจิตใจ การกระทำทางกายหรือด้วยวาจาอันเป็นการลดฐานะของบุคคล ภาคสังคมต้องมีโอกาสเข้าไปมีบทบาทเข้าร่วมมือช่วยในการจัดการบังคับโทษภายใต้การนำของภาครัฐตั้งแต่ในเรือนจำจนถึงภายหลังการปล่อยตัวสู่สังคม ในลักษณะที่ทำให้กำแพงเรือนจำไม่สามารถกักกันผู้ต้องขังกับสังคมภายนอกออกจากกันได้ หรือทำให้มีความรู้สึกของสังคมและผู้ต้องโทษเหมือนกับว่าอยู่กันคนละอาณาจักรหรือคนละโลกกัน⁴⁵

กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษที่สำคัญของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ดังกล่าว ซึ่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้มีการประกาศใช้ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ในปีพ.ศ. 2479 แล้วจึงทำให้มีการยกเลิก “พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120” ตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479⁴⁶ เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวง ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วการจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมีหลักการในเบื้องต้น ดังนี้⁴⁷

- 1) จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องและถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ประกันต่อหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังนั้น
- 2) จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยยึดหลักมนุษยธรรมเสมือนหนึ่งว่าผู้ต้องขังเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งอาจถูกจำกัดสิทธิบางอย่างเนื่องจากการกระทำความผิดนั้นแต่คงไว้ซึ่งสิทธิในการที่จะได้รับการดูแลในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง
- 3) จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับหลักการที่เป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศเท่าที่ไม่ขัดต่อจารีตประเพณีวัฒนธรรม และสภาพทางสังคมของแต่ละประเทศ

⁴⁵ ธานี วรภัทร์. (2553). หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. หน้า 21-22.

⁴⁶ ประเสริฐ เมฆมณี. (2523). หลักทัณฑ์วิทยา. หน้า 216.

⁴⁷ รุจิรา พุกขยาชีวะ และนันทิ จิตสว่าง. (2546). การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (หน่วยที่ 1-7).

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นต้องแยกพิจารณาถึงความหมายและหลักการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการจำกัดขอบเขตในการศึกษาในเรื่องนี้โดยพิจารณาจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในงานราชทัณฑ์เป็นหลัก ดังนี้

2.5.1 ความหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาตามความหมายของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 4 (4) หมายถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง ซึ่งหมายขังเป็นหมายอาญาชนิดหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (9) ซึ่งผู้มีอำนาจออกหมายขัง คือ ศาล โดยสามารถออกหมายขังได้ 3 ระยะ ดังนี้

(1) การออกหมายขังระหว่างการสอบสวน เป็นกรณีพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ออกหมายขัง และส่งผู้ต้องขังไว้ระหว่างสอบสวน

(2) การออกหมายขังระหว่างการไต่สวน หมายถึง การออกหมายขังจำเลยในคดีที่พนักงานอัยการฟ้อง⁴⁸ ซึ่งศาลจะออกหมายขังโดยผลการหรือโดยโจทก์ยื่นคำร้องก็ได้

(3) การออกหมายขังระหว่างการพิจารณา หมายถึง การออกหมายขังจำเลยซึ่งศาลอาจออกหมายขังจำเลยได้ทั้งกรณีพนักงานอัยการฟ้องหรือผู้เสียหายฟ้อง ซึ่งศาลออกหมายขังภายหลังพิพากษายกฟ้องจำเลยก็ได้ แต่ต้องเป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดเพื่อเป็นประกันการบังคับโทษ ทั้งนี้หมายขังไม่ว่าศาลจะออกในระหว่างสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดีก็ใช้ได้จนกว่าศาลจะได้เพิกถอนโดยการออกหมายปล่อยหรือหมายจำคุกแทน

บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขังซึ่งศาลออกให้ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น บุคคลเหล่านี้จึงเรียกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ว่า “คนต้องขัง” ซึ่งเมื่อศาลส่งผู้ต้องขังแล้วจะต้องขังบุคคลนั้นไว้ในเรือนจำตามหมายขังนั้นภายในเขตอำนาจของศาลนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และศาลก็อาจมีคำสั่งให้โอนการขังไปศาลในท้องที่ที่จะต้องทำการสอบสวนนั้นก็ได้ตามคำร้องขอของพนักงานสอบสวน แต่ทั้งนี้เมื่อนำผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำแล้วผู้ต้องขังนั้นก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ด้วย ซึ่งมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ก็ให้อำนาจอธิบดีกรมราชทัณฑ์ย้ายผู้ต้องขังไปเรือนจำต่างๆ ได้

สำหรับบุคคลที่ถูกศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่คดียังไม่ถึงที่สุดยังอยู่ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกานั้น ถ้าไม่มีการประกันตัวศาลจะออกหมายขังไว้แต่ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ไม่ถือว่าเป็นนักโทษเด็กขาด

“คนฝาก” ตามความหมายของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 4 (5) หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ

⁴⁸ คณิต ผนคร. เล่มเดิม. หน้า 306-309.

กฎหมายอื่น โดยไม่มีหมายอาญา กล่าวคือเป็นบุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ในเรือนจำโดยไม่มีหมายอาญาใดๆ เพราะฉะนั้นบุคคลเหล่านี้จึงไม่ได้ถูกขังหรือจำคุกตามหมายแต่ถูกคุมขังไว้ในเรือนจำด้วยเหตุผลอื่น ทั้งนี้ต้องมีกฎหมายให้อำนาจในการนำมาฝากขังไว้ด้วย

ดังนั้น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีถึงบุคคลทั้งสามประเภทดังต่อไปนี้

(1) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขอให้ศาลออกหมายขัง กรณีดังกล่าวอาจเรียกว่า ผู้ต้องหาในคดี ก็ได้

(2) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้องหรือในชั้นพิจารณา กรณีนี้ศาลเป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายขัง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีสถานะเป็นจำเลยในคดี

(3) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในชั้นอุทธรณ์ฎีกา บุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วในศาลชั้นต้นแต่เนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุดที่ชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา จึงถือได้ว่าเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่า ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาทั้งสามกลุ่มนี้ ยังไม่ถือว่าเป็นนักโทษเด็ดขาด เพราะเนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้ ดังนั้น ในการปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเหล่านี้จึงจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากมีการตรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตลอดทั้งจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลด้วย

ดังนั้นตามความหมายในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 “ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา” หมายรวมถึง คนต้องขัง คนต้องขังระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา และหมายรวมถึง คนฝาก โดยไม่หมายรวมถึงนักโทษเด็ดขาด ผู้เขียนจึงใช้คำว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเป็นกรณีศึกษาต่อไป

2.5.2 หลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำนั้นคือการกระทำหรือการดำเนินงานทุกอย่างแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งมีได้มุ่งแต่เพียงการลงโทษอย่างเดียวรวมถึงการฟื้นฟู แก้ไข ให้โอกาสทางสังคมทุกประเภทที่จะส่งเสริมให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมใช้ชีวิตเช่นพลเมืองผู้เคารพกฎหมาย และทำมาหาเลี้ยงชีพได้ไม่เป็นภาระของสังคมอีก โดยใช้เรือนจำเป็นสถานที่คุมขังในทางการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งตามแผนปฏิบัติราชการของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน⁴⁹ ได้กำหนดพันธกิจอย่างชัดเจนว่าต้องควบคุมผู้ต้องขังด้วยความเป็นมีอาชีพ บำบัด ฟื้นฟู แก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องนับจากได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำไปจนถึงปล่อยตัวผู้ต้องขัง จึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดบริการ อบรม

⁴⁹ แผนปฏิบัติราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2551-2554.

ประกอบ พร้อมทั้งทำการพิมพ์ลายนิ้วมือ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากจะต้องนำลายพิมพ์นิ้วมือนี้ไปตรวจสอบกับลายพิมพ์นิ้วมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นการยืนยันว่าทางเรือนจำรับผู้ต้องขังไม่ผิดตัว

(5) ให้การอบรมระเบียบ กฎ ข้อบังคับ สิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ผู้ต้องขังได้รับ เช่น การเยี่ยมญาติ การพบทนาย เป็นต้น

2) การรับตัวผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ การรับตัวกรณีนี้แบ่งออกเป็น 2 กรณี

(1) การรับตัวนักโทษเด็ดขาดย้ายเรือนจำ ในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแล้วย้ายเรือนจำด้วยเหตุเกินอำนาจการควบคุม หรือการขอลกลับภูมิลำเนาของนักโทษเด็ดขาด การย้ายไปคุมขังยังทัณฑสถานที่ได้จัดไว้สำหรับควบคุมนักโทษเด็ดขาดประเภทเฉพาะ และกรณีนักโทษเด็ดขาดที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจโดยมีเหตุที่อาจแหกที่คุมขังเพื่อหลบหนี

(2) การรับตัวกรณีตามประเด็น หมายถึง การรับตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่งเพื่อตามประเด็นที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกล่าวต้องสงสัยในคดีหนึ่งหรือหลายคดีหรืออาจเป็นกรณีที่เรือนจำที่มีความมั่นคงปานกลางย้ายตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณารายสำคัญ เช่น กรณีผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ที่เป็นเครือข่าย เป็นต้น ซึ่งทั้งสองกรณีจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนการย้าย

2.5.2.2 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขัง

ในระยะเวลาที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะแบ่งภารกิจออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การควบคุมและการดูแลรักษาวินัยของผู้ต้องขังประกอบด้วย การควบคุมรักษาการณ์เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ การควบคุมภายในและภายนอกเรือนจำ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เรือนจำได้กำหนดไว้

2) การดำเนินการในการอบรมแก้ไข เป็นการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง รวมไปถึงการให้บริการต่างๆ แก่ผู้ต้องขังตามสิทธิที่ผู้ต้องขังพึงจะได้รับ เช่น การจัดหาอาหารให้ การจัดการศึกษาอบรม การฝึกอาชีพ การได้รับการเยี่ยมจากญาติหรือบุคคลภายนอก การพบทนายความ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในช่วงนี้ไม่ใช่การควบคุมผู้ต้องขังแต่เป็นภารกิจที่ช่วยส่งเสริมให้การควบคุมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ช่วยลดความเครียดของผู้ต้องขังจากการถูกจองจำ ทั้งยังส่งผลให้ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้

2.5.2.3 การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

การปล่อยตัวผู้ต้องขังมี 2 ลักษณะ คือ⁵¹

1) การปล่อยผู้ต้องขังที่คดียังไม่ถึงที่สุด หมายถึง ผู้ต้องขังที่คดียังอยู่ระหว่างดำเนินคดี ซึ่งอยู่ระหว่างการสอบสวน ระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา จะได้รับการปล่อยตัวตามกระบวนการของกฎหมายได้ตลอดเวลา เช่น การประกันตัว ศาลยกฟ้อง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัว หรือศาลมีหมายแจ้งให้ปล่อยตัว

2) การปล่อยตัวผู้ต้องขังที่คดีถึงที่สุดแล้ว หมายถึง ผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกถึงที่สุดและจำนวนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาลแล้ว และการปล่อยตัวผู้ต้องขังโดยการได้รับพระราชทานอภัยโทษ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำจนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัว ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดสวัสดิการ การควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่หลบหนี ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำซึ่งจะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องและถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัด เป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศและที่สำคัญที่สุดก็คือจะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยยึดหลักมนุษยธรรมเสมือนหนึ่งผู้กระทำความผิดเป็นมนุษย์คนหนึ่งซึ่งอาจถูกจำกัดสิทธิบางอย่างเนื่องจากกระทำความผิดแต่คงไว้ซึ่งสิทธิในการที่จะได้รับการดูแลในฐานะเป็นเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง

2.5.3 ประเภทเรือนจำและทัณฑสถาน

ปัจจุบันเรือนจำมุ่งเน้นที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาจากสาเหตุของการกระทำความผิดซึ่งอาจแตกต่างกันไป ดังนั้นเรือนจำจึงมีหลายประเภทเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขผู้กระทำความผิดซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการต่างกันไป การแบ่งประเภทของเรือนจำและทัณฑสถานแบ่งได้หลายวิธี อาจแบ่งตามโครงสร้างขององค์กร หรือแบ่งตามลักษณะผู้ต้องขัง⁵²

2.5.3.1 ประเภทของเรือนจำตามโครงสร้างของกรมราชทัณฑ์

1) เรือนจำตามหลักราชการบริหารส่วนกลาง

(1) เรือนจำกลาง หมายถึง เรือนจำประเภทความมั่นคงแข็งแรงสูงซึ่งมีอัตราความจุความมั่นคงแข็งแรงและกำหนดโทษที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังตั้งแต่ 15 ปีจนถึงโทษ

⁵¹ พรศักดิ์ เฟื่องสาย. (2552). ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังระหว่างกับผู้ต้องขังเด็ดขาดของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. หน้า 62.

⁵² ยศวินทร์ บริบูรณ์ธนา. (2548). อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. หน้า 178.

ประหารชีวิตซึ่งแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมในแง่ของหลักทัณฑ์โทษและ
ทัณฑปฏิบัติกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

(2) เรือนจำพิเศษ หมายถึง เรือนจำที่มีหน้าที่หลักในการปฏิบัติต่อ
ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่เป็นส่วนใหญ่

(3) ทัณฑสถาน หมายถึง ทัณฑสถานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุม
ขัง การอบรมและฝึกอาชีพผู้ต้องขังที่แยกประเภทและเป็นการเฉพาะ

(4) สถานกักกัน มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันตาม
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน

(5) สถานกักขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมกักขังผู้ต้องคำพิพากษา
ให้รับโทษกักขัง หรือถูกขังแทนค่าปรับ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตาม
ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506

2) เรือนจำตามหลักราชการบริหารส่วนภูมิภาค

(1) เรือนจำจังหวัด มีอำนาจควบคุมผู้ต้องขังที่แตกต่างไปตามระดับความ
มั่นคงแข็งแรงในการควบคุม โดยมีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 25 ปี
นอกจากนี้ยังควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาภายในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่ด้วย

(2) เรือนจำอำเภอ มีอำนาจในการควบคุมนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษ
จำคุกไม่เกิน 15 ปี และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีภายในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่

2.5.3.2 ประเภทของเรือนจำตามลักษณะของผู้ต้องขัง

1) เรือนจำชาย

เป็นเรือนจำโดยทั่วไปที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขังชาย เรือนจำประเภทนี้ได้แก่
เรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด และเรือนจำอำเภอ

2) ทัณฑสถานหญิง

เป็นสถานควบคุมอบรมและฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง

3) ทัณฑสถานวัยหนุ่ม

เป็นสถานควบคุมดูแลผู้ต้องขังชายอายุระหว่าง 18-25 ปี ซึ่งกระทำความผิด
ครั้งแรกและไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ

เป็นสถานที่ควบคุมดูแลและบำบัดรักษาผู้ต้องขังติดยาเสพติดเป็นการ
เฉพาะและแยกออกจากผู้ต้องขังประเภทอื่นๆ

5) ทัศนสถานเปิด

การจัดตั้งทัศนสถานเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่มีกำหนดเหลืออยู่ไม่เกิน 5 ปี และมีความประพฤติดีโดยผู้ต้องขังจะได้รับการปฏิบัติที่ผ่อนปรน

6) เรือนจำพิเศษ

ควบคุมผู้ต้องขังเฉพาะแต่ละประเภท คือ หญิง เด็ด คนชรา หรือพิการทุพพลภาพ คนเป็นโรคเรื้อน คนเป็นวัณโรค คนเป็นโรคจิต หรือโรคติดต่ออันตรายต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติเรือนจำพิเศษใช้ควบคุมผู้ต้องขังประเภทที่คล้ายยังไม่เสร็จเด็ดขาด เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา นอกจากนั้นยังมีอำนาจควบคุมนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษต่ำด้วย

7) เรือนจำชั่วคราว

จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการระบายผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีออกไปรับการศึกษาอบรมอาชีพนอกเรือนจำ ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมและฝึกอาชีพในเกษตรกรรม เช่น เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี⁵³ เป็นต้น

8) ทัศนนิคม

การจัดตั้งทัศนนิคมมีจุดประสงค์เพื่อดำเนินการอบรมฝึกวิชาชีพแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี มีความอดสาหะ และเหลือโทษจำคุกต่อไปไม่เกิน 2 ปี ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดสรรไว้ให้ในลักษณะที่ดินเพื่อการทำกินชั่วคราวโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ พร้อมกับอนุญาตให้นำครอบครัวเข้าร่วมอาศัยได้ ซึ่งหลักการของทัศนนิคมนับว่าเป็นแนวคิดที่สมัยใหม่และเป็นการมุ่งแก้ไขและช่วยเหลือผู้ต้องขังโดยตรง ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้ทัศนนิคมมีลักษณะใกล้เคียงกับทัศนสถานเปิดหรือเรือนจำชั่วคราว

เรือนจำที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังในประเทศไทยจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่และอายุในการก่อสร้างเรือนจำ เรือนจำที่มีอายุการก่อสร้างมาเป็นเวลานานมักเป็นเรือนจำที่มีสภาพเก่า บริเวณพื้นที่ภายในคับแคบ อาคารหลักจะประกอบด้วยอาคารเรือนนอนอาคารสุทกรรมโรงเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง ที่อาบน้ำ ห้องส้วม และสถานพยาบาลเป็นอาคารหลักเนื่องจากปรัชญาในการก่อสร้างเรือนจำแต่เดิมจะยึดหลักการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้ไม่ให้หลบหนีเป็นหลัก ต่อมาเมื่อแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้เปลี่ยนจากการควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนีเพียงอย่างเดียวเป็นการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีแนวคิดในการก่อสร้างเรือนจำจึงกำหนดให้มีพื้นที่ภายในเรือนจำกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยได้ออกแบบ

⁵³ กรมราชทัณฑ์. (2552). “เรือนจำแห่งการเรียนรู้หนทางสู่ความพอเพียง.” วารสารยุติธรรม, 9, 5.

ให้มีโรงเรียน โรงงานฝึกวิชาชีพ พื้นที่ทำกิจกรรมสันทนาการ ห้องประชุม และห้องสมุดเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งได้ติดตั้งอุปกรณ์เสริมความมั่นคงเรือนจำเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม สภาพอาคารเรือนนอนยังคงเป็นรูปแบบเดิม คือ เป็นอาคารเรือนนอนรวม (Dormitory) ที่สามารถควบคุมผู้ต้องขังได้อาคารละประมาณ 100-300 คน ภายในเรือนนอนแยกเป็นห้องขังรวมหลายห้อง แต่ละห้องอาจควบคุมผู้ต้องขังได้ห้องละ 15-30 คน หรือห้องละ 30-80 คน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ภายในห้อง ซึ่งแตกต่างกับในต่างประเทศบางประเทศโดยเฉพาะในทวีปยุโรป เรือนจำจะได้รับการออกแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรมในการควบคุมผู้ต้องขังแต่ละประเภท ภายในอาคารจะประกอบด้วยพื้นที่ดำเนินกิจกรรมแบบเบ็ดเสร็จ สะดวกในการรักษาความปลอดภัย ประกอบกับอาคารที่ใช้ควบคุมตัวผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ต้องขังโทษสูงมักเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรง ส่วนใหญ่ห้องควบคุมมีลักษณะเป็นห้องเดี่ยว (Single Cell) กระจายอยู่โดยรอบห้องควบคุมของเจ้าพนักงาน (Control Room) ซึ่งเป็นห้องกระจกทำให้เจ้าพนักงานสามารถสอดส่องพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้ตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้นภายในอาคารเรือนนอนหรือในห้องจะติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดไว้ทั่วบริเวณเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขัง ตามปกติเรือนจำจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังอุกฉกรรจ์ออกมาทำกิจกรรมภายนอกห้องได้ไม่เกิน 2 ชั่วโมง ในหนึ่งวัน⁵⁴

สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำพิเศษ แต่เนื่องจากในบางเขตอำนาจศาล หรือในบางจังหวัด ไม่มีเรือนจำพิเศษ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะถูกควบคุมตัวที่เรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด หรือทัณฑสถานต่างๆ ตามฐานความผิด และกำหนดโทษที่ศาลได้พิพากษาซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้กำหนดว่า คนต้องขัง และคนฝากให้แยกขังไว้ต่างหากจากนักโทษเด็ดขาดเท่าที่จะกระทำได้⁵⁵ ทางปฏิบัติสำหรับการแยกขังนั้นทางเรือนจำพยายามแยกขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน แต่ตามความจริงแล้วไม่สามารถแยกต่างหากจากกันได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่ไม่เอื้ออำนวย แม้กระทั่งเรือนจำพิเศษเองจะมีส่วนของแดนต่างๆ เพื่อแยกผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาออกจากนักโทษเด็ดขาดก็ตามแต่พื้นที่ในส่วนกลาง เช่น โรงอาหาร โรงฝึกอาชีพ ยังคงต้องใช้ร่วมกันอยู่⁵⁶

เห็นได้ว่า การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและบางครั้งก็ไม่อาจมองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ได้เพราะมีผลกระทบหลายด้านทั้งตัวผู้ต้องขังเองและตัวเจ้าพนักงานเรือนจำไม่ว่าจะ

⁵⁴ พรพิตร นรภูมิพิพนธ์. เล่มเดิม. หน้า 21-23.

⁵⁵ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, มาตรา 11 วรรค 2.

⁵⁶ วุฒิจารุวัชรวรรณ. (2552). มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและระหว่างพิจารณา: ศึกษากรณีการนำเรือนจำเอกชนมาใช้. หน้า 87-88.

เป็นความมั่นคงปลอดภัยหรือทางด้านวินัย สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะเป็นไปตามตัวบทกฎหมายเท่านั้นแต่มันยังครอบคลุมไปถึงหลักการปกครอง การบริหารงาน หลักการทางด้านจริยธรรมอีกด้วย ดังนั้นเจ้าพนักงานเรือนจำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออำนาจหน้าที่ที่ได้รับ ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ควรเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด โดยให้มีการสร้างแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ตลอดจนการให้สิทธิที่พึงได้รับในระหว่างถูกควบคุมหรือถูกคุมขัง เพื่อให้การปฏิบัติที่แตกต่างกับนักโทษเด็ดขาดรวมทั้งสถานที่ในการควบคุมที่ควรแยกออกจากนักโทษเด็ดขาดอย่างชัดเจนทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในทางทัณฑปฏิบัติและเพื่อความปลอดภัยในการป้องกันและควบคุม เนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีนั้นถือว่าคดียังไม่เสร็จเด็ดขาดจึงควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้

2.6 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการได้รับการเยี่ยม

บทบาท ภารกิจ และหน้าที่ของงานราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานมีลักษณะเป็นสังคมแบบปิดและผู้ต้องขังถูกตัดสิทธิเสรีภาพไปหลายประการ ฉะนั้นเพื่อที่จะให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักว่ายังมีคุณค่าหรือเป็นที่ห่วงใยของญาติและมิตรสหายอยู่ ระบบงานราชทัณฑ์ทั่วไปถือว่าเป็นภารกิจจำเป็นที่จะต้องอำนวยความสะดวกและกำหนดหลักปฏิบัติว่าด้วยการเยี่ยมและการติดต่อกับบุคคลภายนอกแก่ผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ภายหลังจากถูกปล่อยตัว

ญาติพี่น้องและครอบครัวของผู้ต้องขังนับเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยอบรมแก้ไข ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมโดยปกติสุข หากผู้ต้องขังใดมีครอบครัวหรือญาติที่ยังให้ความสนใจหรือห่วงใยมาเยี่ยมผู้ต้องขังจะทำให้ผู้ต้องขังมีที่ยึดเหนี่ยวและช่วยประคับประคองในการไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก และช่วยให้ผู้ต้องขังมีกำลังใจเมื่อต้องมาอยู่ภายในเรือนจำที่ซึ่ง ไม่มีผู้ใดต้องการจะเข้ามา นอกจากนี้ยังช่วยให้ญาติและผู้ต้องขังคลายกังวลเกี่ยวกับการต้องมาอยู่ภายในเรือนจำ ทั้งยังทำให้สัมพันธภาพของครอบครัวยังคงมีอยู่และยืนยาว และเป็นการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้ประพฤติตนกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

การเยี่ยมผู้ต้องขังนั้นมีตั้งแต่การเยี่ยมแบบมีสิ่งขวางกั้นไปจนถึงการให้อิสระในการอยู่ร่วมกันโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ควบคุม ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้⁵⁷

⁵⁷ กิตติศักดิ์ บุญทอง. (2552). ความพึงพอใจของญาติผู้ต้องขังต่อการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษธนบุรี. หน้า 31-33.

2.6.1 รูปแบบของการเยี่ยม

1) การเยี่ยมแบบผ่านสิ่งขวางกั้น

การเยี่ยมแบบนี้เป็นการเยี่ยมที่เป็นสิ่งปกติของเรือนจำโดยทั่วไป และเป็นรูปแบบการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังแบบดั้งเดิมที่จะจัดให้มีห้องเยี่ยม แต่มีสิ่งขวางกั้นระหว่างผู้ต้องขังกับญาติที่มาเยี่ยม สิ่งขวางกั้นดังกล่าวอาจเป็นลูกกรงทั้ง 2 ด้านห่างกันเวลาพูดคุยต้องตะโกนคุยกัน หรือผ่านตาข่ายชั้นเดียว หรือผ่านกระจกโดยเจาะรูให้พูดถึงกันได้ นอกจากนี้ยังมีการเยี่ยมโดยนั่งคุยคนละด้านของกระจกแล้วพูดคุยผ่านโทรศัพท์ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถดักฟังได้

2) การเยี่ยมแบบถึงตัว

การเยี่ยมแบบถึงตัวเป็นการเยี่ยมโดยการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติได้เยี่ยมและพูดคุยถูกเนื้อตัวกันได้โดยไม่มีสิ่งขวางกั้น มีการจัดให้เยี่ยมถึงขณะนี้ปีละ 2 ครั้ง ในเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศ ยกเว้นในทัณฑสถานเปิดซึ่งเปิดสามารถเยี่ยมผู้ต้องขังแบบถึงตัวได้ตามสภาพของเรือนจำอยู่แล้ว การจัดให้เยี่ยมแบบถึงตัวเป็นการจัดในโอกาสงานวัน “พบญาติ” ซึ่งจัดขึ้นปีละ 2 ครั้งๆ ละประมาณ 10 วัน ที่เปิดโอกาสให้ญาตินำสิ่งของมารับประทานอาหารร่วมกับผู้ต้องขังภายในกำแพงเรือนจำทำให้ญาติได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังภายในเรือนจำและได้พูดคุยกับผู้ต้องขังได้อย่างใกล้ชิดและเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างญาติกับผู้ต้องขังให้ยืนยาวต่อไป

แต่เดิมกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดชั้นญาติที่จะเยี่ยมคือ บิดา-มารดา สามี-ภริยา และบุตรของผู้ต้องขังโดยอนุญาตให้ญาติเข้าเยี่ยมแต่ละครั้งไม่เกิน 10 คน ต่อผู้ต้องขัง 1 คน สำหรับภริยาต้องขังไม่มีญาติมาติดต่อขอเยี่ยมญาติอื่นๆ รวมทั้งผู้อุปการะไม่สามารถเยี่ยมใกล้ชิดได้ แต่อย่างไร ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าเยี่ยมใกล้ชิดได้

ปัจจุบันได้มีการขยายลำดับชั้นญาติไว้ดังนี้ บิดา-มารดา คู่สมรส บุตร ปู่-ย่า ตา-ยาย ลุง-ป้า น้า-อา พี่น้อง รวมทั้งบิดา-มารดาของคู่สมรสของผู้ต้องขังด้วย แต่ถึงกระนั้นผู้บัญชาการเรือนจำสามารถใช้ดุลพินิจอนุญาตให้บุคคลอื่นหรือญาติลำดับอื่นๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้ข้างต้นเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้⁵⁸

3) การเยี่ยมแบบครอบครัว⁵⁹

การเยี่ยมแบบครอบครัวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พบปะครอบครัวอย่างเป็นทางการเป็นอิสระเพื่อมุ่งให้ผู้ต้องขังมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวต่อไป ดังนั้น การเยี่ยมแบบนี้จึงเปิดโอกาส

⁵⁸ หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ขท.0705/1230 เรื่อง การขยายลำดับชั้นญาติผู้ต้องขังโครงการพบญาติใกล้ชิด ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2549.

⁵⁹ กิตติศักดิ์ บุญทอง. เล่มเดิม. หน้า 32-34.

ให้คู่สมรสของผู้ต้องขังและบุตร ได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันแบบครอบครัว ซึ่งรวมทั้งการให้คู่สามีภรรยาได้มีเพศสัมพันธ์กันแบบคู่สมรส และให้บุตรได้อยู่กับบิดามารดาเป็นครอบครัวทำให้บุตรไม่รู้สึกว่าเป็นบิดาหรือมารดาถูกจองจำและเกิดเป็นปมด้อย

อย่างไรก็ตาม โดยเหตุที่การเยี่ยมแบบนี้มีการเปิดโอกาสให้สามีหรือภรรยาของผู้ต้องขังได้อยู่ด้วยกันเพียงสองต่อสองในห้องขังหรือในบ้านเยี่ยมพิเศษ จึงมีการเรียกการเยี่ยมแบบนี้ว่า การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ โดยปราศจากการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากเจ้าพนักงานเรือนจำ ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบในการเยี่ยมผู้ต้องขังขึ้นมาหลายรูปแบบทำให้ความหมายของการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบันจึงอาจมีทั้งในความหมายอย่างแคบและในความหมายอย่างกว้าง

ในความหมายอย่างกว้างการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จะครอบคลุมถึง

1) การเยี่ยมบ้านซึ่งเป็นการอนุญาตให้ผู้ต้องขังลากลับบ้าน ไปอยู่กับครอบครัวมีกำหนดระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1 หรือ 2 วัน

2) การอนุญาตให้ผู้ต้องขังนำครอบครัวมาอยู่ด้วยโดยปกติจะเป็นเรือนจำเกษตรกรรม โดยจัดให้ผู้ต้องขังและครอบครัวมีบ้านเป็นสัดส่วน

3) การเยี่ยมที่เรือนจำเป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวมาเยี่ยมผู้ต้องขังได้อย่างใกล้ชิด และใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในสถานที่ที่เรือนจำจำกัดไว้ให้เป็นสัดส่วน

สำหรับในความหมายอย่างแคบ การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จะ หมายถึง การอนุญาตให้ภรรยาของผู้ต้องขังมาเยี่ยมและใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในสถานที่ที่เรือนจำจำกัดไว้ให้เท่านั้น โดยนับเป็นการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จึงมีจุดสำคัญอยู่ที่การเปิดโอกาสให้สามีภรรยาได้มีเพศสัมพันธ์กันในขณะที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยังเป็นผู้ต้องขัง ดังนั้นการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่จึงแตกต่างจากการเยี่ยมอย่างใกล้ชิด

ในสหรัฐและประเทศแถบสแกนดิเนเวียนิยมใช้ระบบการลา คือ ให้ผู้ต้องขังลากลับบ้านได้มากกว่าที่จะใช้ระบบการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ ทั้งนี้เพราะผู้ต้องขังที่ยังไม่ได้แต่งงานก็สามารถลากลับบ้านได้เป็นการให้สิทธิเท่าเทียมกันมากขึ้น นอกจากนี้มองในแง่ของการกลับเข้าสู่สังคมแล้ว การลาจะสามารถช่วยในการกลับเข้าสู่สังคมของผู้ต้องขังได้ดีกว่าเพราะไม่ได้เน้นในเรื่องเพศอย่างเดียว ที่สำคัญคือบุตรของผู้ต้องขังไม่ต้องเห็นสภาพของบิดาในเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่สามารถจะพบได้ที่บ้านของตนเอง

4) การเยี่ยมโดยทนายความ⁶⁰

ทนายความที่จะขอเข้าพบผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดี จะต้องเป็นทนายความที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ ทนายความจะเยี่ยมหรือติดต่อกับ

⁶⁰ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547, ข้อ 16-20.

ผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดีต้องยื่นคำร้องขอพบผู้ต้องขังตามแบบที่กรมราชทัณฑ์กำหนด และจะเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้เฉพาะรายที่ผู้ต้องขังนั้นต้องการพบทนายเท่านั้น ทนายสามารถเข้าเยี่ยมและติดต่อกับผู้ต้องขังได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 น. ถึง 16.00 น. เว้นแต่วันหยุดราชการ

หากมีเหตุผลพิเศษจำเป็นต้องพบผู้ต้องขังนอกวันเวลาต้องขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ แต่ต้องไม่ใช่ระหว่างเวลาที่เรือนจำได้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้ว และยังมีได้นำออกจากห้องขัง

ทนายความสามารถสงวนข้อความที่พูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับได้โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถได้ยินข้อความการสนทนา

5) การเยี่ยมผู้ต้องขังป่วย⁶¹

ผู้ต้องขังคนใดที่เจ็บป่วยอาการหนักและได้รับการรักษาตัวอยู่ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือสถานพยาบาลของเรือนจำ หากผู้อำนวยการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือผู้บัญชาการเรือนจำจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังนั้นได้รับการเยี่ยมจากญาติภายในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ หรือสถานพยาบาลของเรือนจำก็ได้แล้วแต่กรณี โดยพิจารณาจากรายงานของแพทย์หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำสถานพยาบาลนั้น สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังป่วยได้ในระหว่างวันและเวลาราชการตามปกติ โดยให้จัดเยี่ยมในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือสถานพยาบาลของเรือนจำหรือสถานอื่นใดอันสมควร แต่ต้องเป็นสถานที่ที่ญาติและผู้ต้องขังได้สนทนากันอย่างใกล้ชิด และเยี่ยมได้ครั้งละไม่เกิน 30 นาที

ญาติต่อไปนี้เท่านั้นที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังป่วย

- (1) บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย
  - (2) สามีนี หรือภรรยา
  - (3) บุตร ธิดา หรือหลาน
  - (4) พี่น้องร่วมบิดา มารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน
  - (5) บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือผู้ที่มีผู้ต้องป่วยร้องขอ
- 6) เจ้าหน้าที่สถานทูตและกงสุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง

เจ้าหน้าที่สถานทูตและพนักงานกงสุลจะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังในสังกัดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ เจ้าหน้าที่สถานทูตและพนักงานกงสุลที่ได้รับอนุญาตจะต้องแต่งกายและมีกิริยาอันสุภาพทั้งไม่ออกไปนอกเขตที่ทางการเรือนจำกำหนดให้

⁶¹ แหล่งเดิม.

2.6.2 ขั้นตอนและวิธีการเข้าเยี่ยม

บุคคลภายนอกจะเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำจึงจะเข้าเยี่ยมได้ ในการเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง บุคคลภายนอกต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรที่ออกโดยทางราชการที่ปรากฏภาพถ่ายไปแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะบันทึกข้อมูลบุคคลภายนอกผู้เข้าเยี่ยมไว้เป็นหลักฐาน⁶² บุคคลภายนอกจะเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก และต้องเข้าเยี่ยมหรือติดต่อในวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้⁶³

2.6.2.1 แนวทางปฏิบัติเมื่อเข้าเยี่ยม⁶⁴

1) บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะนำสิ่งของใดๆ เข้ามาหรือนำออกจากเรือนจำ ส่งมอบให้หรือรับจากผู้ต้องขัง โดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ได้

2) ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าบุคคลภายนอกที่มาขออนุญาตหรือได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังมิได้รับอนุญาตหรือเงิน หรือสิ่งของต้องห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขอตรวจหรือขอตรวจค้นได้ หรือให้ผู้ยื่นนั้นแสดงเอง

3) บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องอยู่ในเขตที่ทางการเรือนจำกำหนดให้เป็นที่เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง

4) ห้ามมิให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังแนะนำ ชักชวน แสดงกริยาหรือให้อาณัติสัญญาณอย่างใดๆ แก่ผู้ต้องขังเพื่อกระทำความผิดกฎหมายหรือวินัยผู้ต้องขัง

5) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้นได้ยิน จะพูดภาษาอื่น ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสาร ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนา บันทึกเสียง และตัดการสื่อสาร หากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม

⁶² ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547, ข้อ 7.

⁶³ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547, ข้อ 8.

⁶⁴ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อกับผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547, ข้อ 9-ข้อ 15.

6) ผู้ที่มาขอเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังหากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง

(ก) มีอาการมีนเมาหรือเมาสุรา น่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือความไม่สงบเรียบร้อย

(ข) มีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้าอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายหรือกระทำผิดกฎหมายขึ้น

(ค) แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่นหรือไม่สุภาพ หรือสกปรกอย่างร้ายแรง

(ง) ไม่มีกิจเกี่ยวข้องหรือไม่รู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง

(จ) มีกริยาวาจาไม่สุภาพ

(ฉ) เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

7) ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังแต่กระทำผิดระเบียบข้อบังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเชิญให้ออกไปจากบริเวณเรือนจำได้ หากขัดขืนพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้กำลังพอสมควรที่จะให้ออกไปพ้นจากเรือนจำได้

2.6.2.2 กำหนดวันและเวลาเยี่ยม

บุคคลภายนอกจะเยี่ยมผู้ต้องขังได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสให้ได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอก และต้องเข้าเยี่ยมในวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้

สำหรับทางปฏิบัตินั้นการกำหนดวันและเวลาเยี่ยมขึ้นอยู่กับแต่ละเรือนจำจะกำหนดแนวทางตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น

เรือนจำพิเศษธนบุรี⁶⁵ กำหนดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่เข้ามาในเรือนจำ 15 วันแรกที่ยังไม่มีการแยกแดนนั้นมีสิทธิได้รับการเยี่ยมได้ทุกวันทำการ แต่ภายหลังจากมีการแยกแดนคุมขังแล้วก็จะสามารถเยี่ยมได้ตามตารางการเยี่ยมของแต่ละแดน ตั้งแต่เวลา 08.30 – 17.30 น. จะแบ่งการเยี่ยมออกเป็นรอบเช้ากับรอบบ่าย ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมวันละ 2 รอบ รอบละ 10 นาที สามารถเข้าเยี่ยมได้ไม่เกินครั้งละ 5 คน และบุคคลที่สามารถเข้าเยี่ยมได้ คือ ญาติ พี่น้อง ทนายความ และพนักงานสอบสวน ในส่วนของทนายความและพนักงานสอบสวนเมื่อเข้าเยี่ยมจะมีห้องสำหรับทนายความและพนักงานสอบสวนเป็นการส่วนตัว

⁶⁵ เรือนจำพิเศษธนบุรี. (2552). การเยี่ยมผู้ต้องขัง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร⁶⁶ กำหนดเกี่ยวกับการเยี่ยมไว้ดังนี้ การเยี่ยมญาติปกติ ญาติของผู้ต้องขังที่มีความประสงค์จะติดต่อยืมเขียนผู้ต้องขังซึ่งถูกคุมขังภายในเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ สามารถดำเนินการได้โดยเดินทางมาที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ แล้วเขียนคำร้องเพื่อขอยืมผู้ต้องขัง โดยระบุชื่อ นามสกุล เลขหมายประจำตัว คดี และแดนซึ่งผู้ต้องขังถูกคุมขังอยู่โดยเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ อนุญาตให้ผู้ต้องขังออกเยี่ยมญาติได้วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 15 นาที ตั้งแต่เวลา 8.30 น. ถึง 15.00 น. ทุกวันทำการราชการ และงดให้บริการในวันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์

บุคคลที่สามารถเข้าเยี่ยมได้ คือ ญาติ พี่น้อง ทนายความ และเพื่อนหรือบุคคลภายนอกอื่นสามารถเข้าเยี่ยมได้เช่นเดียวกันหากเจ้าพนักงานเรือนจำเห็นสมควรอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้และได้สอบถามผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาแล้วว่าต้องการพบบุคคลดังกล่าว ซึ่งการอนุญาตให้เพื่อนหรือบุคคลภายนอกอื่นเข้าเยี่ยมได้นั้นทางเรือนจำไม่ได้เคร่งครัดมากนักเพราะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีคนนั้นไม่มีญาติ พี่น้อง มาเยี่ยมและเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีดังกล่าวด้วย จำนวนญาติ พี่น้อง ที่สามารถเข้าเยี่ยมได้นั้นเจ้าพนักงานเรือนจำพิจารณาจากจำนวนผู้มาเยี่ยมในแต่ละรอบว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใดซึ่งต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเยี่ยมด้วย หากในรอบดังกล่าวมีผู้มาเยี่ยมจำนวนไม่มากนักเจ้าพนักงานเรือนจำอาจอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ถึง 10 คนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา 1 คน

เรือนจำพิเศษมีนบุรี⁶⁷ ได้กำหนดเกี่ยวกับการเยี่ยมไว้โดยมีการแยกระหว่างผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกดำเนินคดีอาชญากรรมและมีของกลางจำนวนมาก สามารถเข้าเยี่ยมได้ในวันหยุดสัปดาห์ ส่วนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกดำเนินคดีอื่นๆ สามารถเข้าเยี่ยมได้ทุกวันทำการราชการ เรือนจำพิเศษมีนบุรีอนุญาตให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาออกเยี่ยมญาติได้โดยแบ่งช่วงเป็น

ช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 08.00 น. – 11.30 น.

ช่วงบ่าย ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 15.00 น.

ในการเข้าเยี่ยมแต่ละครั้งอนุญาตให้ผู้ต้องขัง 1 คน ต่อญาติเยี่ยมไม่เกิน 3 คน โดยผู้ต้องขัง 1 คน จะเยี่ยมได้ไม่เกิน 1 ครั้งของแต่ละวันที่ทางเรือนจำกำหนด

2.6.2.3 ข้อห้ามต่างๆ

- 1) สิ่งของต้องห้ามที่ไม่อนุญาตฝากให้แก่ผู้ต้องขัง⁶⁸

⁶⁶ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. (2553). การเยี่ยมผู้ต้องขัง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก <http://bangkokremand.thport.com>

⁶⁷ เรือนจำพิเศษมีนบุรี. (2553). วิธีการเยี่ยมญาติ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก http://122.155.10.138/~hitcoth/sopmeen/index.php?option=com_content&view=article&id=30&Itemid=18

⁶⁸ กฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2479, ข้อ 127.

- (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย
- (2) สุรา หรือของเมาอย่างอื่น
- (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
- (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
- (5) อาวุธเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน
- (6) ของเน่าเสีย หรือของมีพิษต่อร่างกาย
- (7) น้ำมันเชื้อเพลิง
- (8) สัตว์มีชีวิต
- (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นรวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว

(10) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

- 2) ห้ามถ่ายภาพ วิดีโอ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์
- 3) ห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียง และสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง
- 4) ห้ามพกอาวุธทุกชนิด
- 5) ห้ามใช้โทรศัพท์ขณะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง

2.6.3 การจำกัดสิทธิในการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาระหว่างถูกคุมขังภายในเรือนจำต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของเรือนจำเมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกระทำความผิดวินัยก็จะต้องถูกลงโทษทางวินัย โทษทางวินัยที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับคือการไม่ให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นโทษชนิดเดียวที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับในขณะที่ถูกคุมขังในเรือนจำ

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำความผิดวินัยเจ้าพนักงานเรือนจำมีหน้าที่พิจารณาโดยอ่องแห่งลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นไว้แต่ในกรณีทนายความขอพบผู้ต้องขังเพื่อการปรึกษาคดีความ”⁶⁹

การจำกัดสิทธิในการเยี่ยมนั้นพึงกระทำในกรณีต่อไปนี้⁷⁰

- 1) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเขียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก
- 2) พยายามหลบหนีหรือได้หลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา

⁶⁹ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, มาตรา 35 (4).

⁷⁰ กฎกระทรวงมหาดไทยฯ พ.ศ. 2479, ข้อ 106.

3) นำเข้ามาหรือมีสิ่งของต้องห้ามไว้ในเรือนจำ

4) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของคนออกจากเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาต

เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่ในการลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยม ได้แก่⁷¹

1) พศติเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่งมีอำนาจลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกันไม่เกิน 2 เดือน

2) พศติเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยเฉพาะมีอำนาจลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกันไม่เกิน 1 เดือน

3) สารวัตรเรือนจำมีอำนาจลงโทษเช่นเดียวกับพศติเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง

4) ผู้บัญชาการเรือนจำ

2.6.4 การตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำในเรื่องการเยี่ยม

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและมีความพยายามผลักดันให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบอำนาจรัฐจนเป็นผลให้เกิดเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศ ซึ่งประเทศไทยก็คือรัฐธรรมนูญในรัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญเด่นชัดในส่วนของกำกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรของรัฐจะต้องใช้อำนาจภายในกรอบของกฎหมายตามหลักนิติรัฐ (Legal State)⁷²

วิธีการประการหนึ่งที่จะทำให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐซึ่งเป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน และเพื่อป้องกันหรือแก้ไขการใช้อำนาจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐก็คือ การทำให้ขั้นตอนของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกขั้นตอนโปร่งใส ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ซึ่งโดยสรุปแล้วกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดีจะต้องมีมาตรการต่างๆ ที่จะดำเนินการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอย่างมีประสิทธิภาพ และมีวิธีการดำเนินการต่างๆ ภายใต้อำนาจความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of Legality) โดยมีความโปร่งใส (Transparency) และถูกตรวจสอบได้ (Accountability)⁷³

กระบวนการตรวจสอบในด้านต่างๆ โดยทั่วไปแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรต่างๆ รวมทั้งเจ้าพนักงานในองค์กรนั้นดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย การตรวจสอบในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในองค์กรต่างๆ

⁷¹ กฎกระทรวงมหาดไทยฯ พ.ศ. 2479, ข้อ 101-103.

⁷² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. เล่มเดิม. หน้า 543-546.

⁷³ แหล่งเดิม.

ไม่ให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชน โดยทั่วไป รวมทั้งผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย⁷⁴

การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำนี้อาจเป็นการตรวจสอบภายในองค์กรหรือโดยองค์กรภายนอกมาตรวจสอบก็ได้⁷⁵

การตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำโดยองค์กรภายในในที่นี้หมายถึง การตรวจสอบการทำงานของเจ้าพนักงานเรือนจำต่ออำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา เช่น การไม่อนุญาตให้ติดต่อกับญาติหรือไม่อนุญาตให้เยี่ยม ซึ่งเป็นการตรวจสอบภายในองค์กร คือ เรือนจำและทัณฑสถานซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่รับรองและคุ้มครองให้อำนาจกระทำได้ในรูปแบบต่างๆ ภายในหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์นั่นเอง

ในเรื่องของการเยี่ยมผู้ต้องขังนั้นเบื้องต้นการที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำสามารถกระทำได้โดยผู้ต้องขัง บุคคลภายนอก ทนายความ เจ้าหน้าที่สถานทูตและกงสุลที่ได้รับการปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ หากเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ชอบตามข้อบังคับให้ร้องเรียนต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือหากเห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรมอีกให้ร้องเรียนต่อกรมราชทัณฑ์ตามลำดับ⁷⁶

หากพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ลงโทษเจ้าพนักงานเรือนจำที่กระทำผิดวินัยและถือเป็นการตรวจสอบอำนาจทางกฎหมายอย่างหนึ่ง ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติวินัยข้าราชการราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2482 กล่าวคือ ข้าราชการกรมราชทัณฑ์หรือเจ้าพนักงานเรือนจำต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เคร่งครัดตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนของเรือนจำหรือทัณฑสถาน ต้องสอบสวนและลงโทษหรือรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปโดยไม่ชักช้า⁷⁷

กรมราชทัณฑ์ได้ออกระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจการราชทัณฑ์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่า “ผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์” กำหนดให้มีการตรวจตราในเรื่องต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์โดยเฉพาะงานเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบภายในหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์เป็นตำแหน่งที่แต่งตั้งมาจากข้าราชการในระดับสูง

⁷⁴ แหล่งเดิม. หน้า 549-550.

⁷⁵ แหล่งเดิม.

⁷⁶ ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าคู่มือหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547, ข้อ 35.

⁷⁷ พระราชบัญญัติวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2482, มาตรา 7.

ของกรมราชทัณฑ์ ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจการราชทัณฑ์ ดังกล่าวซึ่งสังกัดหน่วยงานที่เรียกว่า สำนักผู้ตรวจราชการกรม โดยจะมีอำนาจตรวจตราและให้คำแนะนำต่อเจ้าพนักงานเรือนจำในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติและตามกฎหมายราชทัณฑ์⁷⁸

อีกทั้งภายในหน่วยงานของกรมราชทัณฑ์เองก็มีหน่วยงานซึ่งคอยกำกับดูแลงานเรือนจำและทัณฑสถานในด้านต่างๆ อีกทางหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าราชการบริหารส่วนกลาง เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขังหรือในส่วนของ การเยี่ยมผู้ต้องขังจะมีสำนักทัณฑวิทยา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนารูปแบบ มาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติและควบคุมผู้ต้องขัง ตลอดจนมีหน้าที่กำกับ ตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำและประเมินผลงานด้านการปฏิบัติ และควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ⁷⁹ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวถึงหลักการแนวคิดในการปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมทั้งในมาตรฐานสากล และมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยซึ่งได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ทำให้ต้องตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม เพราะถือเป็นสิทธิที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาต้องได้รับและให้การคุ้มครองเนื่องจากมีส่วนช่วยทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีกำลังใจช่วยคลายความเครียด ความกังวลในระหว่างการถูกคุมขังในเรือนจำ จากการศึกษาหลักการแนวคิดในบทนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบโดยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา การอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานสากลกับมาตรการทางกฎหมายในประเทศไทย และอภิปรายเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งรายละเอียดจะเสนอในบทที่ 4 ต่อไป

⁷⁸ ฌูเกิตต์ บุญจันทร์. เล่มเดิม. หน้า 89.

⁷⁹ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2545, ข้อ 14.

บทที่ 3

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องการเยี่ยมของต่างประเทศ

ปัจจุบันจากที่มีกระแสเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้ประเทศต่างๆ มีการร่างรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่างๆ ของประเทศตนเอง โดยบัญญัติเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่างๆ มาโดยตลอด โดยการนำแนวความคิดหรือหลักเกณฑ์ต่างๆ ไม่ว่าจะทางปฏิบัติหรือทางหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งแนวทางหรือแนวความคิดที่เป็นสากล เช่น หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม และหลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างเป็นสากล อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ทันต่อกระแสเรียกร้องในระดับประเทศหรือประชาคมโลก เพราะหากไม่มีการพัฒนาให้ เป็นไปตามความก้าวหน้าในทางวิชาการหรือพัฒนาการทางสังคมของประเทศแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ของประเทศด้วย

สำหรับเนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และสิทธิเสรีภาพในเรื่องการเยี่ยม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์กับกฎหมายไทยในเรื่องดังกล่าวที่ยังเกิดปัญหาอยู่ ตลอดจนการนำส่วนที่ดีของประเทศนั้นๆ ไปปรับใช้กับประเทศไทยทั้งในการพัฒนากฎหมายหรือเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไปได้

3.1 ประเทศอังกฤษ¹

ในส่วนนี้จะกล่าวถึง หลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา สิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม ดังต่อไปนี้

¹ Hmprisonervice. (2553). Adviceandsupport. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2553,

3.1.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ในประเทศไทยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการกำหนดกฎเกณฑ์และกรอบแนวทางต่างๆ ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ปี 1952 (Prison Act of 1952) และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายวางกรอบเกี่ยวกับอำนาจการบริหารจัดการตาม Prison Act of 1952 และ Prison Rule of 1999 โดยกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องโทษไว้ดังนี้

1) การแยกประเภทนักโทษ เพื่อให้สามารถปฏิบัติแก่นักโทษได้อย่างเหมาะสม ดังนี้ ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ผู้ต้องขังวิกลจริต ผู้ต้องขังซึ่งเป็นเยาวชน ผู้ต้องขังซึ่งถูกกักขังอันมิใช่โทษจำคุก หรือต้องขังแทนค่าปรับหรือค่าภาษี ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดทางการเมือง ผู้ต้องขังซึ่งเป็นทหาร นอกจากนี้ กรณีผู้ต้องขังที่ต่อโทษจำคุกยังแยกปฏิบัติโดยคำนึงถึงอายุและอาชีพของผู้ต้องขังด้วย

การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ เมื่อผู้ต้องขังได้รับการส่งตัวเพื่อเข้าในเรือนจำ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะดำเนินการถ่ายรูป และทำประวัติของผู้ต้องขังไว้ แต่เอกสารดังกล่าวจะนำไปเก็บไว้ที่ The Secretary of the State โดยไม่อนุญาตให้เจ้าพนักงานอื่นเก็บหลักฐานนี้ไว้

2) อนามัยและการตรวจสุขภาพ นักโทษทุกคนจะมีห้องสุขาเพียงพอเพื่อทำความสะอาดร่างกาย และต้องการได้รับการอาบน้ำในเวลาที่เหมาะสม โดยได้รับน้ำอุ่นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง นักโทษจะได้รับสิทธิในการโกนหนวดทุกวัน นักโทษจะได้รับการตัดผม เว้นแต่ผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องขังในระหว่างรอการพิจารณาของศาลชั้นต้นหรือเป็นนักโทษหญิง เว้นแต่แพทย์ประจำเรือนจำเห็นว่าควรต้องตัดผมเพื่อรักษาอนามัยของผู้นั้น

3) สิทธิที่จะได้รับการแจ้งสิทธิและหน้าที่ การแจ้งให้ผู้ต้องโทษทราบถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือสิทธิพิเศษต่างๆ สิทธิในการอุทธรณ์ซึ่งนักโทษต้องทราบ ต้องทำหนังสือไว้ในห้องขัง

4) การติดต่อกับโลกภายนอก ได้รับสิทธิที่จะพบญาติหรือบุคคลอื่นๆ ได้ตามเวลาที่กำหนด และถ้าประสงค์จะแต่งงานก็สามารถจะกระทำได้ ได้รับสิทธิที่จะติดต่อกับญาติทางจดหมายด้วยค่าใช้จ่ายของรัฐ 1 ฉบับต่อสัปดาห์ ได้รับการเยี่ยมจากคณะกรรมการตรวจเรือนจำ

5) สภาพห้องขัง อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ต้องมีห้องขังมีเตียงนอนเพียงพอสำหรับผู้ต้องโทษทุกคน และภายในห้องจะต้องมีไฟฟ้า เครื่องทำความร้อน และสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับอนามัยของผู้ต้องโทษ ผู้ต้องโทษมีสิทธิได้รับอาหารอย่างเพียงพอ และได้รับการปรุงอย่างถูกหลักอนามัย ผู้ต้องโทษจะได้รับเสื้อผ้าที่ทำให้ร่างกายอบอุ่นเพียงพอภายใต้หลักเกณฑ์ที่

กำหนด และในกรณีที่ผู้ต้องโทษทำงานจะต้องมีเสื้อนิรภัยเพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดจากการทำงานด้วย

6) การศึกษา ต้องจัดให้มีการสอนในเวลาเย็นทุกเรียนจำ ต้องให้บริการหรือให้ความสะดวกผู้ต้องโทษที่ประสงค์จะศึกษาเฉพาะด้าน หรือเป็นการฝึกฝนฝีมือ หรือเทคนิคเฉพาะด้าน

7) การทำงาน นักโทษจะต้องไม่ทำงานเกินกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นักโทษต้องไม่ทำงานในกิจการส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ไม่ทำงานในขณะที่เจ็บป่วยหรือไม่แข็งแรงเพียงพอกับการทำงานนั้น เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ต้องรับผิดชอบในกรณีนักโทษเจ็บป่วยหรือสุขภาพเสื่อมเนื่องจากการใช้งานเกินสมควรหรือทำงานที่สภาพไม่เหมาะสมกับสุขภาพ

8) การแพทย์ ในแต่ละเรียนจำต้องมีแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ประจำ เพื่อตรวจรักษานักโทษในเรียนจำ นักโทษเด็ดขาดไม่มีสิทธิให้แพทย์ภายนอกเรียนจำตรวจรักษาแต่สามารถเขียนจดหมายปรึกษากับแพทย์ประจำของตนได้ แพทย์ประจำเรียนจำนอกจากจะมีหน้าที่ดูแลสุขภาพทางร่างกายของนักโทษแล้วยังมีหน้าที่ดูแลอนามัยเกี่ยวกับการบริโภค การออกกำลังกาย และการแยกขังด้วย จิตแพทย์ในเรียนจำแต่ละเรียนจำมีหน้าที่ตรวจสอบสภาพจิตของนักโทษ และเข้าร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ของเรียนจำในการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องโทษ

9) การออกกำลังกาย อย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมงทุกวันที่อากาศอำนวย แต่ถ้าไม่สามารถทำได้อาจออกกำลังกายในร่มแทน

10) การประกอบศาสนกิจ เจ้าหน้าที่จะต้องอนุญาตให้นักโทษประกอบศาสนกิจตามสิทธิของตน

11) โทษทางวินัย แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับร้ายแรง และระดับไม่ร้ายแรง กฎหมายอังกฤษแยกปฏิบัติผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาออกจากนักโทษเด็ดขาดโดยผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณามีสติ ดังนี้

ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณา คือ ผู้ที่รอการตัดสินคดีซึ่งต้องถือว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเรียนจำจะต้องให้ความปลอดภัยและคุ้มครอง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาต้องมีความแตกต่างจากผู้ศาลตัดสินแล้ว และมีสิทธิพิเศษดังต่อไปนี้²

1) สามารถแสวงหาวิธีในการปล่อยตัวรวมทั้งการประกันตัว และต้องได้รับคำแนะนำปรึกษาจากทนายความตลอดทั้งการพบกับทนายความ

2) ได้รับการสงวนรักษาไว้ซึ่งหน้าที่การทำงานที่ทำอยู่ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการบริหารจัดการกับครอบครัวและธุรกิจให้ดำเนินไปเป็นปกติ

² แหล่งเดิม.

3) ได้รับการติดต่อกับครอบครัวและเพื่อนฝูง

4) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาสามารถดำเนินธุรกิจได้ตามกฎหมาย แต่ก็ขึ้นอยู่กับผู้ว่าการเรือนจำจะพิจารณาตามกรอบที่กฎหมายกำหนด

5) ได้รับการช่วยเหลือปัญหาเป็นรายกรณี ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ฝ่ายหาข้อมูลประสานงานบุคคล ซึ่งเขาเหล่านี้สามารถเป็นเสียงหรือตัวแทนในข้อกฎหมายหรือปัญหาที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาประสบ

ตั้งแต่ปี 1963 กรมราชทัณฑ์ของอังกฤษบริหารจัดการโดยกระทรวงมหาดไทย (Home office) มีผู้บัญชาการเรือนจำซึ่งไม่ได้รับผิดชอบดูแลเฉพาะการบังคับโทษตามกฎหมายอาญาเท่านั้น แต่รวมทั้งอำนาจในการพักการลงโทษ การคุมประพฤติ และสวัสดิการความปลอดภัยของสังคมให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ และการปล่อยตัว องค์การกรมราชทัณฑ์ดำเนินการโดยคณะกรรมการราชทัณฑ์โดยกรมราชทัณฑ์จะแบ่งการบริหารออกเป็น 4 ส่วน (เหนือ กลาง ใต้ ตะวันตกเฉียงใต้ ของอังกฤษ) แต่ละส่วนภาคจะมีผู้บังคับบัญชาดำเนินการบริหารจัดการกับผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำ³

สถานที่ที่ควบคุมผู้ต้องขัง ประกอบไปด้วยผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และนักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้ส่งมอบผู้ต้องขังให้โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอนในการควบคุม ปรากฏตามหมายศาลยื่นยันหรือเอกสารอื่นใดตามกฎหมายของรัฐบาลระบุเหตุผลเป็นการเฉพาะราย⁴

เรือนจำท้องถิ่นมักจะเกี่ยวข้องกับศาล เป็นเรือนจำปิดมักจะเป็นเรือนจำประเภท “B” มีหน้าที่หลักในการกักขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ถ้าต่อมามีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดจริง ผู้ต้องขังก็จะถูกย้ายไปอยู่เรือนจำอีกประเภทขึ้นอยู่กับกรณีกฎเกณฑ์การทำความผิดซึ่งจะได้รับการปฏิบัติและการปรับพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างไรก็ตามผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาให้จำคุกระยะสั้นๆ อาจอยู่ในเรือนจำท้องถิ่นต่อไปได้จนครบกำหนดโทษ

ในระบบเรือนจำจะมีศูนย์ส่งผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคม ซึ่งจะเป็นหน้าที่ของเรือนจำท้องถิ่นสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ในระหว่างปี 1961 ถึง 1965 ได้มีการยกเลิกการอยู่ร่วมกันของผู้ต้องขังที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่เพศชายและเพศหญิง

เรือนจำของประเทศอังกฤษประกอบด้วยเรือนจำปริมาตรที่มีกระจายอยู่ทั่วไป และเป็นเรือนจำประเภท “B” สำหรับนักโทษที่มีอันตรายมากๆ ตั้งแต่ในปี 1968 จะถูกจัดแยกกลุ่มเป็น

³ ธานี วรภัทร์. (2553). หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. หน้า 196.

⁴ Prison Act 1952, ข้อ 12.

จำนวนน้อยๆ เข้าไว้ในเรือนจำประเภท “A” เพื่อความเหมาะสมจากเหตุผลที่ว่าด้วยเรื่องของความปลอดภัย

สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะไม่มี การส่ง ไปเรือนจำเหมือน ผู้ต้องขังผู้ใหญ่ แต่จะถูกนำไปยังโรงเรียนฝึกเยาวชนที่ ทำผิดกฎหมายเพื่ออบรมฝึกวิชาชีพ หรือ สถานกักกันกลาง ที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่กระทำความผิดระหว่างอายุ 14-21 ปี โรงเรียนฝึกเยาวชน จะใช้เวลาอบรมประมาณ 6 เดือนถึง 2 ปี แล้วแต่หลักสูตร และมีการติดตาม การปฏิบัติตามเงื่อนไข คำสั่ง ภายในระยะเวลาที่กำหนดภายหลังจากการปล่อยตัวแล้วระยะเวลา ประมาณไม่เกิน 2 ปี โดย รัฐมนตรีจะเป็นคนกำหนดช่วงระยะเวลาในการควบคุมตัวในโรงเรียน ฝึกอบรมเยาวชน โดยหลักสูตรอบรมพื้นฐานต่างๆ จะเป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ ตรวจสอบ

สถานกักขังกลาง เป็นสถานที่ปิดใช้กับผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่า 17 ปี และเยาวชน อายุ 17-21 ปี เตรียมไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนที่มีระยะเวลาจำคุกสั้น ระยะเวลาปกติ ในสถานกักขังกลาง 3 เดือน และสามารถขยายออกไปถึง 6 เดือน ตามข้อเท็จจริงพิเศษที่พิจารณา เป็นเรื่องๆ ไป แต่อย่างไรก็ตามต้องไม่น้อยกว่า 31 วัน สถานกักขังกลางได้เริ่มเปิดดำเนินการในปี 1950 สร้างไว้เพื่อรองรับผลของคำพิพากษาให้กักขังระยะเวลาสั้นที่มีสภาพบังคับที่แน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลงโทษ

การจำแนกผู้ต้องขัง ในปี ค.ศ. 1950 การจัดชั้นการบังคับโทษของเรือนจำในประเทศ อังกฤษจะพิจารณาตามหลักการพื้นฐานของระบบการจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งจัดการแยกผู้ต้องขังเป็น ชั้นพิเศษและชั้นธรรมดา ต่อมาในปี 1984 มีผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในความปลอดภัยอยู่ในระดับ ต่ำมาก ศาลอังกฤษได้ยกเลิกระบบการจำแนกดังกล่าว ซึ่งระบบการจำแนกผู้ต้องขังที่ประเทศ อังกฤษและในประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปทำติดต่อกันมา มีเป้าหมายแรกเพื่อใช้เรื่องความ ปลอดภัย ในช่วงกลางปี 1960 ใช้การจำแนกผู้ต้องขังเป็นการป้องกันไว้ก่อนในการควบคุม ปัจจุบันในประเทศอังกฤษจำแนกผู้ต้องขังในการรับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำออกเป็น 4 ประเภท

ประเภท A จะเป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่มีอันตรายต่อความปลอดภัย มากที่สุดกับสังคม และมีแนวโน้มที่อาจหลบหนี

ประเภท B เป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัย มากนักกับสังคม แต่มีแนวโน้มที่อาจหลบหนี

ประเภท C ประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่ไม่สามารถกำหนดให้อยู่ในทัณฑสถาน เปิดได้แต่มีความเป็นไปได้ที่อาจจะพยายามหลบหนี

ประเภท D เป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่สามารถอยู่ในทัณฑสถานเปิดปราศจากข้อจำกัดเท่าที่จะทำได้

กฎหมายสันนิษฐานว่า ผู้ต้องขังทุกคนเชื่อว่าการคุมขังในเรือนจำเป็นไปตามกฎหมาย และเขาจะอยู่ในระยะเวลาอันจำกัด ประกอบกับต้องทำงานหรือมีเหตุผลอย่างอื่น ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานเรือนจำ⁵

ห้องขัง รัฐมนตรีจะดำเนินการเพื่อให้สนองความต้องการของผู้ต้องขังในสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งจัดเตรียมให้กับผู้ต้องขัง ห้องขังที่ใช้จำคุกผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับรองมาตรฐาน โดยผู้ตรวจสอบในเรื่องของขนาด แสงสว่าง อุณหภูมิ การหมุนเวียนและถ่ายเทของอากาศ ตามความเหมาะสมและเพียงพอต่อสุขภาพและการอนุญาตให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับเจ้าพนักงานเรือนจำได้ตลอดเวลา⁶ มีการออกใบสำคัญกำหนดเวลาของการเข้าห้องขัง ผู้ต้องขังอาจต้องออกจากห้องขังเป็นชั่วโมงหรือเป็นวันในระหว่างที่ทำงานในเรือนจำ นอกจากนั้นใบสำคัญยังได้ระบุถึงเลขห้องขังและสิ่งที่เกี่ยวข้อง สัญลักษณ์ สถานที่ สถานะอย่างชัดเจน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง โดยไม่ได้รับอนุญาตผู้ตรวจสอบจะพิจารณาจากใบสำคัญนี้ ผู้ตรวจสอบอาจเพิกถอนใบสำคัญนี้ได้เมื่อพิจารณาถึงห้องขังและความเห็นเกี่ยวกับสภาพของผู้ต้องขัง สำหรับในห้องขังพิเศษทุกเรือนจำใช้ในการจำคุกชั่วคราวสำหรับพวกที่มีปัญหาและไม่เชื่อฟัง หรือใช้กำลังทำร้ายผู้ร้าย⁷

กฎหมายอนุญาตให้ผู้ต้องขังสามารถมีภาพถ่ายในความครอบครองได้ ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดว่าเป็นภาพแบบใดบ้างที่ผู้ต้องขังสามารถมีได้ ชนิด ประเภท ลักษณะการแต่งตัว ฯลฯ⁸

การตรวจสอบสารเสพติดผู้ต้องขังและการทดสอบการเจ็บป่วย เจ้าหน้าที่เรือนจำจะทำการตรวจปัสสาวะเพื่อตรวจหาสารเสพติดในร่างกายผู้ต้องขัง การตรวจสอบยาเสพติดผู้ต้องขัง การตรวจปัสสาวะเป็นอำนาจของรัฐที่สามารถกระทำกับผู้ต้องขังได้ตามกฎหมาย⁹ ทั้งนี้เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่สารเสพติดภายในเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีอำนาจตามกฎหมายในการตรวจแอลกอฮอล์โดยมักใช้วิธีเป่าลมหายใจเพื่อตรวจวัดปริมาณของแอลกอฮอล์¹⁰

แพทย์ประจำเรือนจำมีอำนาจทำการทดสอบผู้ต้องขังเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องขังเจ็บป่วยจริงหรือไม่ แสรั้งป่วยหรือไม่ รัฐบาลอังกฤษได้ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสถานที่ให้ผู้ต้องขังได้รับความ

⁵ Prison Act 1952, ข้อ 13.

⁶ Prison Act 1952, ข้อ 14 (1),(2).

⁷ Prison Act 1952, ข้อ 14 (3)-(6).

⁸ Prison Act 1952 ข้อ 16.

⁹ Prison Act 1952, ข้อ 16A

¹⁰ Prison Act 1952, ข้อ 16B.

ปลอดภัยและทันสมัย สามารถตรวจร่างกายพบจิตแพทย์ได้มากขึ้น มีการสร้างศูนย์ช่วยเหลือ Health Centres ขึ้นเพื่อให้บริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสารเสพติด การประเมินผล การเสนอแนะ คำแนะนำ ผ่านการบริการภายในเรือนจำ การเตรียมพร้อมในการให้คำปรึกษาและสนับสนุน ไม่ให้มีการใช้สารเสพติดในทางที่ผิด และสร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติการแก้ไขผู้กระทำความผิดที่อยู่ในเรือนจำอย่างเหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะออกไปสู่สังคม¹¹

ทุกเรือนจำต้องมีแพทย์ที่มีใบประกอบโรคศิลปะประจำเพื่อตรวจรักษาดูแลสุขภาพนักโทษ และมีหน้าที่ดูแลอนามัยเกี่ยวกับการบริโภค การออกกำลังกาย และการแยกขังผู้ต้องขัง

เรือนจำจะต้องจัดห้องน้ำให้นักโทษเพื่อใช้ทำความสะอาดร่างกาย และต้องได้รับน้ำอุ่นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โคนหนดเคราได้ทุกวันและตัดผม นอกจากนั้นต้องได้ออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เว้นแต่วันที่ไม่อาจทำได้ให้ออกกำลังกายในร่มแทน การประกอบกิจกรรมทางศาสนาเรือนจำจะอนุญาตให้เป็นไปตามที่นักโทษนับถือ

วินัยและการลงโทษมี 2 ระดับ คือ ระดับร้ายแรงและไม่ร้ายแรง การลงโทษทางวินัยต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยกระบวนการสอบสวนวินัยก่อน

3.1.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ในระเบียบเรือนจำยังได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ว่า ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องแยกการคุมขังไว้ต่างหากจากนักโทษเด็ดขาด เว้นแต่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะยินยอมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับนักโทษเด็ดขาด และภายใต้ระเบียบเรือนจำนี้ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องไม่ถูกลิดรอนสิทธิอย่างเกินสมควรจากสังคมและจากบุคคลอื่น¹²

ตามกฎหมายและเป็นอิสระของแต่ละเมือง อาจกำหนดเวลาเยี่ยมผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจำในเมืองนั้นๆ ได้เอง รวมทั้งเงื่อนไขต่างๆ มิให้มีอิทธิพลหรืออภิสิทธิ์ใดมากครั้งในการติดต่อกับผู้ต้องขัง เว้นแต่เป็นเงื่อนไขพิเศษสำหรับผู้ต้องขังรายนั้น หรือการเยี่ยมผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต¹³ นอกจากนั้นยังได้รับการเยี่ยมจากคณะกรรมการตรวจเรือนจำเป็นประจำทุก 4 สัปดาห์

สิทธิในการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากับบุคคลภายนอกกำหนดไว้ในระเบียบเรือนจำ (Prison Rules 1999) ข้อ 4 ว่า

¹¹ ธานี วรภัทร์. เล่มเดิม. หน้า 201.

¹² Prison Rules 1999, ข้อ 7 (2).

¹³ Prison Act 1952, ข้อ 19.

1) ควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาโดยพิจารณาให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลทั้งสองกลุ่ม

2) ผู้ต้องขังควรได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้มีความสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกเรือนจำ ภายใต้ความเห็นชอบของผู้บัญชาการเรือนจำที่เห็นเป็นการสมควรที่จะทำ เพื่อให้ครอบครัวและผู้ต้องขังสามารถฟื้นฟูสถานะทางสังคม

ระเบียบเรือนจำในข้อ 20 (5) (6) ได้รับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ติดข้องการพบแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เพื่อปรึกษาหารือหรือรักษาได้แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ทั้งนี้ภายใต้ระเบียบข้อบังคับการดำเนินการจะต้องปราศจากการไต่สวนของเจ้าหน้าที่แต่อยู่ในสายตาได้ เห็นได้ว่าระเบียบข้อนี้ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่แพทย์ ทันตแพทย์ และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์สามารถมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้

ในระเบียบเรือนจำข้อ 34 (1)-(7) ซึ่งเป็นระเบียบในการติดต่อสื่อสาร โดยทั่วไปของผู้ต้องขังได้กำหนดว่า นอกจากข้อกำหนดในกฎนี้แล้ว ผู้ต้องขังไม่ควรได้รับอนุญาตให้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ภายนอกเรือนจำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือเป็นเอกสิทธิ์ของผู้ต้องขัง ทั้งนี้รัฐมนตรีอาจกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขทั้งในกรณีทั่วไปหรือกรณีเฉพาะในการอนุญาตให้ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องขังและบุคคลอื่นๆ ได้โดยเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่กำหนดนั้นไม่แทรกแซงสิทธิดั้งเดิมของบุคคลอื่นๆ หรือพิจารณาถึงประโยชน์ของความปลอดภัยของชาติ การป้องกัน การตรวจสอบ การสอบสวน หรือการดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความปลอดภัยในเรือนจำหรือคำสั่ง และระเบียบวินัยในเรื่องความปลอดภัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือศีลธรรมหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น การรักษาอำนาจหน้าที่และความยุติธรรมของศาล หรือการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งนี้รัฐมนตรีอาจให้คำแนะนำทั้งโดยทั่วไปและที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวันและเวลาที่ผู้ต้องขังมีสิทธิได้รับการเยี่ยม

ในส่วนของการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่า ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมบ่อยครั้งตามที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องการ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับของเรือนจำด้วย และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ควรมีสิทธิภายใต้ระเบียบเรือนจำที่จะได้รับการเยี่ยมจากบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นญาติหรือเพื่อนของผู้ต้องขัง หรือบุคคลที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดห้ามมิให้เข้าเยี่ยมเรือนจำหรือผู้ต้องขังเมื่อเห็นว่าจำเป็น โดยพิจารณาจากประโยชน์ด้านความปลอดภัยของชาติ การป้องกัน การตรวจสอบ การสอบสวนหรือการดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความปลอดภัยในเรือนจำหรือคำสั่งและระเบียบวินัยในเรื่องความปลอดภัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือศีลธรรมหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น การรักษาอำนาจหน้าที่และความยุติธรรมของศาล หรือการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของ

บุคคลอื่น ยกเว้นได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ แต่การห้ามหรือการจำกัดการเข้าเยี่ยมไม่ให้ใช้บังคับกับคณะกรรมการเยี่ยมเรือนจำและที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขัง¹⁴

ระเบียบเรือนจำยังกำหนดให้ผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้ ผู้ต้องขังมีสิทธิส่งหรือได้รับจดหมายแทนการเยี่ยมได้¹⁵

การเข้าเยี่ยมของที่ปรึกษากฎหมายต้องได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และต้องปราศจากการไต่ถามของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ได้¹⁶

ระเบียบเรือนจำได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามที่ห้ามมิให้นำเข้าเรือนจำก่อนได้รับอนุญาต ได้แก่ เงิน เสื้อผ้า อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ จดหมาย กระดาษ หนังสือ เครื่องมือ ยาควบคุมพิเศษ ปืน อาวุธ วัตถุระเบิด และอื่นๆ สิ่งของดังกล่าวอาจถูกยึดโดยผู้บัญชาการเรือนจำ¹⁷

อย่างไรก็ตามภายใต้ Standing Order 5A (9) ผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยม ขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในห้องขัง ซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำเชื่อว่าการย้ายจากห้องขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการเยี่ยมอาจไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ปรารถนา เพราะพฤติกรรมหรือทัศนคติของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เพราะผู้ต้องขังไม่ควรถูกห้ามเยี่ยมในรูปแบบของการลงโทษหรือการกักขังให้แก้ไขพฤติกรรม แต่ ถ้าเกิดกรณีการห้ามเยี่ยมผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังคนนั้นสามารถได้รับโอกาสในการเขียนจดหมายแทนการสะสการเยี่ยมได้

ระเบียบเรือนจำข้อ 71 กำหนดให้ บุคคลหรือรถยนต์ที่ผ่านเข้าออกเรือนจำต้องหยุด โดยได้รับการตรวจสอบและค้น การค้นบุคคลควรทำให้สำเร็จด้วยการกระทำที่เหมาะสมเพื่อเปิดเผยว่ามีสิ่งใดซ่อนอยู่ และผู้บัญชาการเรือนจำอาจสั่งให้ย้ายบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังออกไปได้

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 1952 ข้อ 10 กำหนดไว้ว่า หากในเรือนจำใดมีจำนวนผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาคริสต์มากพอ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งบาทหลวงในศาสนา หรือนิกายนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำได้ โดยรัฐมนตรีอาจจ่ายเงินตอบแทนบาทหลวงตามที่คิดว่าเหมาะสมแต่หากไม่มีการแต่งตั้งพระในศาสนาหรือนิกายอื่นเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ รัฐมนตรีอาจอนุญาตให้พระในศาสนาหรือนิกายอื่นนั้นเข้าไปเยี่ยมผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาหรือนิกายของตนภายในเรือนจำได้

¹⁴ Prison Rules 1999, ข้อ 35 (8), 73 (1).

¹⁵ Prison Rules 1999, ข้อ 35(4).

¹⁶ Prison Rules 1999, ข้อ 38.

¹⁷ Prison Rules 1999, ข้อ 70.

อย่างไรก็ดีหากผู้ต้องขังไม่ต้องการได้รับการเยี่ยมจากบาทหลวงก็จะไม่มีการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังคนนั้น แต่ผู้ต้องขังทุกคนที่แม้ไม่ได้มีนิตินาย Clergyman of the Church of England ควรได้รับอนุญาตให้ไปโบสถ์ (Chapel) หรือได้รับการเยี่ยมโดยอนุศาสนาจารย์

ในการรับผู้ต้องขังเข้าไปในเรือนจำผู้บัญชาการเรือนจำต้องบันทึกนิกายหรือศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือและควรให้พระที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำหรือได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้รับรายชื่อผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาหรือนิกายของตนจากผู้บัญชาการเรือนจำ และควรเข้าเยี่ยมเฉพาะผู้ต้องขังเหล่านั้นโดยไม่ควรอนุญาตให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังอื่นๆ ทั้งนี้เมื่อมีการบันทึกว่าผู้ต้องขังคนใดนับถือศาสนาหรือนิกายใดผู้ต้องขังต้องได้รับการปฏิบัติจากศาสนาหรือนิกายนั้น แต่ผู้บัญชาการเรือนจำอาจสั่งให้แก้ไขหรือปรับปรุงบันทึกให้ถูกต้องได้ภายหลังการตรวจสอบแล้ว¹⁸

นอกจากนี้อนุศาสนาจารย์ควรเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังทุกคนที่นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ซึ่งป่วยภายใต้ข้อจำกัดในการจำคุก และพระในเรือนจำควรทำเช่นเดียวกันแก่ผู้ต้องขังในสังกัดของตนตามความเหมาะสม และหากพระในนิกายอื่นไม่สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้ตามปกติ อนุศาสนาจารย์อาจเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังทุกคนที่มีได้นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ซึ่งป่วยอยู่ได้ หากผู้ต้องขังคนนั้นต้องการ¹⁹

ปกติผู้ต้องขังมิได้ป่วยควรได้รับการเยี่ยมจากอนุศาสนาจารย์สำหรับผู้ต้องขังที่นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ส่วนผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาหรือนิกายอื่นควรได้รับการเยี่ยมเป็นปกติตามความเหมาะสมจากพระในนิกายของตน และหากในเรือนจำใดไม่มีการแต่งตั้งพระในนิกายหรือศาสนาอื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำควรจัดการให้ผู้ต้องขังซึ่งร้องขอให้ได้รับการเยี่ยมเป็นประจำจากพระในนิกายหรือศาสนานั้น²⁰ และหากอนุศาสนาจารย์ไม่อยู่รัฐมนตรีอาจอนุมัติให้บุคคลใดทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์แทนได้ ส่วนพระในเรือนจำอาจแต่งตั้งตัวแทนของตนในการทำหน้าที่เวลาที่ตนไม่อยู่ได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี²¹

แนวทางการปฏิบัติในเรื่องการเยี่ยมของประเทศอังกฤษมีดังนี้²²

¹⁸ Prison Rules 1999, ข้อ 13.

¹⁹ Prison Rules 1999, ข้อ 14.

²⁰ Prison Rules 1999, ข้อ 15.

²¹ Prison Rules 1999, ข้อ 17.

²² Hmprisonervice. (2010). Adviceandsupport. Retrieved November 10, 2010, from

1) จำนวนครั้งในการเข้าเยี่ยมชมจะขึ้นอยู่กับแต่ละเรือนจำ บางเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยมชมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ทุกวัน แต่บางเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยมชมได้อย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ ครั้งละอย่างน้อย 1 ชั่วโมงและผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมชมมากขึ้นได้ การเข้าเยี่ยมชมแต่ละครั้งต้องไม่เกิน 3 คน บางเรือนจำจะจำกัดจำนวนเด็กโตด้วยเหตุผลทางด้านจำนวนที่นั่งในเวลาเยี่ยมชมนั้นเอง สำหรับครอบครัวที่มีบุตรหลายคนทางเรือนจำจะชี้แจงเหตุผลให้ญาติได้เข้าใจกฎระเบียบนี้

2) การเข้าเยี่ยมชมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาบางเรือนจำสามารถเข้าเยี่ยมโดยไม่ต้องทำการขออย่างเป็นทางการเพียงแต่ติดต่อกับทางเรือนจำซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะต้องจองวันเข้าเยี่ยมล่วงหน้า แต่บางเรือนจำต้องกรอกข้อมูลรายละเอียดของผู้เข้าเยี่ยมในแบบฟอร์มการเข้าเยี่ยมก่อน

3) เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องกรอกชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด และที่อยู่ลงในแบบฟอร์มขอเข้าเยี่ยม สำหรับผู้เข้าเยี่ยมที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีจะต้องมีผู้ใหญ่ร่วมเข้าเยี่ยมด้วย แต่ผู้เข้าเยี่ยมที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ที่ไม่ต้องมีผู้ใหญ่ร่วมด้วยก็ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำเป็นพิเศษ

4) ผู้เข้าเยี่ยมที่มีครอบครัวใหญ่ มีญาติหลายคน หรือมีเด็กหลายคนที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังต้องจองวันเข้าเยี่ยมล่วงหน้าเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุด

5) ผู้เข้าเยี่ยมต้องนำบัตรประชาชน หรือหนังสือเดินทาง หรือใบอนุญาตขับรถยนต์ที่มีภาพถ่ายมาแสดงทุกครั้งในการเข้าเยี่ยม

6) ญาติหรือคู่สมรสอาจจะได้รับเงินช่วยเหลือในการเดินทางมาเยี่ยม ซึ่งเรียกว่าโครงการช่วยเหลือการเยี่ยม สำหรับผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ห่างไกลจากภูมิลำเนาหรือครอบครัว และจะได้รับการสะสมเวลาในการเยี่ยมได้ด้วย

7) ผู้ที่เข้าเยี่ยมจะต้องให้ความร่วมมือในการตรวจค้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการเข้าเยี่ยม และผู้เข้าเยี่ยมที่พยายามจะให้ยาเสพติดแก่ผู้ต้องขังจะได้รับการฟ้องร้องตามกฎหมาย ผู้เข้าเยี่ยมทุกคนรวมทั้งเด็กที่เข้าเยี่ยมต้องถูกตรวจค้นตัวก่อนและหลังการเข้าเยี่ยม การตรวจค้นเจ้าหน้าที่เรือนจำจะกระทำด้วยความเคารพและสุภาพ หากผู้เข้าเยี่ยมไม่พอใจกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถร้องเรียนได้

8) สิ่งของที่สามารถนำเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังต้องได้รับการตรวจก่อนเสมอ สิ่งของที่ต้องห้าม ได้แก่ ยาที่ถูกควบคุมนอกจากมีใบสั่งของแพทย์, วัตถุระเบิด, อาวุธ, เครื่องดื่มที่มี Alcohol, โทรศัพท์มือถือ, กล้องถ่ายรูป, เครื่องบันทึกเสียง ผู้เยี่ยมที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขังอาจได้รับอนุญาตให้นำเครื่องบันทึกเสียงเข้าเยี่ยมได้

บางเรือนจำอาจอนุญาตให้ผู้เข้าเยี่ยมสามารถนำเงิน เสื้อผ้า บุหรี่ อาหาร เครื่องดื่ม กระจกสำหรับเขียนจดหมาย เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้ด้วย แต่บางเรือนจำก็เข้มงวดหรือไม่อนุญาตด้วย เหตุผลด้านความปลอดภัย

สิ่งของที่ให้นำเข้าเยี่ยมได้นั้นต้องแจ้งก่อนเพื่อได้รับอนุญาต มิฉะนั้นจะเป็นการผิดกฎหมาย สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะสามารถได้รับสิ่งของที่ญาติหรือเพื่อนนำมาเยี่ยมได้หลายรายการมากกว่านักโทษที่ถูกตัดสินคดีแล้ว

9) บุคคลที่สามารถเข้าเยี่ยมได้ คือ สามเณร-ภรรยา ลูก พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง บุตรบุญธรรม พ่อแม่บุญธรรม รวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่กับผู้ต้องขังก่อนจะถูกส่งเข้าเรือนจำด้วย

10) ถ้าผู้ที่จะเข้าเยี่ยมมีอายุกว่า 75 ปี จะมีคนช่วยเหลือระหว่างเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขัง และในกรณีทั่วไปผู้ที่จะเข้าเยี่ยมอาจได้รับการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขังได้ แต่จะต้องไม่มีอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- (1) มีรายได้อื่น
- (2) มีเงินว่างงาน
- (3) มีการจ้างงาน
- (4) มีการทำงานและการจ่ายภาษี
- (5) มีสิทธิได้รับบำนาญ
- (6) มีสิทธิในเรื่องประกันสุขภาพ

การร้องทุกข์ของผู้ต้องขังในประเทศอังกฤษสามารถร้องทุกข์ได้ถ้าหากมีปัญหาและสามารถร้องทุกข์ได้ 2 ทาง คือ ร้องทุกข์กับหน่วยงานในเรือนจำ และร้องทุกข์ไปหน่วยงานภายนอกเรือนจำ

ระบบการร้องทุกข์ อาจร้องทุกข์ด้วยวาจาต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นการร้องเรียนขั้นต้น ซึ่งทางเรือนจำจะดำเนินการแก้ปัญหาในเบื้องต้นด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ต้องขัง อีกทั้งผู้ต้องขังสามารถเขียนข้อร้องเรียนตามแบบฟอร์มคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการ Local independent monitoring board ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบจะทำงานอย่างอิสระต่อการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง ให้คำแนะนำ และผู้ต้องขังสามารถติดตามคำร้องทุกข์ของตนจนกว่าจะได้รับคำตอบ การดำเนินการใช้เวลาประมาณ 3 เดือนถึงจะสิ้นสุดกระบวนการ

เป้าหมายของการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบการทำงานเพื่อความยุติธรรมสามารถเข้าถึงข้อมูลการบริการในเรือนจำ รวมทั้งการดำเนินการของหน่วยงานอื่น เช่น ดำรวจ ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัย

คณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำ รัฐมนตรีจะกำหนดให้ทุกเรือนจำมีคณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำไม่น้อยกว่า 2 คน เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมและการอยู่ร่วมกันภายในเรือนจำอย่างสันติ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมมีหน้าที่ตรวจสอบสิ่งต่างๆ ที่เป็นที่ต้องการของผู้ต้องขัง และพิจารณาการร้องทุกข์จากผู้ต้องขังและทำรายงานไปยังรัฐมนตรีในข้อสำคัญต่างๆ เพื่อพิจารณาด้วยวิธีที่เหมาะสมคณะกรรมการตรวจเยี่ยมสามารถเข้าเรือนจำได้อย่างอิสระและทุกส่วนของเรือนจำ และเข้าพบผู้ต้องขังได้ทุกคน²³

ทางปฏิบัติของเรือนจำเบอร์มิงแฮม²⁴ เรือนจำเบอร์มิงแฮมเป็นเรือนจำที่คุมขังนักโทษชายทั้งที่เป็นนักโทษระหว่างพิจารณาและนักโทษเด็ดขาด เกี่ยวกับเรื่องการเยี่ยมทางเรือนจำกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

สำหรับบุคคลทั่วไปสามารถเข้าเยี่ยมได้ดังนี้

วันจันทร์	เวลา 09.00 น. – 11.30 น. และ 13.30 น. – 15.45 น.
วันอังคาร	เวลา 09.00 น.–11.30 น. และ 13.30 น.–15.45 น. และ 18.00 น.–19.00 น.
วันพุธ	เวลา 09.00 น.–11.30 น. และ 13.30 น.–15.45 น. และ 18.00 น.–19.00 น.
วันพฤหัสบดี	เวลา 09.00 น.–11.30 น. และ 13.30 น.–15.45 น. และ 18.00 น.–19.00 น.
วันศุกร์	เวลา 09.00 น.–11.30 น. และ 14.00 น.–16.00 น.
วันเสาร์	เวลา 09.30 น.–11.30 น. และ 13.30 น.–16.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา 11.00 น.–13.30 น. และ 13.30 น.–16.00 น.

จะเห็นได้ว่าเรือนจำเบอร์มิงแฮมให้ความสำคัญกับเรื่องการเยี่ยมสิทธิแก่ผู้ต้องขังในเรื่องการเยี่ยม โดยการกำหนดวันเวลาในการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังทุกวันไม่เว้นวันหยุดเพราะจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเบอร์มิงแฮมมีจำนวนมากนั่นเอง

ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมต้องจองวันเวลาเข้าเยี่ยม และผู้เข้าเยี่ยมชมต้องไปถึงเรือนจำในวันเวลาที่จองโดยต้องไปก่อนเวลาอย่างน้อย 30 นาที หากไปสายผู้เข้าเยี่ยมชมอาจถูกยกเลิกวันเวลาเยี่ยมชมได้

ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยม ยกเว้นผู้เยาว์เป็นบุตรของนักโทษหรือผู้เยาว์เป็นน้องชาย น้องสาว ของนักโทษและได้ตามบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายของพวกเขามา หรือผู้เยาว์เป็นบุตรหลานของหนึ่งในผู้เข้าเยี่ยมชมและผู้เข้าเยี่ยมชมต้องมีอายุเกิน 18 ปีในทุกกรณีหากผู้เยาว์จะเข้าเยี่ยมชมต้องนำสูติบัตรไปด้วยทุกครั้ง

²³ Prison Act 1952, ข้อ 6.

²⁴ hmprisonservice. (2554). เรือนจำเบอร์มิงแฮม. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554, จาก

ผู้ที่เข้าเยี่ยมทุกคนต้องมีถ่ายภาพของพวกเขาที่ใช้เพื่อยืนยัน หากผู้เข้าเยี่ยมปฏิเสธที่จะถ่ายภาพจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมนักโทษ สำหรับผู้เยาว์ต้องมีสูติบัตรและในสูติบัตรนั้นต้องมีชื่อนักโทษหรือหนึ่งในผู้เข้าเยี่ยมในฐานะบิดามารดา หรือมีหนังสือรับรองเพื่อพิสูจน์ว่าผู้เยาว์อยู่ในความดูแลตามกฎหมายของผู้เข้าเยี่ยมนั้น

ผู้เข้าเยี่ยมอาจมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรือนจำ

ผู้เข้าเยี่ยมอย่างเป็นทางการสามารถเยี่ยมได้วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.15 น. – 11.30 น. และ 13.30 น. – 15.45 น.

เรือนจำลินคอล์น²⁵ ซึ่งเป็นเรือนจำประเภท B ที่คุมขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและนักโทษเด็ดขาด กำหนดวันเวลาในการเข้าเยี่ยมสำหรับบุคคลทั่วไป ดังนี้

วันจันทร์	เวลา 14.00 น. – 16.00 น.
วันอังคาร	เวลา 14.00 น. – 16.00 น.
วันพุธ	เวลา 14.00 น. – 16.00 น.
วันพฤหัสบดี	เวลา 14.00 น. – 16.00 น.
วันเสาร์	เวลา 09.30 น. – 11.00 น. และ 14.00 น. – 16.00 น.
วันอาทิตย์	เวลา 14.00 น. – 16.00 น.

และสำหรับการเยี่ยมอย่างเป็นทางการนั้นกำหนดวันเวลาให้เยี่ยมได้ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 09.30 น. – 11.30 น.

3.2 มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึง หลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในประเทศสหรัฐอเมริกา และสิทธิได้รับการเยี่ยมและแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ดังต่อไปนี้

3.2.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

ในสหรัฐอเมริกา “ผู้ต้องขัง” เรียกว่า “Inmate” ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและผู้ถูกคุมขังที่ถูกตัดสินลงโทษแล้ว และใช้คำเรียกการนำผู้ต้องขังไปอยู่ในสถานที่กักขังหรือเรือนจำว่า “Incarceration” คำว่า Incarceration นี้จะไม่ปรากฏในกฎหมายของประเทศอื่นนอกจากสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาทฤษฎีแห่งกฎหมายว่าด้วยสิทธิผู้ต้องขังใน

²⁵ hmprisonservice. (2554). เรือนจำลินคอล์น. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554, จาก

สหรัฐอเมริกาจะต้องแยกแยะว่าเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างพิจารณาที่เรียกว่า Pri-Trial Inmates หรือเป็นผู้ต้องขังที่ได้รับการพิพากษาลงโทษแล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมประพฤติ (Probation or Detention Inmates) หรือผู้ต้องขังที่กำลังจะพ้นโทษ (Half Way House Inmates)²⁶

1) หลักประกันเกี่ยวกับการจับและคุมขังบุคคล

การที่นำบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เริ่มจากการแจ้งความร้องทุกข์ และการจะดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหา ระหว่างพิจารณาได้หรือไม่ นั้น จะต้องอาศัย หลักความเหมาะสม (Probable Cause) กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่จะขอให้ศาลออกหมายค้นหรือหมายจับได้นั้น ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญสหรัฐในส่วนของ Fourth Amendment ว่า การจะใช้มาตรการบังคับเอาตัวบุคคลหรือกระทบเสรีภาพของบุคคล ทั้งการค้น การยึด และการจับ จะต้องมีความเหมาะสมหรือเหตุเหมาะสมที่จะออกหมาย และใช้มาตรการกับตัวบุคคลดังกล่าว ในสหรัฐอเมริกาผู้ที่สามารถพิจารณาเหตุอันสมควรก็คือ ศาล

2) หลักประกันในเรื่องการแจ้งสิทธิผู้ต้องหา

ตามหลัก Miranda Rule หรือตามคำพิพากษาศาลสหรัฐในคดี Miranda v. Arizona 384 U.S.436 (1966) ได้วางแนวบรรทัดฐานในเรื่องการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ อันได้แก่ ตำรวจ จะต้องแจ้งสิทธิผู้ต้องหาในการที่จะได้รับบริการความยุติธรรมจากรัฐ สิทธิที่ว่านี้ ได้แก่ สิทธิที่จะไม่พูด สิทธิที่จะมีทนายความต่อสู้คดี และคำพูดของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน สามารถใช้เป็นพยานผูกมัดตนในชั้นศาล และถ้าเมื่อมีการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ที่คุมขัง โดยไม่มีการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาดังกล่าว ก็ถือว่ากระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวนนั้นมิชอบ

อย่างไรก็ดี Miranda Rule ถือเป็นการขยายความรัฐธรรมนูญสหรัฐ ส่วนของ Fifth Amendment ที่ว่าด้วยหลักประกันในเรื่องการคุ้มครองมิให้มีการใช้มาตรการใดๆ ที่เป็นการบังคับหรือฝืนใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพ และยังยึดถือหลักนี้เป็นแบบอย่างหลักประกันสิทธิผู้ต้องหาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งจนถึงปัจจุบัน

3) สิทธิที่ผู้ต้องขังจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

บทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังอีกประการหนึ่ง ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญสหรัฐ ในส่วนของ First Amendment ได้แก่ การกำหนดในเรื่อง Right to give legal assistance to other inmates หรือสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายกรณีที่เป็นผู้ต้องหา สังกัดได้จากการวิเคราะห์ของ Turner ในคดี Shaw et.al. vs. Murphy, April 18,

²⁶ จีรวุฒิ ลิปิพันธ์ และธานี วรภัทร์, (2548). สิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา. หน้า 68.

2001²⁷ มีใจความว่า Kelvin Murphy ผู้ต้องขังได้รับการร้องขอจากผู้ต้องขังอีกรายหนึ่ง คือ Pat Tracy เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายเพื่อต่อสู้คดี และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลสองคนทางจดหมาย แต่เนื่องจาก Murphy ถูกขังในเรือนจำที่มีความแข็งแรงสูง (Maximum Security Prison) และจดหมายที่มาถึงผู้ต้องขังต้องผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ก่อนถึงมือผู้ต้องขัง ในกรณีนี้ Robert Shaw เจ้าหน้าที่เรือนจำได้ตรวจและทราบเนื้อหาภายในจดหมาย จากนั้นจึงทำจดหมายนั้นและสั่งห้าม Murphy ติดต่อกับ Tracy อีก ศาลสูงสหรัฐตัดสินคดีนี้ว่า แม้ว่าการกระทำของ Shaw เป็นการขัดต่อเสรีภาพในการได้รับการปรึกษาทางกฎหมายของ Turner ตาม First Amendment แต่การที่ให้คำปรึกษาทางกฎหมายจากผู้ต้องขังด้วยกันอาจกระทบกระเทือนต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องขังในเรือนจำ การให้คำปรึกษาทางกฎหมายอาจมาจากใครก็ได้ แต่ต้องไม่ใช่ผู้ต้องขังด้วยกันเอง ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการระงับการติดต่อรับคำปรึกษาทางกฎหมายระหว่างผู้ต้องขังในกรณีดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาของศาลสูงในเรื่องดังกล่าว เป็นการค้ำประกันสิทธิที่ผู้ต้องขังย่อมสามารถจะได้รับคำปรึกษาทางกฎหมายจากบุคคลใดก็ได้เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในการแสดงความคิดเห็นตาม First Amendment แต่สิทธิเช่นนั้นย่อมมีขอบเขต เพราะการใช้สิทธิของผู้ต้องขัง เช่นว่านั้นจะกระทบต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ได้

4) สิทธิของผู้ต้องหาในการมีทนาย

สืบเนื่องจากหลัก Miranda Rule กระบวนการดำเนินคดีของสหรัฐอเมริกา ทั้งทางอาญาและทางแพ่งใช้ระบบปฏิปักษ์ (Adversary System) หรือระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ซึ่งมีหลักว่า ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยมีหน้าที่ในการค้นหาความจริง สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน โดยศาลจะนั่งเป็นกรรมการกลางโดยไม่ร่วมค้นหาความจริงร่วมกับทั้งสองฝ่าย เช่นเดียวกับศาลไต่สวนในภาคพื้นยุโรป ความสำคัญของหลักนี้ก็คือ ความเท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่ายในคดีอาญา อัยการเป็นทนายความของรัฐแก้ต่างคดีให้โจทก์ ถ้าผู้ต้องหาที่อาจพัฒนาไปสู่ผู้ต้องขังและจำเลยไม่มีทนายความเพื่อแก้ต่างคดีให้ ถือว่าเป็นสภาพที่ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญสหรัฐในส่วน Sixth Amendment จึงกำหนดให้ในการฟ้องคดีอาญาทุกคดีผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากทนายความในการต่อสู้คดี และขั้นตอนของการดำเนินคดีที่ได้รับรองสิทธิในกรณีที่ผู้ต้องหาจะมีทนายความ ได้แก่ ขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่มีการควบคุมตัวผู้ต้องหา (Custodial Interrogation) ขั้นตอนการสอบสวน หลักจากคำสั่งให้ฟ้องโดยคณะลูกขุนใหญ่ (Grand Jury's Post Indictment Interrogation) ขั้นไต่สวนมูลฟ้อง (Preliminary Hearing)

²⁷ แหล่งเดิม.

ชั้นปรากฏตัวต่อศาล (Arraignment) ในการชี้ตัว (Line-Up) หลังจากได้ปรากฏตัวต่อศาลครั้งแรกแล้ว
 ในชั้นรับสารภาพ (Guilty Plea) ในชั้นพิพากษาลงโทษ และชั้นอื่นใดที่มีมาตรการจำกัดสิทธิ
 เสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย

5) สิทธิที่ผู้ต้องขังจะได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็ว

ในรัฐธรรมนูญสหรัฐ ส่วนของในรัฐธรรมนูญสหรัฐ Sixth Amendment ได้บัญญัติ
 เกี่ยวกับการดำเนินคดีไว้ว่าจำเลยจะต้องได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็วและเปิดเผย และถือเป็น
 ส่วนหนึ่งของหลักนิติธรรม หรือ Due Process ใน Fourteenth Amendment เนื่องจากปัญหาใน
 กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาประการหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ ความล่าช้าในการดำเนินคดี
 ยั้งการดำเนินคดียาวนานเพียงใด ผู้กระทำผิดก็จะต้องถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพมากเท่านั้น อย่างเช่น
 การไม่นำตัวผู้ต้องหามาขังศาลภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือการที่ศาลดำเนินคดีหรือนัดวัน
 สืบพยานอย่างล่าช้า อาจทำให้ต้องมีการควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาที่ยาวนานเกินความ
 จำเป็นทำให้ผู้ต้องขังถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยไม่สมควร เพราะอย่างไรก็ดีจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์
 ตราบใดที่ยังไม่มีการพิพากษาว่าเขามีความผิด การใช้มาตรการควบคุมตัวบุคคลไว้ในที่คุมขังใน
 ขณะที่ขั้นตอนการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐล่าช้า ย่อมไม่เป็นธรรมต่อบุคคลนั้นเป็นอย่างยิ่ง

6) การพิจารณาให้ใช้อำนาจบังคับกับผู้ต้องหาระหว่างพิจารณา

ผู้ต้องหาได้รับการคุ้มครองโดยให้ถือว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ตลอดเวลากว่าที่จะ
 ได้มีการประกาศความผิด ใน Bill of Rights, Sixth Amendment ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา
 ของสหรัฐอเมริกาได้วางหลักให้เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในแต่ละระดับไว้แตกต่างกัน
 ระดับของการกระทำความผิดจะส่งผลต่อการปล่อยตัวชั่วคราว การวางประกัน การคุมประพฤติ
 การพักการลงโทษ และการเปลี่ยนแปลงวิธีการบังคับโทษตามสมควร ระดับของการกระทำ
 ความผิดในสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

(1) Misdemeanor

(2) Felony

(3) Treason

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ จนถึงศาล จะใช้มาตรการ
 บังคับต่อผู้ต้องหาที่กระทำความผิดทั้งสามระดับนี้อย่างแตกต่างกัน สหรัฐอเมริกามีจำนวนผู้ต้องหา
 ว่ากระทำความผิดในชั้น Misdemeanor หรือ ชั้นความผิดเล็กน้อยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งความคิดใน
 ชั้นดังกล่าวก็ได้แก่ ความผิดที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษ
 จำคุกต่ำกว่า 1 ปี หรือถูกกักขังไว้ในสถานกักกันต่างๆ (Incarceration) ซึ่งผู้ต้องหาในคดีที่เป็น
 ความผิดเล็กน้อยนี้มีโอกาสจะได้รับการปฏิบัติที่นำไปสู่การไม่ต้องลงโทษจำคุกอยู่มาก การปฏิบัติ

เช่นว่านั้นได้แก่การปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณา (Pre-Trial Release) การวางประกัน (Bail) หรือแม้แต่การใช้มาตรการ Detention หรือ Diversion

การใช้มาตรการทั้งหลายเหล่านี้ต้องอยู่บนพื้นฐานที่ว่า รัฐจะสามารถใช้มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องหาต่างๆ เช่น ออกหมายจับกุมและควบคุมตัวไว้ก่อนการพิจารณาได้ ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตั้งข้อหาให้กับผู้ต้องหา หรืออาจเรียกว่าจากการสอบสวนมีมูลว่ากระทำความผิดจริง (The Suspect is Present) ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงไม่สามารถควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่กักขังของรัฐได้ในขณะที่เขายังเป็นผู้บริสุทธิ์ตาม Sixth Amendment เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าจะกระทำความผิด (Probable Cause) หรือบุคคลนั้นถ้าไม่ได้รับการควบคุมตัวไว้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจเป็นอันตรายต่อสังคมจึงจะควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ได้²⁸

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากเหตุแวดล้อมแล้ว ถ้ารัฐเห็นว่าการกระทำความผิดเล็กน้อยของผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับโทษให้สูญเสียเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เช่น จำคุก หรือ กักขัง แต่ใช้เพียงโทษปรับ (Fine) ก็เพียงพอ ให้ลงโทษปรับและปล่อยตัวจำเลยในทันที²⁹ และถ้าพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริง ตามหลักเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำความผิด (Probable Cause) การจับกุมและการควบคุมตัวผู้ต้องหาในชั้นตำรวจและอัยการก็อาจเกิดขึ้น (The suspected may be booked) แต่อย่างไรก็ดีในระหว่างพิจารณาผู้ต้องหาอาจได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (The suspected may be released) เมื่อพบว่ามีพยานหลักฐานผูกมัดไม่เพียงพอ ถ้าต้องมีการควบคุมตัวผู้ต้องหา (Incarcerate) ระหว่างรอการพิจารณา (Pre-Trial) ให้ควบคุมตัว ณ “ห้องขัง” หรือ “Jail” ไม่ใช่ในเรือนจำ หรือ Prison Cell ซึ่งได้แก่ การควบคุมตัว ณ สถานีตำรวจ และการฝากขังที่ศาล

7) สิทธิที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกัน

ภายใต้รัฐธรรมนูญสหรัฐ ในส่วนของ Sixth Amendment ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวและการเรียกประกัน (Bailment) สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวก่อนการพิจารณา (Pretrial Release) และการปล่อยตัวชั่วคราวขณะพิจารณาหรือพักการลงโทษ (Parole Release) โดย Sixth Amendment ได้วางหลักไว้ว่า ในคดีที่มีทุนทรัพย์ตั้งแต่ 20 เหรียญสหรัฐขึ้นไป มีสิทธิที่จะเรียกร้องขอให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งที่มีการวางประกันและไม่มีการวางประกัน Sixth Amendment ไม่ได้กำหนดอัตราค่าประกันขั้นต่ำที่เจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ และศาลสามารถ

²⁸ Territo, Hsldted snd Bromley. (2004). *Crime and Justice in America 2004*. p. 314.

²⁹ Ibid. p. 314.

เรียกได้แต่ได้กำหนดไว้ว่า ห้ามเรียกเกินความเหมาะสมในแต่ละคดี (Exceed) ในกรณีนี้อาจหมายถึงห้ามมิให้เรียกประกันในอัตราที่ไม่เป็นธรรมเนียมแก่ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั่นเอง

การให้ผู้ต้องหาได้รับการประกันตัวตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า จำนวนเงินที่เรียกประกันจะต้องก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียทางการเงินที่เหมาะสมในการที่สามารถยับยั้งมิให้ผู้ต้องหาหลบหนีได้ และให้เขามาปรากฏตัวต่อศาลในวันนัดพิจารณา ด้วยเหตุนี้ ปริมาณเงินที่เรียกประกันจากผู้ต้องหาจะพิจารณาจากความร้ายแรง มูลค่าความเสียหายของความผิดที่เกิดขึ้นและฐานะทางการเงินของบุคคลนั้น

8) สิทธิได้รับการปล่อยตัวในทันทีเมื่อกระบวนการควบคุมตัวมิชอบ

เมื่อพบว่ากระบวนการควบคุมตัวผู้ต้องขังในชั้นพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ศาล Supreme Court ของสหรัฐอเมริกาได้วางหลักว่า เมื่อพบว่ากระบวนการควบคุมตัวผู้ต้องขังถ้าเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ให้ถือว่ากระบวนการควบคุมตัวผู้ต้องขังมิชอบ ให้ปล่อยตัวผู้ต้องขังในทันที

(1) กรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยไม่มีหมาย

(2) เจ้าพนักงานตำรวจสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อรอการพิจารณาคดีที่ศาลเป็นเวลาเกินกว่า 48 ชั่วโมง หรือ 2 วัน

(3) ความผิดที่กระทำเป็นการกระทำความผิดในคดีเล็กน้อยในชั้น misdemeanor

เห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในชั้นพนักงานสอบสวน การที่เจ้าพนักงานตำรวจจะเข้าควบคุมตัวผู้ต้องหาจะต้องมีเหตุอันสมควรอย่างยิ่ง และตำรวจต้องแจ้งสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหาได้ทราบ ได้แก่ การแจ้งเหตุของการจับกุม สิทธิที่จะไม่ให้การ สิทธิในการมีทนายความ สิทธิในการได้รับการประกันตัว เป็นต้น สิทธิระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว เมื่อความผิดนั้นมีโทษความผิดร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะไม่หลบหนี หรือจะไม่ไปข่มขู่พยานหรือทำลายพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดี นอกจากนี้แล้ว สหรัฐอเมริกายังได้นำมาตรการทดแทนการลงโทษจำคุกมาใช้ เช่น มาตรการเปลี่ยนการลงโทษจำคุกเป็นการควบคุมตัวผู้ต้องขังนอกเรือนจำภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ หรือมาตรการเปลี่ยนการลงโทษจำคุกเป็นมาตรการฟื้นฟูปรับปรุงพฤติกรรมนัยอย่างอื่น มาตรการเหล่านี้ทำให้มีการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำหรือสถานควบคุมตัวของรัฐน้อยลง

สมาคมการราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Correctional Association) ในประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดมาตรฐานสิทธิในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังไว้ใน Standard 23-

6.1 (1) ว่าข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังควรถูกจำกัดเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งของเรือนจำและความปลอดภัยหรือเพื่อปกป้องสาธารณะ³⁰

สิทธิได้รับการเยี่ยมในสหรัฐอเมริกากำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิได้รับการเยี่ยมจากญาติและเพื่อน เริ่มต้นในเรือนจำวอลนัทสตรีท (Walnut Street Jail) ที่อนุญาตให้เยี่ยมผู้ต้องขังได้ และมีการพัฒนาคุณภาพต่างๆ มากขึ้นเรื่อยๆ มาโดยการเยี่ยมกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาด้านความปลอดภัยของเรือนจำ

ระเบียบที่เรือนจำกำหนดขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับการเยี่ยมและขั้นตอนของผู้เข้าเยี่ยม โดยขึ้นอยู่กับระดับความมั่นคงของเรือนจำและบางครั้งขึ้นอยู่กับชั้นของผู้ต้องขังด้วย โดยมีทั้งรูปแบบการเยี่ยมผ่านกระจกกั้นระหว่างผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมในเรือนจำความมั่นคงสูง หรือการเยี่ยมแบบไม่เคร่งครัดที่ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดที่สามารถสัมผัสร่างกายได้ ซึ่งมักจัดให้แก่ครอบครัวของผู้ต้องขังได้เข้าเยี่ยมเป็นส่วนตัวและมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด³¹

โดยทั่วไปแล้วเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงจะมีข้อจำกัดของเงื่อนไขการเข้าเยี่ยมไว้มาก ทั้งนี้เพื่อควบคุมความปลอดภัยในเรือนจำและควบคุมผู้ต้องขัง นอกจากนี้ตั้งแต่ปี 1950 มีการกำหนดสิทธิได้รับการเยี่ยมไว้ให้เป็นรางวัลสำหรับผู้ต้องขังที่ประพฤติดี ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำเห็นว่าการเยี่ยมเป็นที่สนับสนุนกระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้ประสบผลสำเร็จได้ และทำให้ช่วยรักษาระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตในเรือนจำ และศาลเห็นว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถกำหนดเงื่อนไขการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้เพื่อประโยชน์ในด้านความปลอดภัย การเยี่ยมเรือนจำอาจกำหนดรูปแบบ จำนวน และระยะเวลาการเยี่ยม และอาจกำหนดผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม การให้พักการเข้าเยี่ยมเพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของเรือนจำ และการย้ายผู้ต้องขังไปยังเรือนจำอื่นแม้ว่าจะทำให้ความสะดวกในการเดินทางไปยังเรือนจำน้อยลง อย่างไรก็ตามศาลก็ไม่อนุญาตให้มีการจำกัดที่ไร้เหตุผล ไม่ชัดเจนหรือเลือกปฏิบัติ³²

เดิมการเยี่ยมได้รับการวินิจฉัยจากศาลว่าเป็นเอกสิทธิ์และไม่ใช่สิทธิที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง ดังเช่น คดี Walker V. Pate (1966) ที่ศาลอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถปฏิเสธการเยี่ยม โดยคู่สมรสของผู้ต้องขังได้หากว่าบุคคลนั้นมีประวัติอาชญากร หรือคดี Rowland v. Wolff (1971) ที่ปฏิเสธการเยี่ยมของญาติบนพื้นฐานของสถานะของผู้เข้าเยี่ยม เช่น บุคคลที่ลักลอบนำของ

³⁰ John W.Palmer. (1985). **Constitutional Rights of Prisoners.** pp.181-182.

³¹ Norman A Carlson, Karen M.Hess and Christine M.H.Orthmann. (1998). **Corrections in the 21 Century.** p. 360.

³² Ira J.Silverman. (2001). **Corrections a Comprehensive View.** p. 507.

ต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำ แสดงให้เห็นว่าในการอนุญาตให้มีข้อจำกัดของการเยี่ยมที่ศาลสูงคำนึงถึงความปลอดภัยของเรือนจำเป็นหลัก³³ ต่อมาในปี 1975 ศาลรัฐวิสคอนซินตัดสินว่าระเบียบของเรือนจำที่ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษทางวินัยและถูกคุมขังในคิงส์เคียว นั้น เป็นระเบียบที่ขัดกับรัฐธรรมนูญข้อ 1 หรือในปี 1978 ศาลของรัฐบาลกลางได้ยกเลิกข้อปฏิบัติของผู้บัญชาการเรือนจำรัฐแมริแลนด์ที่จำกัดสิทธิการเยี่ยมของผู้ต้องขังที่ถูกจับกุมในข้อหาสิ่งของต้องห้าม หรือในปี 1979 ศาลของรัฐจอร์เจียตัดสินว่า สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังนั้นเป็นสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญข้อ 1 (Firth Amendment) และมีข้อจำกัดสิทธิในการเยี่ยมของเรือนจำบางเรื่องที่ถูกศาลสั่งยกเลิกเพราะเป็นการขัดต่อสิทธิตามรัฐธรรมนูญ³⁴

คณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายอาญายุติธรรมแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals)³⁵ ข้อ 2.17 กำหนดมาตรฐานการเยี่ยมไว้ว่าผู้ต้องขังควรได้รับสิทธิในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่ตนเองเป็นผู้เลือกและกำหนดแนวทางเพิ่มเติมว่า

1) เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ควรจำกัดจำนวนผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหรือกำหนดระยะเวลาในการเยี่ยม เว้นแต่จะสอดคล้องกับความต้องการหรือตารางเวลาปกติของเรือนจำ

2) เจ้าหน้าที่เรือนจำควรให้ความสะดวกหรือสนับสนุนการเยี่ยมผู้ต้องขังโดยปฏิบัติดังนี้

(1) จัดให้มีรถขนส่งสำหรับผู้เข้าเยี่ยมจากจุดสิ้นสุดของระบบขนส่งสาธารณะ เช่น เรือนจำอาจช่วยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางของสมาชิกในครอบครัวของผู้ต้องขังที่ยากจนทั้งหมดได้

(2) จัดให้มีห้องที่เหมาะสมสำหรับการเยี่ยมที่ทำให้เกิดความสะดวกและเป็นกันเองในการเยี่ยมในบรรยากาศธรรมดาคล้ายกับว่าเป็นอิสระจากเรือนจำหรืออิสระจากการคุมขังเท่าที่จะเป็นไปได้

(3) จัดให้ครอบครัวที่เข้าเยี่ยมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนตัวเพื่อช่วยให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวยังคงแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

3) เรือนจำอาจจะตรวจสอบพื้นที่ในการเยี่ยมได้แต่ไม่ควรแอบฟังการสนทนาหรือแทรกแซงความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าเยี่ยมและผู้ต้องขังที่ได้รับการเยี่ยม

³³ Norman A Carlson, Karen M.Hess and Christine M.H.Orthmann. Op.cit. pp. 516-517.

³⁴ วารงคณา สุจริตกุล. (2533). นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย. หน้า 86.

³⁵ John W.Palmer. Op.cit. p.916.

นอกจากนี้สมาคมการราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Correctional Association) กำหนดมาตรฐานสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังไว้ใน Standard ข้อ 23-6.2³⁶ ว่า

1) ควรจัดให้มีช่วงในการลากลับบ้าน (Home furlough programs) เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน แต่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำและชุมชนด้วย

2) เจ้าหน้าที่เรือนจำควรให้การสนับสนุนการเยี่ยมด้วยการกำหนดชั่วโมงการเยี่ยมไว้อย่างมีเหตุผลรวมทั้งเวลาในหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ และให้เกิดความสะดวกในการเยี่ยมแก่ผู้เข้าเยี่ยมอย่างเหมาะสม

3) เครื่องอำนวยความสะดวกในการเยี่ยมควรส่งเสริมการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นกันเอง และจัดให้มีโอกาสในการเยี่ยมแบบใกล้ชิด การขยายการเยี่ยมระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาในสถานที่ที่เหมาะสม ควรอนุญาตสำหรับผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับสิทธิในการลากลับบ้าน

4) ควรให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับผู้เยี่ยมในทุกกรณีแม้จะมีเหตุผลบางประการที่ควรห้ามแต่อาจจะงดเว้นได้ หากการเยี่ยมนั้นจะทำให้เกิดความเครียด ทั้งนี้ผู้เข้าเยี่ยมทุกคนต้องกรอกข้อมูลส่วนตัวในแบบฟอร์มเพื่อการสืบค้นต่อไป

5) ระยะเวลาการเยี่ยมควรถูกกำหนดอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงและผู้ต้องขังควรสามารถสะสมระยะเวลาในการเยี่ยม แต่การเยี่ยมโดยทนายความ พระ และเจ้าหน้าที่ไม่ควรนับรวมไว้ในระยะเวลาเยี่ยมและควรไม่มีขอบเขตจำกัด เว้นแต่เรื่องเวลาและช่วงเวลาในการเยี่ยม

6) หากทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเอื้ออำนวย เจ้าหน้าที่เรือนจำควรให้การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการเยี่ยมด้วยการจัดหาพาหนะขนส่งหรือให้คำแนะนำ ความมุ่งหมาย และการช่วยเหลือในการจัดการเดินทางให้กับผู้เข้าเยี่ยมให้สามารถเดินทางมาถึงเรือนจำได้สะดวก

และใน Standard ข้อ 23-6.3 กำหนดว่าผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยควรมีโอกาสได้รับการเยี่ยมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังคนอื่นๆ ในเรือนจำ

เรือนจำยังมีการป้องกันมิให้ผู้เข้าเยี่ยมลักลอบนำเข้าถึงของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ เช่น ยาเสพติด อาวุธ เงิน กล้องถ่ายรูป อุปกรณ์บันทึกเสียง เป็นต้น ทางเรือนจำต้องทำการตรวจค้นตัวและสิ่งของ และส่วนใหญ่แล้วเรือนจำจะนำเครื่องตรวจโลหะเพื่อใช้ในการตรวจค้นอาวุธ ซึ่งการตรวจค้นสิ่งของและอาจค้นตัวผู้ต้องขังภายนอกต้องกระทำอย่างพอเหมาะ ศาลยอมรับให้มีการ

³⁶ Ibid. pp. 936-937.

ค้นแบบถอดเสื้อผ้า (Strip searches) ได้ โดยเป็นกรณีที่บุคคลถูกบังคับให้ถอดเสื้อผ้าและยอมให้มีการค้นร่างกายทั้งหมด แต่กระทำได้เมื่อมีเหตุผลสมควรบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงพิเศษ (Specific objective facts) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เข้าเยี่ยมจะพยายามลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำ³⁷

ในส่วนของ การพิจารณาสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังไว้ใน Standard ข้อ 23-6.1 (c), (d) ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำอาจมีอำนาจในการพิจารณาเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่นำเชื่อถือโดยเฉพาะ การสนทนาที่อาจจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณะหรือความมั่นคงและความปลอดภัยของสถาบันหรือถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำที่ผิดกฎหมายต่อไป

แต่หากเป็นการสนทนาที่กระทำระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้ต้องขัง หรือระหว่างผู้ต้องขังกับสมาชิกนิติบุคคลหรือองค์กรพิเศษต่างๆ ซึ่งรวมทั้งศาล เจ้าหน้าที่ของสถานที่กักกัน เจ้าหน้าที่บริหารของรัฐหรือท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ห้ามมิให้ตัดพิจารณาสนทนาในวันแต่เป็นการดำเนินการโดยคำสั่งศาลหรืออำนาจตามกฎหมาย³⁸

3.2.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาของราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย³⁹

การเยี่ยมผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนเป็นวิธีการที่สำคัญในการที่จะรักษาความสัมพันธ์ไว้ในระหว่างการถูกจำคุก กรมราชทัณฑ์แคลิฟอร์เนียและฟื้นฟูสมรรถภาพ (CDCR) ตระหนักถึงความสำคัญของการสนับสนุนให้ครอบครัวและเพื่อนๆ เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้บ่อยครั้ง อย่างไรก็ตามการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังอาจมีวิธีการที่ซับซ้อนและสับสนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นการเข้าเยี่ยมครั้งแรก กรมราชทัณฑ์แคลิฟอร์เนียจึงได้ออกระเบียบโดยอธิบายขั้นตอนและกฎระเบียบและการให้ข้อมูลและคำแนะนำในสิ่งที่จะต้องทำเพื่อเข้าเยี่ยม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนก่อนการเข้าเยี่ยม

(1) การเข้าเยี่ยมจะต้องได้รับการอนุมัติจากกรมราชทัณฑ์แคลิฟอร์เนีย (CDCR) ผู้ที่จะเข้าเยี่ยมต้องยื่นขออนุมัติเพื่อเข้าเยี่ยมโดยการกรอกแบบสอบถามของผู้เข้าเยี่ยม ผู้เข้าเยี่ยมจะได้รับแบบสอบถามโดยผู้ต้องขังที่เป็นคนในครอบครัวหรือเพื่อนที่ต้องการให้เข้าเยี่ยมนั้นเป็นผู้ส่งมาให้ ผู้ต้องขังต้องเข้าสู่ระบบก่อนที่จะส่งแบบสอบถามให้ผู้เข้าเยี่ยม คือ ลายเซ็นของผู้ต้องขังที่ยืนยันรายชื่อของผู้เข้าเยี่ยมซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการกรอกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กรมราชทัณฑ์แคลิฟอร์เนีย (CDCR) จะดำเนินการตรวจสอบประวัติของผู้ที่จะเข้าเยี่ยมตามแบบใบสมัครเข้าเยี่ยม

³⁷ Ira J.Silverman. Op.cit. p. 506.

³⁸ John W.Palmer. Op.cit. p. 935.

³⁹ ราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย. (2553). ข้อมูลการเยี่ยมและคำแนะนำ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2554.

การสมัครเข้าเยี่ยมชมอาจถูกปฏิเสธการอนุมัติเพื่อเข้าเยี่ยมชมหากตรวจสอบพบว่าไม่แจ้งข้อมูลการถูกจับกุมหรือการถูกลงโทษไว้ในแบบสอบถาม ดังนั้นจึงควรละเอียดลออเมื่อตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ

(2) เมื่อผู้ที่เข้าเยี่ยมชมกรอกแบบสอบถามเสร็จแล้วจะส่งแบบสอบถามนั้นกลับมาทางอีเมลล์หรือทางไปรษณีย์ ระยะเวลาดำเนินการจะแตกต่างกันไปตามแต่ละเรือนจำนั้นๆ หรือตามปริมาณของแบบสอบถามที่ได้รับและจำนวนบุคลากรที่ได้รับการอนุมัติเพื่อดำเนินการกระบวนการตรวจสอบ

ก. ถ้าได้รับการอนุมัติเพื่อเข้าเยี่ยมชม ผู้ต้องขังจะได้รับแจ้งและผู้ต้องขังจะต้องแจ้งให้ผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมทราบเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว หรือผลการอนุมัติจะระบุไว้ในคอมพิวเตอร์ว่าเป็นผู้เยี่ยมชมที่ได้รับการอนุมัติ และเมื่อเข้าเยี่ยมชมก็ไม่จำเป็นต้องนำหลักฐานการอนุมัติใดๆ มาแสดง

ข. หากไม่ได้รับอนุมัติแล้ว ผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมจะได้รับจดหมายพร้อมเหตุผลจากเรือนจำ ผู้ต้องขังยังจะได้รับการแจ้งการไม่อนุมัติแต่จะไม่ได้รับเหตุผล ถ้าผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมถูกปฏิเสธการอนุมัติเพื่อเข้าเยี่ยมชมอาจขอเข้าเยี่ยมชมใหม่ได้ หรืออาจอุทธรณ์การปฏิเสธหรือนักโทษอาจยื่นอุทธรณ์การปฏิเสธ หากเหตุผลในการปฏิเสธอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ในแบบสอบถาม ผู้เยี่ยมชมสามารถส่งแบบสอบถามถูกต้องและครบถ้วนได้ บางครั้งเหตุผลในการปฏิเสธก็คือเรือนจำต้องการข้อมูลเพิ่มเติม (ตัวอย่างเช่นหลักฐานที่ผู้สมัครไม่อยู่ในการคุมประพฤติ) ในกรณีดังกล่าวผู้เยี่ยมชมควรส่งแบบสอบถามและให้ข้อมูลเพิ่มเติมถ้าคุณไม่เห็นด้วยกับผลการไม่อนุมัติให้ การอุทธรณ์ทำได้โดยยื่นอุทธรณ์มาที่พัศดีเรือนจำและพัศดีเรือนจำต้องดำเนินการภายใน 15 วันทำการหลังจากได้รับอุทธรณ์ หากไม่พอใจกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือการดำเนินการ อาจอ้างถึงสำเนาคำวินิจฉัยอุทธรณ์เพื่อให้ผู้บัญชาการเรือนจำนั้นวินิจฉัยต่อไป การอุทธรณ์ที่ส่งไปยังให้ผู้บัญชาการเรือนจำต้องดำเนินการภายใน 20 วันทำการนับจากวันที่ได้รับ

(3) บางครั้งการเข้าชมถูกเงินหากต้องได้รับอนุมัติก่อนอาจจะเป็นความยากลำบากได้ เจ้าหน้าที่เรือนจำอาจใช้ดุลยพินิจอนุมัติให้เข้าเยี่ยมชมก่อนได้รับอนุมัติได้ และมักจะมีเพื่อรองรับผู้เยี่ยมชมที่ไม่คาดคิดเดินทางมาจากระยะทางเกินกว่า 250 ไมล์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมต้องวางแผนล่วงหน้าสำหรับการเข้าเยี่ยมชมและต้องยื่นใบสมัครก่อนที่จะเริ่มดำเนินการในการเดินทางมาเยี่ยม

2) สิทธิของผู้ต้องขังในการเข้าเยี่ยมชมและประเภทของการเข้าเยี่ยมชม

ผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับการเยี่ยมเว้นแต่จะถูกดำเนินการทางวินัย อย่างไรก็ตามยังมีประเภทที่แตกต่างกันของการเข้าชม

นักโทษทั่วไปส่วนใหญ่ที่ได้รับการเยี่ยม ติดต่อกับ การเข้าเยี่ยมอนุญาตให้นักโทษที่จะนั่งร่วมกับผู้เข้าเยี่ยมได้ แต่มีการจำกัดการสัมผัสโดยอนุญาตให้จับหรือกอดกันที่จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการเข้าเยี่ยมแต่อนุญาตให้จับมือระหว่างการเข้าเยี่ยม การเยี่ยมเหล่านี้เกิดขึ้นในห้องเยี่ยมขนาดใหญ่และมักจะตกแต่งด้วย โต๊ะและเก้าอี้และมักจะใช้ร่วมกันกับผู้ต้องขังอื่นๆ อีกมากมาย และผู้เข้าเยี่ยมคนอื่นๆ ด้วย จำนวนผู้เข้าเยี่ยมจะถูกจำกัดไว้ห้าคนในการเข้าเยี่ยมหนึ่งครั้ง แต่ไม่จำกัดระยะเวลา ยกเว้นการเยี่ยมที่มีความแออัดซึ่งอาจมีการจำกัดระยะเวลาในการเยี่ยม

ผู้ต้องขังที่รับโอนมาระหว่างเรือนจำ หรือผู้ที่กำลังมีการแยกตัว (เพื่อการรักษาความปลอดภัย หรืออยู่ระหว่างดำเนินการละเมิดกฎ หรือมีการมอบหมายให้หน่วยพฤติกรรมจัดการ) จะถูกจำกัดให้เข้าเยี่ยมที่ไม่สามารถนั่งร่วมกับผู้เข้าเยี่ยมได้ โดยลักษณะการเยี่ยมจะเกิดขึ้นโดยมีพาร์ทิชันแก้วกั้นระหว่างนักโทษและผู้เข้าเยี่ยม กรณีนักโทษเป็นเพื่อนกับผู้เข้าเยี่ยม นักโทษจะถูกใส่กุญแจมือ เจ้าหน้าที่เรือนจำจะเอากุญแจมือออกเฉพาะหลังจากที่โทษไปถึงสถานที่เยี่ยม ผู้เข้าเยี่ยมนักโทษที่ถูกจำกัดการเยี่ยมแบบสัมผัสนั้นสามารถเข้าเยี่ยมได้สามคนและมีข้อ จำกัดเรื่องเวลา ซึ่งโดยปกติจะให้ 1-2 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเรือนจำและเหตุผล

นักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตอาจได้รับการเยี่ยม โดยแบ่งชั้นของนักโทษเป็นเกรดเองจะได้รับการเยี่ยม โดยไม่มีพาร์ทิชันกั้นระหว่างนักโทษและผู้เข้าเยี่ยม เว้นแต่นักโทษที่ถูกลงโทษทางวินัยหรือเหตุผลด้านความปลอดภัยซึ่งจะเป็นนักโทษเกรดบีจะได้รับการเยี่ยมโดยเหตุผลด้านการรักษาความปลอดภัย นักโทษเกรดบีจะถูกใส่กุญแจมือและอยู่ในห้องที่จัดให้เฉพาะการเข้าเยี่ยมนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตทั้งเกรดเอและเกรดบีจะถูกจำกัดระยะเวลาในการเยี่ยมซึ่งปกติจะให้เวลา 1-2 ชั่วโมง

นักโทษบางคนมีสิทธิได้รับการเยี่ยมแบบครอบครัว (family visits) การเข้าเยี่ยมแบบครอบครัวจะเกิดขึ้นในเรือนจำเอกชน ซึ่งจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนอพาร์ทเมนต์แต่อยู่ในบริเวณคุกและใช้เวลาประมาณ 30-40 ชั่วโมง ส่วนนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือถูกลงโทษทางวินัยจะไม่มีสิทธิได้รับการเยี่ยมแบบครอบครัว ผู้ที่ได้รับการอนุญาตให้เข้าเยี่ยมแบบครอบครัวจะต้องเป็นสมาชิกในครอบครัวได้แก่ พ่อแม่ บุตร พี่น้อง คู่สมรส ตามกฎหมายหรือคู่สมรสไม่ได้จดทะเบียนของนักโทษ ทั้งนี้อาจจะได้รับการเยี่ยมทุก 3-5 เดือนต่อครั้งแต่ก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของนักโทษด้วย

นอกเหนือจากประเภทของการเข้าเยี่ยมสามารถใช้ได้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีการจำกัดสิทธิของนักโทษเพื่อเข้าเยี่ยม บางส่วนของปัจจัยเหล่านี้จำเป็นต้องให้ผู้เข้าเยี่ยมตรวจสอบกับนักโทษเกี่ยวกับสถานการณ์เฉพาะของนักโทษ ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นต้องให้ผู้เข้าเยี่ยมต้องไปตรวจสอบกับเรือนจำถึงปัจจัยดังกล่าว

รวมถึงการทำงานของนักโทษหรือเวลาเรียน นักโทษทั่วไปไม่สามารถเข้าเยี่ยม ในช่วงชั่วโมงนี้ได้ นักโทษจะถูกกำหนดให้ทำงานหรือไปโรงเรียน ภายใต้สถานการณ์ที่จำกัด นักโทษอาจจะได้รับสิทธิในการเยี่ยมชมในวันและเวลาทำงานหรือไปโรงเรียนได้ เช่น ผู้เยี่ยมยังไม่ได้เข้าเยี่ยมเป็นเวลาหกเดือนแล้ว หรือการเข้าเยี่ยมแบบฉุกเฉินของสมาชิกในครอบครัวที่ป่วยหนัก หรือผู้เยี่ยมเดินทางมาด้วยระยะทางมากกว่า 250 กิโลเมตรและไม่ได้เข้าเยี่ยมในช่วง 30 วัน ทั้งนี้ นักโทษต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนเยี่ยมในวันและเวลาที่ทำงานหรือไปโรงเรียน

ประวัติความผิดทางอาญาของนักโทษ นักโทษบางคนอาจมีข้อจำกัดเพื่อเข้าเยี่ยมกับผู้เยาว์ หากนักโทษที่จะเข้าเยี่ยมนั้นกระทำความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ ผู้เข้าเยี่ยมต้องตรวจสอบและวางแผนการเข้าเยี่ยมหากมีเด็กมาด้วยแม้ว่าเด็กจะเป็นลูกของนักโทษก็ตาม

ถูกกักบริเวณโดยแพทย์ บางครั้งนักโทษส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดจะถูกกักบริเวณเพื่อควบคุมการแพร่กระจายของโรคติดต่อที่เกิดขึ้น

นักโทษรักษาตัวในโรงพยาบาล เมื่อนักโทษป่วยหรือได้รับบาดเจ็บนักโทษอาจได้รับการรักษาในโรงพยาบาลทั้งในโรงพยาบาลเรือนจำหรือโรงพยาบาลชุมชน การเข้าเยี่ยมนักโทษในโรงพยาบาลจะพิจารณาเฉพาะนักโทษที่มีอาการป่วยอันตรายถึงชีวิตหรือการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยที่สำคัญ การเข้าเยี่ยมพิเศษจะจำกัดเฉพาะสมาชิกในครอบครัวเท่านั้นและต้องได้รับอนุมัติจากแพทย์ก่อนในการเข้าเยี่ยมนั้นต้องมีแพทย์อยู่ร่วมด้วย

3) วันและเวลาเยี่ยม

นักโทษทุกคนมีสิทธิได้รับการเยี่ยมชมในวันเสาร์อาทิตย์และสิ้นวันหยุดในแต่ละปี คือ วันปีใหม่ วันที่ 4 กรกฎาคมซึ่งเป็นวันประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา วันขอบคุณพระเจ้า และวันคริสต์มาส เวลาจะเริ่มต้นระหว่าง 07.30 น. และ 8.00 น. สิ้นสุด 14.00 น. และ 15.00 น.

4) หลักฐานที่ต้องนำมาแสดงเมื่อเข้าเยี่ยม

บัตรประจำตัวจำเป็นสำหรับการเยี่ยมผู้ใหญ่ทุกคนจะต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อกำลังดำเนินการเพื่อเข้าเยี่ยม รูปแบบที่ยอมรับของประชาชนจะต้องถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (ยังไม่หมดอายุ) และรวมถึง

- (1) ใบอนุญาตขับรถ (จากรัฐใดๆ) พร้อมรูปถ่าย หรือ
- (2) ใบอนุญาตขับรถจักรยานยนต์ (จากรัฐใดๆ) พร้อมรูปถ่าย หรือ
- (3) บัตรประจำตัวกองกำลังติดอาวุธพร้อมรูปถ่าย
- (4) บัตรประจำตัวที่ออกโดยกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกาหรือสำนักงานตรวจ

คนเข้าเมืองหรือศุลกากรออกให้

(5) หนังสือเดินทางพร้อมรูปถ่ายสหรัฐอเมริกาหรือหนังสือเดินทางต่างประเทศพร้อมรูปถ่ายหรือ

(6) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวที่ออกโดยสถานกงสุลเม็กซิกัน

ผู้เยาว์ (เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี) จะต้องมาพร้อมกับผู้ใหญ่ที่เป็นผู้เข้าเยี่ยมที่ได้รับการอนุมัติ เอกสารที่จำเป็นต้องรับรองสำเนาของตัวผู้เยาว์ เช่น สูติบัตร หลักฐานการปกครองตามกฎหมาย ถ้าผู้เยาว์ได้ตามคนอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย นอกเหนือจากสูติบัตรแล้วผู้ใหญ่ต้องนำความยินยอมอนุมัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มลงนามโดยเด็ก ผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย ให้ได้รับอนุญาตอย่างชัดเจนสำหรับผู้เยาว์เพื่อเข้าเยี่ยม นักโทษ ในการได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรรูปแบบการอนุมัติจะต้องมีชื่อของนักโทษ บุตรผู้เยาว์ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปเยี่ยม ชื่อของบุคคลผู้มีอำนาจนำบุตรผู้เยาว์ และวันของการเข้าเยี่ยม

5) ข้อกำหนดการแต่งกาย

มีข้อกำหนดในสิ่งที่ผู้เข้าเยี่ยมอาจจะสวมเข้าเรือนจำได้ โดยทั่วไปมีสิ่งกฏที่ต้องจำ

(1) ไม่สวมเสื้อผ้าที่มีลักษณะเสื้อผ้าที่สวมใส่นักโทษ

ก. กางเกงยีนส์สีฟ้า

ข. เสื้อสีฟ้า chambray

ค. ท็อปส์ชู jumpsuits สีส้มกับพื้นสีส้ม

ง. ท็อปส์ชูสีแดง

จ. เครื่องแต่งกายที่คล้ายนักโทษหญิง

(2) ไม่สวมเสื้อผ้าที่คล้ายกับสิ่งที่พนักงานสวมใส่

ก. กางเกงสีเขียว (Forest green pants)

ข. เสื้อสีน้ำตาล (Tan)

ค. สายพรางตา (Camouflage)

(3) แต่งกายแบบสุภาพเรียบร้อย

(4) ไม่สวมใส่สิ่งที่ไม่สามารถเอาออกและไม่ชัดเจนเมื่อตรวจด้วยเครื่องตรวจจับ

โลหะ เช่น ชุดชั้นในหรือเสื้อผ้าที่มีปุ่มโลหะ

6) ข้อกำหนดที่เฉพาะเจาะจงคือ

(1) ไม่เป็นผ้ายีนส์สีฟ้า, สีน้ำเงิน chambray, jumpsuits สีส้มหรือสีส้มกับท็อปส์ชู

สีส้ม

(2) ไม่มีพื้นป่าสีเขียวกับท็อปส์ชูตาล

- (3) เสื้อผ้าลายพรางตา ไม่เว้นแต่บัตรประจำตัวที่ใช้แสดงสำหรับบุคลากรทางทหาร
- (4) เสื้อผ้าที่ไม่มีเชือก ไม่มีสายหนัง
- (5) ไม่เป็นชุดกระโปรงหรือกางเกงขาสั้นที่มีความยาวเกินสองนิ้วเหนือเข่า
- (6) เสื้อผ้าที่ไม่เปิดเผยเต้านม องคชาติ หรือบริเวณก้น
- (7) ชุดต้องไม่รัดรูปเน้นสัดส่วน
- (8) ไม่ใส่วิกผม ยกเว้นด้วยเหตุผลทางการแพทย์และด้วยความเห็นชอบก่อน
- (9) ไม่มีหมวกหรือถุงมือ ยกเว้นโดยความเห็นชอบก่อนหรือในสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยและ

(10) ไม่สวมรองเท้าแตะ

การแต่งกายตามความเชื่อทางศาสนา จะได้รับอนุญาตให้สวมใส่เสื้อผ้าตามความเชื่อทางศาสนา เช่น ผ้าโพกศีรษะของศาสนาอิสลาม แต่อาจจะต้องมีการตรวจค้น โดยเจ้าหน้าที่เพศเดียวกันก่อนได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยม

เรือนจำบางแห่งก็มีกฎท้องถิ่นของตัวเอง เกี่ยวกับการแต่งกายไปที่ถือว่ายอมรับไม่ได้ เช่น เครื่องประดับ รองเท้าส้นไม่มีสายรัดรอบ ทางเรือนจำจะแจ้งให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมตรวจสอบกับเรือนจำในพื้นที่ก่อนที่จะเข้าเยี่ยม เรือนจำส่วนใหญ่จะมีบริการให้ยืมเสื้อผ้าหากผู้เข้าเยี่ยมสวมเสื้อผ้าไม่เหมาะสมและถูกปฏิเสธจากพนักงาน หากผู้เข้าเยี่ยมรู้สึกว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเสื้อผ้าของผู้เข้าเยี่ยมเป็นที่ยอมรับอาจขอให้พูดคุยกับผู้ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับเสื้อผ้าได้ สำหรับเด็กเล็กที่มีความสูงไม่เกิน 36 นิ้วจะไม่มีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับสีของเสื้อผ้าหรือชนิดของวัสดุ

7) สิ่งที่สามารถนำมาเข้ามาในการเยี่ยม

ผู้เข้าเยี่ยมถูกจำกัดอย่างเคร่งครัดในรายการที่พวกเขาอาจนำเข้ามาในเรือนจำมีดังต่อไปนี้

- (1) วงเงิน \$ 50 ต่อผู้ใหญ่ และวงเงิน \$ 20 ต่อผู้เยาว์
- (2) กระเป๋าหรือถุงพลาสติก ปกติทั่วไปขนาด 6 นิ้วหรือ 8 นิ้ว
- (3) หวีหรือแปรงที่ไม่ใช่โลหะหรือชิ้นส่วนที่ถอดออกได้
- (4) กล้องทิวชู ผู้เช็ดหน้า เล็กๆ แต่ไม่ใช่ผ้าพันคอ
- (5) แวนตา
- (6) ภาพถ่ายจำนวนสิบภาพขนาดไม่เกิน 8 นิ้ว หรือ 10 นิ้ว ภาพอาจจะแสดงให้เห็นถึงนักโทษ แต่ต้องนำออกเมื่อสิ้นสุดการเยี่ยม
- (7) เอกสารได้เกิน 10 หน้า ขนาดกระดาษมาตรฐานในการพิมพ์ โดยปกติเอกสารดังกล่าวจะต้องเป็นเอกสารที่ต้องการลายเซ็นของนักโทษ ตัวอย่างเช่น แบบฟอร์มภาษี ข้อมูลเพื่อใช้

ร่วมกับนักโทษ หรือเอกสารทางครอบครัว ตัวอย่างเช่น บัตรรายงานของเด็ก หนังสือรับรองความสำเร็จหรือรูปวาด

(8) เมื่อนำทารกหรือเด็กวัยหัดเดินเข้าเยี่ยมชมด้วย จะได้รับอนุญาตให้มีขวดพลาสติกใสสำหรับบรรจุนม น้ำผลไม้ น้ำ และกล่องบรรจุอาหารเด็กที่ไม่ใช่แก้ว และช้อนพลาสติกหนึ่งอัน ผ้าอ้อมที่มีถุงใส่ที่ปิดสนิท กระดาษทำความสะอาดเด็ก ผ้าห่มเล็กๆ น้อยๆ ของเล่นเล็กๆ

(9) กรณีภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย อนุญาตให้นำ hoods เสื้อกันฝน หมวกผ้าพันคอ ในช่วงฤดูหนาวหรือในช่วงฤดูร้อน บางเรือนจำยังคงแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิอากาศ

8) รายการที่แพทย์อนุญาต

(1) หากผู้เยี่ยมชมต้องนำสิ่งของที่เกี่ยวกับเงื่อนไขทางการแพทย์จะต้องมีเอกสารจากแพทย์มาประกอบ เอกสารที่จะต้องมียชื่อแพทย์ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และหมายเลขใบอนุญาตทางการแพทย์ ต่อไปนี้จะอนุญาตให้นำเข้ามาในระหว่างการเยี่ยมชมได้

(2) ยาที่มีผลต่อการดำรงชีวิตหรือสภาพความมั่นคง ยาต้องอยู่ในร้านขายยาที่เป็นต้นฉบับ ภาชนะที่มีชื่อของผู้ป่วย ชื่อร้านขายยาและชื่อแพทย์ รวมทั้งชื่อของยา ปริมาณของยา อาจจะถูกจำกัดในระหว่างการเข้าเยี่ยม

(3) รถเข็นคนพิการ เรือนจำบางแห่งจะจัดให้มีรถเข็นคนพิการบริการ

(4) หมวก ที่มีเอกสารทางการแพทย์แสดงว่ามีความจำเป็น

(5) เบาะที่นั่งหรือเบาะรองหลัง ที่มีเอกสารทางการแพทย์แสดงว่ามีความจำเป็น

(6) อุปกรณ์เทียมหรือสิ่งเทียมที่มีโลหะต้องมีเอกสารจากแพทย์ระบุถึงลักษณะและตำแหน่งของการติดตั้งอุปกรณ์เทียม

สุนัขที่ได้ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นพิเศษเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือผู้พิการที่จะเข้าเยี่ยม แต่ต้องผ่านการตรวจค้นด้วยเครื่องตรวจโลหะก่อน

9) ขั้นตอนวิธีการเข้าเยี่ยม

เรือนจำจะเริ่มต้นตั้งแต่เวลา 7.30 น. และ 8.00 น. และสิ้นสุดระหว่างเวลา 14.00 น. และ 15.00 น.

การค้นหารถ เรือนจำส่วนใหญ่ไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ที่ประตูเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมมีอิสระในการขับรถเข้าสู่บริเวณและที่จอดรถของผู้เข้าชมในเวลาที่ยอนุญาต เพียงไม่กี่เรือนจำมีเจ้าหน้าที่ที่ประตู เจ้าหน้าที่อาจดำเนินการตรวจสอบสภาพของรถรวมถึง ลำตัว และอาจจะใช้สุนัขตรวจหา ยาเสพติด (K - 9) ให้ความช่วยเหลือพวกเขาโดยคมกลืนสำหรับยาเสพติดรอบนอกของรถ ผู้เข้าเยี่ยมชมทุกคนเข้าใจว่ามันเป็นความร้ายกาจที่จะนำอาวุธหรือยาเสพติดที่ผิดกฎหมายใดๆ ลงบนบริเวณที่คุมขังและโดยปกติจะทำให้เกิดการสูญเสียของการเข้าเยี่ยมและถูกดำเนินคดี การตรวจสอบสภาพ

ของการตกแต่งภายในของรถของคุณจากภายนอกของรถที่ได้รับอนุญาตเวลาที่ผู้ขับขี่รถเข้าสู่หรือออกจากบริเวณรถหรือเมื่อผู้เข้าเยี่ยมชมจอดอยู่ในบริเวณเรือนจำ

เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งของต้องห้ามไม่อนุญาตให้นำเข้ามาในเรือนจำ ผู้เข้าเยี่ยมชมทั้งหมดและทรัพย์สินของพวกเขาที่จะค้นหาได้ก่อนที่จะเข้าเยี่ยมชมต้องได้รับอนุญาตให้นำเข้า ผู้เข้าเยี่ยมชมต้องถอดเสื้อนอก (แจ็คเก็ตเสื้อกันหนาว ฯลฯ) รองเท้า และส่วนอื่นๆ ต้องผ่านเครื่อง x-ray ค้นหาหรือบนเคาน์เตอร์สำหรับการค้นหาด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่ ผู้เข้าเยี่ยมชมรวมทั้งผู้เยาว์ทั้งหมดต้องผ่านเครื่องตรวจจับโลหะ ผู้เข้าเยี่ยมชมที่ด้วยเหตุผลทางศาสนาไม่สามารถเอาเสื้อนอก (เช่น ผ้าพันคอ ผ้าโพกศีรษะ ฯลฯ) จะถูกนำไปที่ห้องส่วนตัวที่พวกเขาสามารถบรรยายการต้องห้ามด้วยพนักงานเพศเดียวกันในการค้นหา

ผู้เข้าเยี่ยมชมกับอุปกรณ์เพื่อช่วยการเคลื่อนไหวของพวกเขา (รถเข็นคนพิการ ไม้เท้า และอื่นๆ) อาจจะต้องมีการแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ของพวกเขาที่เรือนจำมีให้บริการ และแลกเปลี่ยนกลับเมื่อออกจากเรือนจำ

นอกเหนือจากการค้นหาสิ่งของใดๆ ตามปกติแล้ว ถ้ามีเหตุให้เชื่อว่าผู้เข้าเยี่ยมชมพยายามที่จะนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำหรือทำให้มีอยู่ เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งตรวจค้นเพิ่มเติมได้โดยการเขียนเหตุผลสำหรับการตรวจค้นและชื่อของเจ้าพนักงานเรือนจำที่สั่งตรวจค้น ผู้เข้าเยี่ยมชมมีสิทธิปฏิเสธการค้นหาแต่การปฏิเสธจะทำให้ผู้เข้าเยี่ยมชมไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมชมในวันนั้นและอาจส่งผลให้การเข้าเยี่ยมชมในครั้งต่อไป トラバเท่าที่เจ้าหน้าที่มีเหตุให้เชื่อว่าผู้เข้าเยี่ยมชมพยายามจะนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำจะต้องถูกตรวจค้นมากกว่าปกติ แต่อย่างไรการตรวจค้นต้องได้รับความยินยอมก่อนเว้นแต่จะมีใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวที่ต้องตรวจค้น หรือยกเว้นกรณีที่ผู้เข้าเยี่ยมชมถูกควบคุมตัวเพื่อจับกุมการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของเรือนจำ อาจทำให้ผู้เข้าเยี่ยมชมถูกเชิญออกจากบริเวณเรือนจำได้

หลังจากตรวจค้นด้วยเครื่องตรวจจับโลหะ เจ้าหน้าที่จะประทับตราด้านหลังของมือของผู้เข้าเยี่ยมชมและประทับตราหมึกยูวี ที่เรือนจำส่วนใหญ่ผู้เข้าเยี่ยมชมจะต้องแสดงตราประทับเพื่อออกจากห้องหรือเรือนจำ

10. ห้องเยี่ยม

ภายในห้องเยี่ยมจะมีเก้าอี้สำหรับนั่ง ผู้เข้าเยี่ยมชมจะได้รับอนุญาตให้เลือกตำแหน่งที่พวกเขาต้องการที่จะนั่ง และภายในห้องเยี่ยมอาจมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องห้องเยี่ยมส่วนใหญ่จะมีกล้องเฝ้าระวัง ในห้องเยี่ยมทุกห้องจะมีเจ้าหน้าที่เรือนจำให้บริการ โดยปกติการควบคุมอย่างน้อยเจ้าหน้าที่หนึ่งคนจะนั่งส่วนเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ จะเดินไปทั่วห้อง นักโทษจะถูกบังคับให้นั่งหันหน้า

ไปทางแทนหรือบุชเจ้าหน้าที่ แต่บางเรือนจำอาจมีการจำกัดทิศทางที่นั่งทั้งของนักโทษและผู้เข้าเยี่ยมเช่นกัน

ในเรือนจำหลายแห่งจะมีลานหญ้าบางส่วน อุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็ก และเฟอร์นิเจอร์บางส่วน (ม้านั่ง, เก้าอี้ตาราจ) ลานอาจจะสามารถใช้งานได้ในวันและเวลาเยี่ยมทั้งหมด หรือเฉพาะในเวลาที่จำกัด การเยี่ยมบางห้องมีพื้นที่ไว้สำหรับเด็กเล็ก โดยปกติจะเป็นพื้นที่ขนาดเล็กและมีของเล่น, เกมส, และหนังสือสำหรับเด็ก เด็กจะต้องถูกควบคุมตลอดเวลาในขณะที่อยู่ในบริเวณเรือนจำ โดยผู้ใหญ่ที่มาพร้อมกับพวกเขา รวมทั้งเมื่อใดก็ตามที่เด็กอยู่ในพื้นที่เล่น การไม่ควบคุมดูแลอย่างเพียงพออาจส่งผลให้การเยี่ยมสิ้นสุดลงได้และอาจส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยสำหรับเด็กๆ ได้ด้วย

11. การติดต่อระหว่างนักโทษกับผู้เข้าเยี่ยม

นักโทษและผู้เข้าเยี่ยมจะได้รับอนุญาตให้จับสั่นๆ และกอดกันที่จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการเข้าเยี่ยม ในระหว่างเยี่ยมจะได้รับอนุญาตให้สัมผัสมือกันได้และนักโทษสามารถอุ้มเด็กเล็กที่มาเยี่ยมพวกเขาได้ หากเป็นการสัมผัสที่นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นจะถือว่าเป็นการมากเกินไป ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสั่งยุติการเยี่ยมและบางกรณีอาจจะจับสิทธิ์การเยี่ยมหรือถือเป็นผู้กระทำผิดวินัย

ภายในเรือนจำได้จัดให้มีบริการจำหน่ายเครื่องดื่ม อาหาร เพราะผู้เข้าเยี่ยมอาจไม่ได้รับอนุญาตให้นำอาหารหรือเครื่องดื่มจากภายนอกเข้ามาภายในเรือนจำ

เรือนจำส่วนใหญ่อนุญาตให้นักโทษและผู้เข้าเยี่ยมสามารถเล่นเกมสด้วยกัน ซึ่งอาจรวมถึง Scrabble, Uno, หมากฮอส, หมากรูก และเกมอื่นๆ และยังอนุญาตให้นักโทษกับผู้เข้าเยี่ยมที่เป็นผู้เยาว์อ่านหนังสือร่วมกันได้รวมถึงหนังสือทางศาสนาด้วย

12. การละเมิดกฏ

ผู้เข้าเยี่ยมละเมิดนโยบายระเบียบหรือกฎหมายอาจมีการปฏิเสธ การระงับหรือเพิกถอนการเยี่ยม เป็นไปตามระเบียบ Code of California (CCR) Title 15

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมรวมทั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการกำกับดูแลของผู้เยาว์ให้ติดต่อทางกายภาพระหว่างนักโทษและผู้เข้าเยี่ยม และนำสิ่งของหรือพยายามที่จะนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดยทั่วไปแล้วกฏมีอยู่เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ จะถูกตีคดีสำหรับการกระทำละเมิดครั้งแรก การระงับการเยี่ยมจะเกิดขึ้นเมื่อเป็นการกระทำผิดซ้ำ การละเมิดร้ายแรง เช่น นำยาเสพติดหรืออาวุธเข้ามาในเรือนจำจะถูกระงับและถือว่ากระทำละเมิดทันทีโดยไม่ต้องมีคำเตือน

บางครั้งในการละเมิดกฎจราจร ผู้เข้าเยี่ยมชมควรระมัดระวังในการจอดรถข้างนอก ประตูและเมื่อขับรถในบริเวณให้สุภาพและเคารพของกฎจราจรทั้งหมด หากพบว่าผู้เข้าเยี่ยมชมมีการละเมิดกฎจราจรอาจอยู่ภายใต้คำเตือน การขกเลิก หรือการระงับการเข้าเยี่ยมชมได้

เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมจำนวนมากอาจจะประสบกับปัญหาความแออัดได้ กรณีที่มีการยกเลิกการเข้าเยี่ยมชมควรได้รับรายงานการยกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งแสดงถึงเหตุผลของการยกเลิก โดยทั่วไปนักโทษและผู้เข้าเยี่ยมชมอาจไม่ได้เข้าเยี่ยมชมเนื่องจากความแออัดของห้องเยี่ยม ยกเว้นกับผู้เข้าเยี่ยมชมที่ได้เดินทางมาเกินกว่า 250 ไมล์เพื่อไปยังเรือนจำและยังไม่ได้เข้าเยี่ยมชมมานานกว่า 30 วัน หรือผู้พิการที่ต้องพึ่งพาการขนส่งเฉพาะในการมายังเรือนจำ หรือเนื่องจากเหตุฉุกเฉินครอบครัว เช่น สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตหรือป่วยหนัก ผู้เข้าเยี่ยมชมที่ยังไม่ได้เข้าเยี่ยมชมมานานกว่าหกเดือน

3.3 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีกฎหมายเน้นสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่อยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ญี่ปุ่นได้มีการกำหนดไว้ในทำเนียบสิทธิผู้ต้องขังเพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในส่วนนี้จะกล่าวถึงหลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และสิทธิได้รับการเยี่ยมและแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในประเทศญี่ปุ่น ดังต่อไปนี้

3.3.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา⁴⁰

1) สิทธิของผู้ต้องหาในชั้นตำรวจและอัยการ

เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการจะต้องทำการสอบสวนคดีอาญาอย่างกว้างขวางด้วยตนเองก่อนที่จะใช้วิธีการบังคับ โดยการจับกุมผู้กระทำความผิด และการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ต่อเมื่อเข้าพฤติการณ์พิเศษ แม้ว่าโดยพฤติการณ์เจ้าหน้าที่อาจจับกุมและควบคุมตัวผู้กระทำความผิดได้ก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ทั้งหลายจะไม่ใช้การจับกุมและควบคุมเช่นนั้นตราบใด ที่การสอบสวนคดีอาญาสามารถทำได้โดยไม่ต้องจับและควบคุมตัวผู้กระทำความผิด และหมายจับสามารถออกได้โดยผู้พิพากษาผู้มีอำนาจเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการขอให้ศาลออกหมายอาญาทั้งหลายจะต้องเป็นพนักงานอัยการ หรือตำรวจชั้นสารวัตรตำรวจขึ้นไป กฎหมายวิธีพิจารณาความญี่ปุ่นได้กำหนดเงื่อนไขในการขอหมายจับไว้ดังต่อไปนี้

⁴⁰ จิรุคิมิ ลิปิพันธ์ และธานี วรภัทร์. เล่มเดิม. หน้า 63.

(1) ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงาน พนักงานสอบสวน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(2) การจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าจะจับได้ต่อเมื่อไม่ทราบที่อยู่หรือชื่อของผู้กระทำความผิด หรือมีเหตุผลอันสมควรที่เชื่อได้ว่าผู้กระทำความผิดกำลังจะหลบหนี

(3) กรณีที่เป็นความผิดที่มีโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินที่ไม่อาจขอหมายจับจากศาลได้ให้พนักงานอัยการ ผู้ช่วยพนักงานอัยการ หรือตำรวจ สามารถจับกุมและควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ก่อนและต้องแจ้งเหตุผลแห่งการจับเป็นหนังสือ และดำเนินการขอหมายจับต่อศาลโดยเร็ว ถ้าศาลไม่อนุมัติในการออกหมายให้พนักงานอัยการหรือตำรวจปล่อยตัวผู้กระทำความผิดในทันที

2) การควบคุมตัวผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจ ได้จับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับแล้วให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อการสอบสวนได้ 48 ชั่วโมง และเมื่อครบกำหนดดังกล่าวข้างต้นแล้วให้ส่งตัวผู้ต้องหาให้กับพนักงานอัยการ และอัยการสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาได้อีก 24 ชั่วโมง รวมเป็นเวลาที่ต้องถูกควบคุมโดยพนักงานสอบสวน 72 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานอัยการเป็นผู้จับกุมผู้กระทำความผิดด้วยตัวเอง พนักงานอัยการสามารถควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อสอบสวนได้ทั้งสิ้น 48 ชั่วโมง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องทำการควบคุมผู้ต้องหาเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอขยายเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อศาลได้อีกอย่างมาก 2 ครั้ง ครั้ง 10 วัน

3) สิทธิในการได้รับแจ้งข้อกล่าวหาและการควบคุมตัวผู้ต้องหาในชั้นพนักงานอัยการ

หลังจากที่ตำรวจได้จับกุมตัวผู้ต้องหาต้องรีบส่งให้พนักงานอัยการโดยเร็วแล้วพนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงข้อหา และสิทธิในการมีทนายความภายใน 24 ชั่วโมงที่มีอัยการควบคุมตัวอยู่นั้น และอัยการจะต้องวินิจฉัยว่าให้ศาลสั่งควบคุมผู้ต้องหาระหว่างสอบสวน สั่งฟ้อง หรือสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหากรณีไม่สั่งฟ้อง และในกรณีที่อัยการขอให้ศาลสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้อีกไม่เกิน 10 วัน โดยเสนอคำร้องพร้อมสำนวนการสอบสวนต่อศาล โดยผู้พิพากษาจะไต่สวนคำสั่งของอัยการให้ควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงดังข้อกล่าวหา

(2) ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(3) อาจเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือ

(4) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

4) สิทธิที่ผู้ต้องหาจะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ผู้ต้องหาคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น ไม่มีสิทธิขอประกันตัว ด้วยเหตุนี้ กระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นจึงมีกลไกในการกลั่นกรองผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งถูกจับและสอบสวนแล้วมิให้ถูกคุมขังโดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยของศาล โดยเฉพาะการควบคุมผู้ต้องหาเกินกว่าอำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวนและอัยการ อย่างไรก็ตามผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะขอให้ปล่อยชั่วคราวเมื่ออัยการได้ฟ้องคดีแล้ว

5) สิทธิของผู้ต้องขังกำหนดโดยกรมราชทัณฑ์ญี่ปุ่น มีดังต่อไปนี้

(1) สิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขัง ผู้เข้าเยี่ยมให้หมายถึง “ญาติ” หรือ “Relatives” เท่านั้น ไม่รวมถึงเพื่อน หรือแฟน หรือคู่หมั้น และการเยี่ยมในแต่ละครั้งจะใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที และเวลาเยี่ยมจะต้องมีผู้คุมคอยกำกับดูแล และผู้คุมจะต้องบันทึกเรื่องราวที่ได้สนทนาระหว่างการเยี่ยมด้วย

(2) สิทธิในการส่งจดหมายออกข้างนอก สิทธิจะมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับลำดับชั้นของนักโทษ และเจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิในการตรวจสอบจดหมายก่อนออก

(3) สิทธิในการรับการรักษาพยาบาล

(4) การลงโทษผู้ต้องขัง กรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎระเบียบของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่สามารถลงโทษได้ทันที วิธีการลงโทษ คือ Reprimand หรือห้ามอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารเป็นเวลา 3 เดือน หรือลดค่าตอบแทนจากการทำงานวิชาชีพทั้งหมดหรือบางส่วน หรือแยกขังเดี่ยวไม่เกิน 2 เดือน

(5) การควบคุมผู้ต้องขังไว้ในกรณีพิเศษ จะใช้ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- ก. เมื่อผู้ต้องขังหลบหนี
- ข. เมื่อผู้ต้องขังทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บ
- ค. พยายามฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตัวเอง
- ง. ส่งเสียงดังก่อกวน ก่อความรำคาญ หรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- จ. มีพฤติกรรมผิดปกติ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

การควบคุมสามารถทำได้แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 วัน ผู้มีอำนาจสั่งควบคุมดังกล่าว ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ และเมื่อได้ควบคุมตัวผู้ต้องขังตามเงื่อนไขข้างต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้ปล่อยตัวผู้ต้องขังทันที

(6) การใส่กุญแจมือ รวมถึงเชือกมัดรวบข้อมือผู้ต้องหาจะทำได้กรณีเดียว คือ เมื่อผู้ต้องหาจะทำร้ายผู้อื่นหรือฆ่าตัวตาย และศาลสูงของประเทศญี่ปุ่นเคยพิจารณาไม่อนุญาตให้ใส่กุญแจมือหรือผูกข้อมือไว้ด้านหลังตัวให้ผูกไว้ด้านหน้าตัว

(7) การทำงานทดแทน

(8) การได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย ผู้ต้องขังต้องหลุดพ้นจากการให้ความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายที่ไม่ถูกต้อง

(9) การให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ต้องขังที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

(10) การทำงานทดแทน

มาตรการควบคุมผู้ต้องขังตามกฎหมายญี่ปุ่นค่อนข้างให้เสรีภาพแก่ผู้ต้องขังน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ในระหว่างที่อยู่ในกระบวนการสอบสวน กล่าวคือ ระหว่างการสอบสวนของตำรวจและพนักงานอัยการ ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิได้รับการประกันตัวจะขอประกันตัวได้เมื่ออัยการได้ตั้งฟ้องคดีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่อย่างไรก็ดี บทบัญญัติจำกัดสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาใน ส่วนนี้ได้รับการชดเชยโดยบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างอยู่ในที่คุมขังของราชทัณฑ์ ได้แก่ ทำเนียบผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ญี่ปุ่น ที่ให้หลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังที่อยู่ในความดูแลของราชทัณฑ์ ได้แก่ สิทธิได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิได้รับคำแนะนำทางกฎหมาย สิทธิในการมีทนายความ สิทธิได้รับการเยี่ยม และสิทธิได้รับการอบรมฝึกอาชีพระหว่างคุมขัง

การจัดแบ่งประเภทเรือนจำ⁴¹ จะแยกเพศชายและเพศหญิง ตามกฎหมายแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) เรือนจำสำหรับนักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาให้มีเงื่อนไขให้ต้องทำงาน
- 2) เรือนจำสำหรับนักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาไม่มีเงื่อนไขให้ต้องทำงาน
- 3) สถานที่กักขังสำหรับผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษกักขัง
- 4) สถานที่กักกันสำหรับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ได้รับอนุญาตให้กักกัน กักตัวไว้ตามอำนาจการจับกุม และผู้ที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขัง

3.3.2 การเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

สิทธิในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของญี่ปุ่นจะจำกัดเฉพาะ สิทธิได้รับการเยี่ยมและสิทธิติดต่อทางจดหมาย ซึ่งสิทธิในการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกนั้น กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้รับการเยี่ยมจากบุคคล ใดก็ได้ตามที่ต้องการ โดยต้องทำการสนทนากันด้วยภาษาที่เจ้าพนักงานที่เข้าสังเกตการณ์เข้าใจได้ ในส่วนของภาษาที่ใช้ในการสนทนาได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นมีระบบการตรวจสอบคำพูดระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอกทำให้ผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้หรือ

⁴¹ ธานี วรรณทร์. เล่มเดิม. หน้า 170

เขียนภาษาญี่ปุ่นได้อาจถูกตัดขาดจากการติดต่อสื่อสาร เว้นแต่ผู้ต้องขังที่ใช้ภาษาต่างชาติที่เจ้าพนักงานเรือนจำสามารถเข้าใจได้ เช่น ภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้ต้องขังที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นหรือภาษาอังกฤษได้อาจจะถูกตัดสิทธิในการได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอก เว้นแต่ผู้ต้องขังจะออกค่าใช้จ่ายในการแปลหรือตีความภาษาที่ใช้ในการสนทนานั้น ในสถานที่กักตัวส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมหนึ่งชั่วโมงถึงสองชั่วโมงครั้งต่อวันเป็นประจำทุกวัน โดยจัดให้มีการเยี่ยมในห้องที่จัดไว้เป็นพิเศษซึ่งแต่ละห้องจะแบ่งห้องด้วยฉากกัน ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมจะอยู่คนละข้างและมีเจ้าหน้าที่เรือนจำยืนสังเกตการณ์สนทนาและจดบันทึกไว้ โดยเจ้าหน้าที่สามารถยุติการสนทนาได้ หากเห็นว่าหัวข้อการสนทนาไม่เหมาะสมหรือรู้สึกว่าการสนทนากันด้วยภาษาที่ตนไม่สามารถเข้าใจได้ โดยระหว่างการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบสัมผัสได้ การเยี่ยมระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะไม่มี การตรวจสอบหรือบันทึกข้อความสนทนา⁴²

การระงับการเยี่ยม

- 1) การเยี่ยมที่เป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ
- 2) ผู้เยี่ยมหรือผู้ต้องขังใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ
- 3) เนื้อหาของนำไปสู่การก่ออาชญากรรม
- 4) เนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฎ
- 5) ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากล่าวหาหรือพูดสิ่งใดอันสื่อถึงการทำลายพยานหลักฐาน
- 6) ผู้เยี่ยมหรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาพูดเนื้อหาที่เป็นการปิดบังข้อมูลและปิดบังการพินิจของตัวเองของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเอง
- 7) หากเป็นกรณีการเยี่ยมซึ่งเป็นจำเป็นทางธุรกิจ แต่มีหลักฐานชัดเจนว่าจะเป็นไปได้ในทางปิดบังความจริง

กรณีการเยี่ยมถูกระงับด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากว่ามีความไม่เหมาะสมต่อการเยี่ยม ทางผู้บัญชาการเรือนจำอาจยกเลิกการระงับนั้นได้

ความเข้มงวดในการเยี่ยม

- 1) ทนายความสามารถเข้าเยี่ยมได้ในระหว่างชั่วโมงทำการของทางเรือนจำ ยกเว้นวันอาทิตย์และวันหยุดของทางราชการกำหนด แต่ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ หากผู้เข้าจะไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ

⁴² Prison Conditions in Japan. (1995). สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2554.

2) ญาติ พี่น้อง สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ในวัน เวลา ทำการ ยกเว้น วันเสาร์หรือวันหยุดของทางราชการกำหนด แต่ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ หากผู้เข้าจะไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ

3) จำนวนผู้เข้าเยี่ยม 3 คนหรือน้อยกว่า

4) ด้วยความเท่าเทียมกันนอกเหนือจากการเข้าเยี่ยมของทนายความแล้วคนอื่นก็สามารถเข้าเยี่ยมได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของเรือนจำที่กำหนดไว้

5) เป็นอิสระของทางเรือนจำที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะกำหนดความถี่ของการได้รับการเยี่ยม แต่ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าวันละ 1 ครั้ง

6) ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ที่กำหนดข้อจำกัดหรือความเข้มงวดของการเยี่ยมเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเรือนจำ

นักโทษที่ยังไม่ได้ตัดสินใจคดีและมีอัตราโทษประหารชีวิต กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องหาและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามาใช้บังคับ

กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นกล่าวถึงการเยี่ยมนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตและผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาแล้วหรือนักโทษเด็ดขาดไว้ กล่าวคือ มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเฉพาะจากญาติและมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าเยี่ยมอย่างเข้มงวด ระยะเวลาขึ้นอยู่กับชั้นของนักโทษ เช่น นักโทษชั้นสี่จะได้รับการเยี่ยม 1 ครั้งต่อเดือนครั้งละ 15-20 นาที และหากเลื่อนชั้นเป็นชั้นสองจะได้รับการเยี่ยม 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือเป็นชั้นหนึ่งจะมีสิทธิได้รับการเยี่ยมทุกวัน การเยี่ยมจะอยู่จัดชั้นในห้องที่มีสิ่งกีดขวางและไม่สามารถเยี่ยมแบบใกล้ชิดได้ นอกเหนือจากบุคคลที่ได้ลงทะเบียนเยี่ยมแล้วทางพนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าเยี่ยมได้ ถ้าเห็นว่าไม่ขัดหรือเสี่ยงต่อการละเมิดข้อห้ามและกฎของการเข้าเยี่ยม เจ้าหน้าที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมทางการบันทึกเสียงและวิดีโอในระหว่างการเยี่ยมถ้าหากไม่มีการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อความเที่ยงธรรมและยุติธรรมทางคดี เจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาตในการเข้าเยี่ยม แต่ผู้บัญชาการเรือนจำอาจมีคำสั่งไม่ให้มีการบันทึกเสียงและวิดีโอในกรณีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและระดับชาติที่เข้าเยี่ยม โดยการดูแลของทางการเรือนจำการเข้าเยี่ยมสามารถเข้าเยี่ยมได้ 1 ครั้งต่อวัน

ระบบการร้องทุกข์ ผู้ต้องขังจะได้รับสิทธิตามกฎหมายที่จะโต้แย้งและเรียกร้องขอความช่วยเหลือที่ถูกต้องยุติธรรมโดยการเขียนข้อโต้แย้ง ทำได้ 2 วิธี

1) ต่อผู้บังคับบัญชาเรือนจำ

2) ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือ ต่อผู้ตรวจเรือนจำที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี

เมื่อมีข้อร้องทุกข์ก็จะมีการตรวจสอบและมีการแจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ร้องทราบถ้าเป็นเรื่องที่สำคัญก็อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการเรือจนจำต่อไปไม่ว่าจะเป็นมาตรการต่างๆ ในทางปฏิบัติที่อาจต้องปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบและการกำกับดูแลเรือจํา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตรวจสอบเรือจําอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 2 ปี นอกจากนั้นศาลและอัยการอาจเข้าตรวจสอบเรือจําได้ นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายที่กล่าวมาแล้วเรือจําจะถูกตรวจสอบและกำกับดูแลจากภาคสังคม โดยกลไกในทางปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐ กล่าวคือเรือจําอาศัยความร่วมมือจากคนภาคสังคม กำแพงเรือจําไม่ได้กีดกันโลกของผู้ต้องขังกับสังคมภายนอก เมื่อหน่วยงาน องค์กร บุคคลทั่วไปในสังคมสามารถเข้าไปช่วยเหลือในการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังได้ จึงเท่ากับว่ากลไกทางสังคมจะตรวจสอบเรือจํา การทำงานของเจ้าพนักงาน มาตรการต่างๆ ด้วย งานเรือจําและทัณฑสถานจึงถูกตรวจสอบและดูแลโดยสายตาของคนในสังคมญี่ปุ่นตลอดเวลา

การรักษาระเบียบวินัยภายในเรือจํา กฎหมายกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดระเบียบวินัยในเรือจําไว้ 12 ประการ ดังนี้

- 1) ภาคทัณฑ์
- 2) งดสวัสดิการนาน 3 เดือน หรือน้อยกว่า
- 3) งดเว้นการให้สวัสดิการ
- 4) ห้ามการอ่านหนังสือทุกประเภทและการดูทีวี ภาพยนตร์เป็นเวลา 3 เดือน หรือน้อยกว่า
- 5) งดทำงานนาน 10 วัน หรือน้อยกว่าในกรณีที่ผู้ต้องขังได้รับอนุญาตให้ทำงานได้
- 6) งดการใช้เครื่องแต่งกายหรือที่หลับนอนของตน 15 วัน หรือน้อยกว่า
- 7) งดการให้ประกอบอาหารรับประทานเองนาน 15 วัน หรือน้อยกว่า
- 8) งดการให้ออกกำลังกายนาน 5 วัน หรือน้อยกว่า
- 9) งดการได้รับการปันผลตอบแทนจากการทำงานในเรือจํา
- 10) ลดอาหารนาน 7 วัน หรือน้อยกว่า
- 11) โทษขังเดี่ยวสำหรับฐานผิดวินัยนาน 2 เดือน หรือน้อยกว่า
- 12) โทษขังเดี่ยวสำหรับฐานผิดวินัยนาน 7 วัน หรือน้อยกว่า

แนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อกลับสู่สังคมของผู้ต้องขัง ซึ่งจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องอาศัยความมีระเบียบวินัยในหน้าที่ที่เคร่งครัดและการปกครองภายในเรือจํา การอบรมเรื่องระเบียบวินัย พยายามสร้างทัศนคติให้ผู้ต้องขัง แนะนำและกระทำให้ผู้ต้องขังได้ปรับตัวเข้าใจและ

ยึดถือปฏิบัติระเบียบข้อบังคับ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยของชีวิตในเรือนจำ

บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมของงานเรือนจำ หน่วยงานของรัฐบาลญี่ปุ่นตระหนักถึงข้อดีของการมีส่วนร่วมของชุมชนอันเป็นภาคประชาสังคม ในปี ค.ศ. 1992 สำนักงานคุมประพฤติมีการออกนโยบายชื่อว่า Community Participation Program ระบบการปรับพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิดจะมีลักษณะเป็นกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีลักษณะ 4 ประการ คือ

ก. ประเภทกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มสนใจอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลือและมีความถนัด

ข. การสร้างระบบการติดต่อประสานงานที่ดีในการอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างองค์กรอาสาสมัครต่างๆ กับเรือนจำ

ค. ให้ภาคประชาสังคมคิดริเริ่มสร้างสรรค์เอง โดยภาครัฐจะเป็นฝ่ายที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือตลอดทั้งการพัฒนา

ง. มุ่งเน้นนโยบายในระดับรากหญ้า และต้องสามารถควบคุมป้องกันอาชญากรรมไม่ให้มีอิทธิพลเหนือชุมชน

ประเทศญี่ปุ่นมีอาสาสมัครในกิจการราชทัณฑ์ ซึ่งมีบทบาทค่อนข้างมากทั้งในการคุมประพฤติและกิจการราชทัณฑ์ โดยจะเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการให้การศึกษา ด้านวิชาการและศาสนาแก่ผู้ถูกคุมขัง รวมทั้งแก้ไขปัญหาส่วนตัว ปัญหาทางบ้านและการเตรียมตัววางแผนชีวิตภายหลังการถูกปล่อยตัว นอกจากนั้นยังมีระบบอาสาสมัครเป็นเพื่อนคนคุก (Volunteer prison visitor system) ซึ่งอาสาสมัครจะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังและให้ความช่วยเหลือด้านกำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้ความบันเทิง รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ถูกคุมขัง

บทที่ 4

วิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของ ประเทศไทย และต่างประเทศ

การเปรียบเทียบกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศไทยกับของต่างประเทศ อาจทำได้โดย การศึกษากฎหมายราชทัณฑ์ และกฎหมายอื่นของประเทศต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ในการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา แล้วนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย เพื่อเป็นแบบอย่างหรือแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศไทยด้วย

การเปรียบเทียบเป็นการนำสิ่งที่เปรียบเทียบมาพิจารณาถึงความเหมือนและความ แตกต่าง รวมไปถึงข้อดี ข้อเสีย ของสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ

สำหรับบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการได้รับการเยี่ยมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมาย ของประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น โดยในการ เปรียบเทียบที่ได้นำเสนอจะแยกการเปรียบเทียบออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการพิจารณาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศญี่ปุ่น

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น

ส่วนที่ 3 เป็นการอภิปรายเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น

4.1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

4.1.1 ประเทศไทย

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมต้องได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นก็ย่อมได้รับประโยชน์จากหลักการตามกฎหมายดังกล่าว เห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 39 บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การยอมรับหลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ซึ่งเป็นหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมของไทยดังกล่าว ส่งผลต่อรูปแบบในการดำเนินคดีอาญาที่จะได้รับการปฏิบัติเหมือนเป็นนักโทษผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดแล้วไม่ได้ ดังนั้นขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้้นั้นจะกระทำการใดที่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ได้ เช่นการนำบุคคลดังกล่าวไปคุมขังร่วมกับนักโทษเด็ดขาด หรือได้รับการปฏิบัติใดๆ ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับ ที่ไม่แตกต่างกับนักโทษเด็ดขาด

การดำเนินคดีอาญาภายใต้หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ นอกจากจะทำให้รัฐต้องวางหลักประกันต่างๆ แก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ในกฎหมายเพื่อเป็นการคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านี้ การดำเนินคดีอาญาตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องได้รับการคุ้มครองจากข้อสันนิษฐานดังกล่าว ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการคุ้มครองบุคคลจากมาตรการบังคับทางอาญา และกระบวนการพิจารณาคดี หลักการนี้ไม่มีความหมายเลยหากผู้ถูกปฏิบัติอย่างคนที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดเพราะจะทำให้การคุ้มครองสิทธิต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้รับการผลกระทบอันเนื่องมาจากที่ผู้ถูกมองว่าเป็นผู้กระทำความผิดและได้รับการปฏิบัติอย่างผู้กระทำความผิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องตัดสินล่วงหน้าโดยที่ยังไม่มีการพิสูจน์จนเสร็จสิ้นกระบวนการ อีกทั้งทำให้ผู้ถูกได้รับผลร้ายเสมือนการถูกลงโทษไปก่อนแล้ว ทั้งที่หากพิสูจน์จนเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วความเป็นจริงอาจไม่ได้กระทำความผิดเลยก็ได้ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณาคดีก็ย่อมไม่เกิดขึ้นแม้รัฐจะมีความเป็นจำเป็นต้องเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐ มาตรการป้องกันผลร้าย โดยการวางหลักการสันนิษฐานที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยจึงเป็นหลักสำคัญยิ่งเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของทุกคนจากการใช้อำนาจรัฐ

และอีกสิทธิที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา 36 ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบ

ด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกันรวมทั้งการกระทำ ด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ดังนั้นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาซึ่งได้รับการคุ้มครองตามหลักการสันนิษฐานว่าเป็น ผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้ กระทำความคิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในเรื่องเสรีภาพในการเยี่ยม ก็ย่อมต้องได้รับการคุ้มครองด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากยังไม่ใช่นักโทษเด็ดขาดก็ย่อมต้องได้รับการ ปฏิบัติที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาด การสื่อสารของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากับผู้ที่มาเยี่ยมก็ต้องมี เสรีภาพมากกว่านักโทษเด็ดขาด การได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานเรือนจำในเรื่องนี้ที่ได้รับการ ปฏิบัติภายใต้ระเบียบของทางเรือนจำเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด โดยไม่มีระเบียบที่เป็นการเฉพาะ สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการปฏิบัติที่ไม่แตกต่าง จากผู้ที่กระทำความผิดแล้วนั้น เห็นว่าขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

4.1.2 ประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศอังกฤษได้ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาในเรื่องการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำ ความผิดจะปฏิบัติเหมือนเป็นนักโทษเด็ดขาดไม่ได้ ในประเทศอังกฤษผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา (Unconvicted Prisoner) หมายถึง ผู้ที่รอการตัดสินคดีซึ่งต้องถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นหน้าที่ของ เรือนจำที่จะต้องให้ความปลอดภัยและคุ้มครอง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาต้องมีความ แตกต่างจากผู้ที่ถูกตัดสินแล้ว จึงได้รับสิทธิพิเศษมากกว่านักโทษเด็ดขาด สิทธิที่ผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาจะได้รับมากกว่านักโทษเด็ดขาด คือ เรื่องเสื้อผ้าโดยกำหนดให้แยกระหว่างผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาและนักโทษเด็ดขาด ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาสามารถใส่เสื้อผ้าส่วนตัวได้ ซึ่งถือเป็น สิทธิพิเศษที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดจะได้รับ และให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณารับ และส่งจดหมายจำนวนมากและได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกมากกว่านักโทษเด็ดขาด และ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังได้รับการสงวนรักษาไว้ซึ่งหน้าที่การงานที่ทำอยู่และได้รับอนุญาตให้ ดำเนินการบริหารจัดการกับครอบครัวและดำเนินธุรกิจได้เป็นปกติแต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับผู้บัญชาการ เรือนจำนั้นๆ จะพิจารณา

4.1.3 มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ต้องหาจะได้รับการคุ้มครองโดยให้ถือว่าผู้ต้องหาเป็น ผู้บริสุทธิ์ตลอดเวลาจนกว่าจะได้มีประกาศความผิด ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของ

สหรัฐอเมริกาได้วางหลักให้เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในแต่ละระดับไว้แตกต่างกัน ระดับของการกระทำความผิดจะส่งผลต่อการปล่อยตัวชั่วคราว การวางประกัน การคุมประพฤติ การพักการลงโทษ และการเปลี่ยนแปลงวิธีการบังคับโทษตามสมควร เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ จนถึงศาล จะใช้มาตรการบังคับต่อผู้ต้องหาที่กระทำความผิดแต่ละระดับแตกต่างกัน

4.1.4 ประเทศญี่ปุ่น

ตามรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นให้การคุ้มครองประชาชนที่จะไม่ถูกกีดกันจากการได้รับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทั้งปวง สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองต่อประชาชนเป็นสิทธิถาวรจะละเมิดมิได้ เสรีภาพและสิทธิที่รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองประชาชนทุกคนย่อมได้รับการเคารพในฐานะปัจเจกบุคคล สิทธิของประชาชนในชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความสุขภายในขอบเขตที่ไม่ขัดต่อประโยชน์สุขอันร่วมกันของสาธารณะ ต้องได้รับการเคารพสูงสุดในการออกกฎหมายหรือในการอื่นที่เกี่ยวกับการปกครองประเทศ และประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมายและจะไม่ถูกกีดกันทางความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ด้วยเชื้อชาติ ความเชื่อทางศาสนา เพศ สถานะทางสังคมหรือชาติตระกูล ทั้งยังได้บัญญัติรับรองคุ้มครองว่าบุคคลใดก็ตามย่อมไม่ต้องรับผิดทางอาญาต่อการกระทำที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายในขณะที่กระทำนั้น หรือการกระทำที่ได้รับการตัดสินแล้วว่าไม่มีความผิด และย่อมไม่ต้องรับผิดทางอาญาซ้ำต่อการกระทำผิดเดียวกันนั้นอีก และหลังจากที่ถูกกักขังหรือกักกันแล้ว ต่อมาเมื่อมีคำพิพากษาว่าไม่มีความผิด สามารถเรียกร้องค่าทดแทนจากรัฐได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าทั้งประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นต่างให้ความสำคัญในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ต้องตกเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ซึ่งถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดตัดสินว่าได้กระทำความผิด ทำให้การบังคับใช้มาตรการต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมขั้นต่อไปของแต่ละประเทศต้องให้ความสำคัญและยึดถือเป็นหลักสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

4.2 สิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการได้รับการเยี่ยม

ข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับต่างๆ ให้ความสำคัญและให้การคุ้มครองสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ในลักษณะเหมือนและสอดคล้องกันเป็นอย่างดี กล่าวคือ

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ซึ่งเป็นกฎที่ใช้สำหรับนักโทษทุกประเภท ไม่ว่าจะนักโทษที่มีคำพิพากษาแล้วหรือยังไม่มีคำพิพากษาไว้เป็นหลักการทั่วไปว่า พึงได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัวและเพื่อนที่เชื่อถือได้ทั้ง โดยการเขียนจากครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อน และให้ได้รับการเยี่ยมจากที่ปรึกษากฎหมายเพื่อการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการต่อสู้คดี และเตรียมคดีเป็นการส่วนตัว การพูดคุยระหว่างผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ปรึกษากฎหมายแม้ อาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้ แต่ต้องมีการกันระยะไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ได้ยินการพูดคุย และยังได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้เป็นเฉพาะว่า มีสิทธิที่จะให้แพทย์หรือทันตแพทย์มาเยี่ยมและบำบัดรักษาโดยไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเองได้ด้วย และใน หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุกได้บัญญัติสิทธิได้รับการเยี่ยมไว้ เช่นเดียวกัน

ทั้งกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษและหลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุกได้บัญญัติรับรองสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อกับที่ปรึกษา กฎหมายเป็นการส่วนตัวซึ่งอาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่ต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่ จะได้ยินการสนทนานั้น และปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือแทรกแซง เว้นแต่มีพฤติการณ์ พิเศษที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้อความสนทนาในการติดต่อสื่อสารและการ ปรึกษาหารือกันนั้นเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่นำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษ แก่ผู้นั้น ยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบอาชญากรรม หรือเพื่อจะประกอบ อาชญากรรมต่อไป

ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุม ขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules) ใช้บังคับกับผู้ต้องขังทุกคน โดยไม่มีการเลือก ปฏิบัติ ทั้งหญิงที่ยังไม่ถูกพิจารณาและที่ถูกพิจารณาแล้วว่ากระทำความผิด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมนั้นข้อกำหนดนี้ยังมีความสำคัญสำหรับผู้ต้องขังหญิงในการคงไว้ซึ่งการ ติดต่อกับครอบครัวไม่ว่าในระหว่างถูกกักขังก่อนพิจารณา หรือเมื่อได้รับโทษจำคุกในเวลาต่อมา ทั้งยังเน้นถึงความยืดหยุ่นของการบริหารเรือนจำในการใช้กฎการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง เพื่อป้องกัน ผลกระทบที่เป็นอันตรายของการแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็กและครอบครัวในมุมมองของข้อเท็จจริง ที่ว่าผู้ต้องขังหญิงมากมายถูกไกลจากบ้าน ความยืดหยุ่นนี้อาจรวมถึงการขยายระยะเวลาการ เยี่ยมให้นานขึ้น โดยเฉพาะการเยี่ยมที่ต้องใช้เวลาเดินทางมาไกล ข้อพิจารณาอื่นควรถูกปรับใช้ด้วย เช่น คำนี้ถึงช่วงเวลาของเด็กอาจมาเยี่ยมมารดาได้โดยไม่ขาดเรียน

และในกรณีที่อนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมชมอย่างใกล้ชิด ผู้ต้องขังหญิงได้รับสิทธิดังกล่าวบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับผู้ต้องขังชาย ข้อกำหนดนี้มุ่งที่ป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในบางประเทศซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบใกล้ชิดในสถานที่คุมขังหญิง หรือได้รับอนุญาตโดยมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดมากกว่าผู้ต้องขังชายอย่างมาก และการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหากมีเด็กมาด้วยต้องจัดในสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นมิตรในแง่ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของบุคลากรเรือนจำและต้องอนุญาตให้มีการติดต่ออย่างเปิดเผยระหว่างแม่และบุตร โดยคำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของมารดาและเด็กต่อการสัมผัสร่างกายและเงื่อนไขการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับเด็กในการเยี่ยมมารดา เพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำและความตึงเครียดที่เด็กประสบในสถานการณ์เหล่านี้

4.2.1 ประเทศไทย

สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมในประเทศไทย บัญญัติคุ้มครองสิทธินี้ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ฯ พ.ศ. 2547 จากการศึกษาเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สิทธิผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควรเมื่อตกเป็นจำเลยนับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้วก็มีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้เช่นเดียวกัน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้รับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการเยี่ยมไว้ว่าให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทนายความ ทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับของอธิบดีวางไว้ และภายใต้ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยมและติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าคูักิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547 ได้วางระเบียบไว้ดังนี้

1) วันเวลาที่จะสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้นั้น บุคคลภายนอกจะเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสให้ได้รับเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกและต้องเข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังในวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ และได้กำหนดให้ทนายความสามารถเข้าเยี่ยมและติดต่อกับผู้ต้องขังได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 - 16.00 นาฬิกา เว้นแต่วันหยุดราชการ ซึ่งหากทนายความมีเหตุผลพิเศษจำเป็นต้องพบผู้ต้องขังนอกวันเวลาดังกล่าวให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำแต่ต้องไม่ใช่ระหว่างเวลาที่เรือนจำได้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้ว และยังมีได้นำออกจากห้องขัง

2) ผู้มาเยี่ยมที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมจะนำเงินหรือสิ่งของต้องห้ามเข้ามาหรือนำออกจากเรือนจำ หรือส่งมอบให้ หรือรับจากผู้ต้องขังโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนไม่ได้ ซึ่งหากมีข้อสงสัยว่ามีการนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสามารถขอหรือตรวจค้นได้ หากบุคคลภายนอกเป็นหญิงพนักงานเจ้าหน้าที่จะขอให้ผู้นั้นแสดงตนหรือจัดหญิงอื่นที่น่าเชื่อถือทำการตรวจค้นก็ได้ สิ่งของที่ผู้มาเยี่ยมนำมาเพื่อส่งมอบให้ผู้ต้องขังต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจก่อนหากเป็นสิ่งของอนุญาตก็ยอมส่งมอบให้แก่ผู้ต้องขังได้ หากแต่เป็นสิ่งของที่ทางเรือนจำผ่อนผันยอมให้เก็บรักษาไว้ให้แก่ผู้ต้องขังพนักงานเจ้าหน้าที่จะเก็บรักษาไว้ให้แก่ผู้ต้องขัง หากเป็นสิ่งของต้องห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาตให้นำเข้าในระหว่างเยี่ยม

3) การพูดคุยระหว่างเยี่ยมนั้น ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน จะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสารผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนา บันทึกเสียง และตัดการสื่อสาร หากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม ส่วนทนายความนั้นหากต้องการจะส่งวนข้อความที่พูดคุยกับผู้ต้องขังเป็นความลับ ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ในระยะที่ไม่สามารถได้ยินข้อความการสนทนา

4) ผู้ที่มาขอเยี่ยมผู้ต้องขัง หากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้จะไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง คือ มีอาการมึนเมาหรือเมาสุราน่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือความไม่เรียบร้อย หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้าอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายหรือกระทำผิดกฎหมายขึ้น หรือแต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่น หรือไม่สุภาพหรือสกปรกอย่างร้ายแรง หรือไม่มีกิจเกี่ยวข้อง หรือรู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง หรือมีกิริยาวาจาไม่สุภาพ หรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรง

จากการศึกษาวิเคราะห์สถิติได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาของประเทศ ไทยแล้ว เห็นว่า

1) การเยี่ยมแบบปกติ จำนวนครั้งของการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังจะมากหรือน้อยครั้งขึ้นอยู่กับชั้นของผู้ต้องขังเป็นตัวกำหนด โดยข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 เรื่องกำหนดความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขังได้กำหนดไว้ คือ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมได้รับการเยี่ยมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ชั้นดีมาก 2 สัปดาห์ต่อครั้ง ชั้นดี 3 สัปดาห์ต่อครั้ง ชั้นกลาง 4 สัปดาห์ต่อครั้ง ชั้นเลว 5 สัปดาห์ต่อครั้ง และชั้นเลวมาก 6 สัปดาห์ต่อครั้ง ส่วนผู้ต้องขังระหว่าง

พิจารณาจะได้รับการเยี่ยมชมเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมคือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แต่หากศาลชั้นต้นตัดสินลงโทษแล้วให้อนุโลมเช่นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีคือ 3 สัปดาห์ต่อครั้ง

2) การเยี่ยมแบบใกล้ชิด กรมราชทัณฑ์จัดทำโครงการให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมจากญาติอย่างใกล้ชิด โดยมีการอนุญาตให้นำอาหารเข้าไปรับประทานร่วมกับผู้ต้องขังซึ่งที่ศาลตัดสินเด็ดขาดแล้วภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน สามารถถูกเนื้อต้องตัวกันได้และพูดคุยกันอย่างใกล้ชิด และได้กำหนดให้เรือนจำหรือทัณฑสถานจัดงานวันพบญาติแบบใกล้ชิดตลอดปีด้วย และผู้ต้องขังที่จะได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดต้องมีคุณสมบัติตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด คือ เป็นผู้ต้องขังชาวไทยชั้นกลางขึ้นไปจะได้รับการเยี่ยม 1 ครั้งตลอดงานวันพบญาติ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- (1) ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกิน 10 ปี
- (2) กระทำความผิดครั้งแรกคดีเดียว
- (3) ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย หรืออยู่ระหว่างพิจารณาลงโทษทางวินัย

ซึ่งผู้ต้องขังชั้นดีขึ้นไปจะได้รับการเยี่ยมไม่เกิน 2 ครั้งตลอดงานวันพบญาติและต้องไม่อยู่ระหว่างถูกลงโทษทางวินัย หรืออยู่ระหว่างอุทธรณ์การสอบสวนทางวินัย ส่วนผู้ต้องขังชาวต่างชาติมีสิทธิได้รับการเยี่ยมโดยไม่จำกัดประเภท

3) การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ การเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ได้รับการสนับสนุนให้มีการเยี่ยมในเรือนจำหรือทัณฑสถานที่มีความเหมาะสมและเพียงพอทางด้านสถานที่ ซึ่งเป็นวิธีการลดพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ต้องการมีเพศสัมพันธ์หรือลดภาวะความกดดันทางเพศของผู้ต้องขัง เป็นสิ่งซึ่งช่วยให้ผู้ต้องขังรักษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้ยังคงอยู่ ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ต้องขังกับสามีหรือภรรยาทำให้ชีวิตสมรสยังคงอยู่ตลอดระยะเวลาการถูกคุมขัง

เห็นว่า สิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของประเทศไทยที่ได้คุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ มีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองในหลักการใหญ่ๆ ไว้พอสมควร แต่ในส่วนข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มิใช่การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมนั้นสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักการที่ได้กำหนดไว้ในข้อกำหนดเลข ทั้งในเรื่องความยืดหยุ่นของการบริหารเรือนจำในการใช้กฎการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง เพื่อป้องกันผลกระทบที่เป็นอันตรายของการแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็กและครอบครัวในมุมมองของข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องขังหญิงมากมายถูกจำคุกไกลจากบ้าน ความยืดหยุ่นนี้อาจรวมถึงการขยายระยะเวลาการเยี่ยมให้นานขึ้น โดยเฉพาะการเยี่ยม

ที่ต้องใช้เวลาเดินทางมาไกล ข้อพิจารณาอื่นควรดูปรับใช้ด้วย และในกรณีที่อนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมอย่างใกล้ชิด ผู้ต้องขังหญิงได้รับสิทธิดังกล่าวบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับผู้ต้องขังชาย ซึ่งมุ่งที่ป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในบางประเทศซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบใกล้ชิดในสถานที่คุมขังหญิง หรือได้รับอนุญาต โดยมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดมากกว่าผู้ต้องขังชายอย่างมาก และการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหากมีเด็กมาด้วยต้องจัดในสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นมิตรในแง่ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของบุคลากรเรือนจำและต้องอนุญาตให้มีการติดต่ออย่างเปิดเผยระหว่างแม่และบุตร เพราะคำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของมารดาและเด็กต่อการสัมผัสทางกาย และเงื่อนไขการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับเด็กในการเยี่ยมมารดา เพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำและความตึงเครียดที่เด็กประสบในสถานการณ์เหล่านี้ สภาพของการเข้าเยี่ยมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้การเข้าเยี่ยมเป็นประสบการณ์ทางบวกมากกว่าเป็นการขัดขวางการติดต่อครั้งต่อไป

สิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังในประเทศไทยกำหนดให้มีการเยี่ยมแบบปกติ การเยี่ยมแบบใกล้ชิด และการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่ การให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังให้ได้รับการเยี่ยมในแบบต่างๆ มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขกำหนดประเภทของผู้ต้องขังไว้ เช่น ต้องเป็นผู้ต้องขังชั้นดีขึ้นไป หรือต้องเป็นนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกิน 10 ปีจึงจะได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิด

สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการเยี่ยมแบบปกติ โดยจำนวนครั้งจะเท่ากับนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม โดยอนุโลม การเยี่ยมแบบปกตินั้นจะมีฉากกั้นระหว่างผู้มาเยี่ยมกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ขณะพูดคุยกันนั้นจะต้องตะโกนเสียงดังเนื่องจากการเยี่ยมชมพร้อมกันจำนวนมาก ซึ่งเห็นว่ายังไม่เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเลยเพราะได้รับการปฏิบัติเสมือนเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการตัดสินใจได้กระทำความผิดแล้ว ทั้งบรรยากาศในห้องเยี่ยมยังไม่ได้ช่วยให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีกำลังใจหรือช่วยผ่อนคลายการที่พวกเขาเหล่านั้นต้องถูกควบคุมตัวอยู่ภายในเรือนจำเลขแม่แต่เน็ดเดียว และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะไม่ได้รับสิทธิการเยี่ยมแบบใกล้ชิดและการเยี่ยมเพื่อใช้ชีวิตคู่เพราะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้ได้รับสิทธิไว้ชัดเจน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ตามรัฐธรรมนูญว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ กรณีเช่นนี้อาจนำไปสู่ปัญหาการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำได้

4.2.2 ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษได้กำหนดไว้ตามกฎหมายและเป็นอิสระของแต่ละเมืองที่จะกำหนดเวลาเยี่ยมผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจำในเมืองนั้นๆ ได้เอง รวมทั้งเงื่อนไขต่างๆ นอกจากนั้นยังได้รับการเยี่ยมจากคณะกรรมการตรวจเรือนจำเป็นประจำทุก 4 สัปดาห์

สิทธิในการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากำหนดไว้ในระเบียบเรือนจำว่า

1) ควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาโดยพิจารณาให้เกิดประโยชน์ที่มากที่สุดสำหรับบุคคลทั้งสองกลุ่ม

2) ผู้ต้องขังควรได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้มีความสัมพันธ์หรือคงความสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกเรือนจำ ภายใต้ความเห็นชอบของผู้บัญชาการเรือนจำที่เห็นเป็นการสมควรที่จะทำ เพื่อให้ครอบครัวและผู้ต้องขังสามารถฟื้นฟูสถานะทางสังคม

3) ได้รับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต้องการพบแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เพื่อปรึกษาหารือหรือรักษาได้แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ทั้งนี้ภายใต้ระเบียบข้อบังคับการดำเนินการจะต้องปราศจากการไต่ถามของเจ้าหน้าที่แต่อยู่ในสายตาได้เห็นได้ว่าจะระเบียบข้อนี้ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่แพทย์ ทันตแพทย์ และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์สามารถมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้

4) สิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีสิทธิได้รับการเยี่ยมบ่อยครั้งตามที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องการแต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับของเรือนจำด้วย และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ควรมีสิทธิภายใต้ระเบียบเรือนจำที่จะได้รับการเยี่ยมจากบุคคลอื่นที่มีได้เป็นญาติหรือเพื่อนของผู้ต้องขังหรือบุคคลที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดห้ามมิให้เข้าเยี่ยมเรือนจำหรือผู้ต้องขังเมื่อเห็นว่าจำเป็นโดยพิจารณาจากประโยชน์ด้านความปลอดภัยของชาติ การป้องกัน การตรวจสอบ การสอบสวน หรือการดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความปลอดภัยในเรือนจำหรือคำสั่งและระเบียบวินัยในเรื่องความปลอดภัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือศีลธรรมหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น การรักษาอำนาจหน้าที่และความยุติธรรมของศาล หรือการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ยกเว้นได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ แต่การห้ามหรือการจำกัดการเข้าเยี่ยมไม่ให้ใช้บังคับกับคณะกรรมการเยี่ยมเรือนจำและที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขัง

5) กำหนดให้ผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้ ผู้ต้องขังมีสิทธิส่งหรือได้รับจดหมายแทนการเยี่ยมได้

6) การเข้าเยี่ยมของที่ปรึกษากฎหมายต้องได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และต้องปราศจากการไต่ถามของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ได้

7) ระเบียบเรือนจำได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามที่ห้ามมิให้นำเข้าเรือนจำก่อนได้รับอนุญาต ได้แก่ เงิน เสื้อผ้า อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ จดหมาย กระดาษ หนังสือ เครื่องมือ ยาควบคุมพิเศษ ปืน อาวุธ วัตถุระเบิด และอื่นๆ สิ่งของดังกล่าวอาจถูกยึดโดยผู้บัญชาการเรือนจำ

8) อย่างไรก็ตามภายใต้ Standing Order 5A (9) ผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยมขณะผู้ต้องขังอยู่ในห้องขัง ซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำเชื่อว่าการย้ายจากห้องขังเพื่อวัตถุประสงค์

ในการเชื่อมต่ออาจไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ปรารถนา เพราะพฤติกรรมหรือทัศนคติของผู้ต้องขัง ทั้งนี้เพราะผู้ต้องขังไม่ควรถูกห้ามเชื่อมในรูปแบบของการลงโทษหรือการกีดกันให้แก้ไขพฤติกรรม แต่ถ้าเกิดกรณีการห้ามเชื่อมผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังคนนั้นสามารถได้รับโอกาสในการเขียนจดหมายแทนการสะสมการเชื่อมได้

9) บุคคลหรือรถยนต์ที่ผ่านเข้าออกเรือนจำต้องหยุดโดยได้รับการตรวจสอบและค้น การค้นบุคคลควรทำให้สำเร็จด้วยการกระทำที่เหมาะสมเพื่อเปิดเผยว่ามีสิ่งใดซ่อนอยู่ และ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจสั่งให้ย้ายบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเชื่อมผู้ต้องขังออกไปได้

10) เรือนจำใดมีจำนวนผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาคริสต์มากพอ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งบาทหลวงในศาสนาหรือนิกายนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำได้ โดยรัฐมนตรีอาจจ่ายเงินตอบแทนบาทหลวงตามที่คิดว่าเหมาะสมแต่หากไม่มีการแต่งตั้งพระในศาสนาหรือนิกายอื่นเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ รัฐมนตรีอาจอนุญาตให้พระในศาสนาหรือนิกายอื่นนั้นเข้าไปเชื่อมผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาหรือนิกายของตนภายในเรือนจำได้ อย่างไรก็ตามหากผู้ต้องขังไม่ต้องการได้รับการเชื่อมจากบาทหลวงก็จะไม่มีการเข้าเชื่อมผู้ต้องขังคนนั้น แต่ผู้ต้องขังทุกคนที่แม้ไม่ได้นับถือ นิกาย Clergyman of the Church of England ควรได้รับอนุญาตให้ไปโบสถ์ (Chapel) หรือได้รับการเชื่อมโดยอนุศาสนาจารย์

นอกจากนี้อนุศาสนาจารย์ควรเข้าเชื่อมผู้ต้องขังทุกคนที่นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ซึ่งป่วยภายใต้ข้อจำกัดในการจำคุก และพระในเรือนจำควรทำเช่นเดียวกันแก่ผู้ต้องขังในสังกัดของตนตามความเหมาะสม และหากพระในนิกายอื่นไม่สามารถเข้าเชื่อมผู้ต้องขังได้ตามปกติ อนุศาสนาจารย์อาจเข้าเชื่อมผู้ต้องขังทุกคนที่มีได้นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ซึ่งป่วยอยู่ได้ หากผู้ต้องขังคนนั้นต้องการ

ปกติผู้ต้องขังมิได้ป่วยควรได้รับการเชื่อมจากอนุศาสนาจารย์สำหรับผู้ต้องขังที่นับถือนิกาย Clergyman of the Church of England ส่วนผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาหรือนิกายอื่นควรได้รับการเชื่อมเป็นปกติตามความเหมาะสมจากพระในนิกายของตน และหากในเรือนจำไม่มีการแต่งตั้งพระในนิกายหรือศาสนาอื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำควรจัดการให้ผู้ต้องขังซึ่งร้องขอให้ได้รับการเชื่อมเป็นประจำจากพระในนิกายหรือศาสนานั้น และหากอนุศาสนาจารย์ไม่อยู่ รัฐมนตรีอาจอนุมัติให้บุคคลใดทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์แทนได้ ส่วนพระในเรือนจำอาจแต่งตั้งตัวแทนของตนในการทำหน้าที่เวลาที่ตนไม่อยู่ได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

จากการศึกษาเห็นได้ว่า สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเชื่อมของประเทศอังกฤษ ได้ให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับจากการที่ญาติ หรือพี่น้อง หรือเพื่อน ได้เข้าเชื่อมนั้น ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทย

อย่างมากในประเด็นที่ประเทศอังกฤษกำหนดไว้ชัดเจนในระยะเวียนเวียนจำว่าควรเอาใจใส่เป็นพิเศษ และต้องได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้มีการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาและครอบครัว โดยพิจารณาให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลทั้งสองกลุ่ม และ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังได้สิทธิพิเศษให้ได้รับการเยี่ยมจากครอบครัวและเพื่อนฝูงบ่อยครั้ง ตามที่ผู้ต้องขังรายนั้นจะต้องการซึ่งจะเป็นสิทธิพิเศษมากกว่านักโทษเด็ดขาด และยังให้สิทธิพิเศษ สามารถเข้าเยี่ยมได้ในขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในห้องขังเพราะผู้ต้องขังไม่ควรถูกห้ามเยี่ยมในรูปแบบ ของการถูกลงโทษหรือการกีดกันให้ต้องแก้พฤติกรรม แต่หากเกิดกรณีการห้ามเยี่ยมแล้วผู้ต้องขัง รายนั้นจะสามารถได้รับ โอกาสในการเขียนจดหมายแทนหรือสะสมการเยี่ยมได้ และมีสิทธิเข้า เยี่ยมในประเทศอังกฤษนอกจากญาติและเพื่อนของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาแล้วได้ให้สิทธิแพทย์ ทัณฑ์แพทย์ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ บาทหลวง พระในศาสนาหรือนิกายที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา นับถือ และอนุศาสนาจารย์ สามารถมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ ซึ่งแตกต่างกับผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาของประเทศไทยที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้แพทย์ ทัณฑ์แพทย์ เจ้าหน้าที่ทาง การแพทย์ หรือพระในศาสนาหรือนิกายสามารถเข้าเยี่ยมได้

4.2.3 มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานการเยี่ยมไว้ว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาให้ ได้รับสิทธิการเยี่ยมกับบุคคลที่ตนเองเป็นผู้เลือกและได้กำหนดแนวทางว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำควรให้ ความสะดวกหรือสนับสนุนการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา โดยจัดให้มีห้องที่ เหมาะสมสำหรับการเยี่ยมที่ทำให้เกิดความสะดวกและเป็นกันเองในการเยี่ยม บรรยากาศธรรมดา คล้ายกับว่าเป็นอิสระจากเรือนจำหรืออิสระจากการที่ถูกต้องคุมขังเท่าที่จะเป็นไปได้ และจัดให้ ครอบครัวที่เข้าเยี่ยมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนตัวเพื่อช่วยให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวยังคง แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่เรือนจำอาจจะตรวจสอบพื้นที่ในการเยี่ยมได้แต่ไม่ควรเฝ้า ฟัง การสนทนาหรือแทรกแซงความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากับผู้เข้าเยี่ยม สมาคมการ ราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Correctional Association) กำหนดมาตรฐานสิทธิในการ เยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำอาจมีอำนาจในการฟังการสนทนาเพื่อให้ได้รับ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการสนทนาที่อาจจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณะหรือ ความมั่นคงและความปลอดภัยของเรือนจำหรือถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำที่ผิดกฎหมายต่อไป แต่หากเป็นการสนทนาที่กระทำระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ หรือระหว่างผู้ต้องขังกับสมาชิกนิติ บุคคลหรือองค์กรพิเศษต่างๆ ซึ่งรวมถึงศาล เจ้าหน้าที่ของสถานที่กักกัน เจ้าหน้าที่บริหารของรัฐ หรือท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ห้ามมิให้มีการดักฟังการสนทนานั้น เว้นแต่เป็นการดำเนินการ โดยคำสั่งศาลหรืออำนาจตามกฎหมาย ระเบียบที่เรือนจำกำหนดขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับการเยี่ยมและ

ขั้นตอนของผู้เข้าเยี่ยม โดยขึ้นอยู่กับระดับความมั่นคงของเรือนจำ บางครั้งขึ้นอยู่กับชั้นของผู้ต้องขังด้วย โดยมีทั้งรูปแบบการเยี่ยมผ่านกระจกกันระหว่างผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมในเรือนจำความมั่นคงสูง หรือการเยี่ยมแบบไม่เคร่งครัดที่ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดที่สามารถสัมผัสร่างกายได้ ซึ่งมักจัดให้แก่ครอบครัวของผู้ต้องขังได้เข้าเยี่ยมเป็นส่วนตัวและมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด ซึ่งเป็นการกำหนดให้ใช้บังคับกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและนักโทษที่ตัดสินแล้ว

เห็นว่า มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ว่า ไม่ควรจำกัดจำนวนและระยะเวลาในการเยี่ยม เว้นแต่จะสอดคล้องกับความต้องการหรือตารางเวลาปกติของเรือนจำ ในการกำหนดชั่วโมงการเยี่ยมต้องมีเหตุผลรวมทั้งเวลาในหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ และให้เกิดความสะดวกในการเยี่ยมแก่ผู้เข้าเยี่ยมอย่างเหมาะสม จัดให้มีรถขนส่งสำหรับผู้ที่จะมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา หรืออาจช่วยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับผู้ที่จะมาเยี่ยมที่ยากจนด้วย ทั้งยังต้องจัดให้มีห้องที่เหมาะสมสำหรับการเยี่ยมที่ทำให้เกิดความสะดวกและเป็นกันเองในการเยี่ยมในบรรยากาศธรรมดา คล้ายกับว่าเป็นอิสระจากเรือนจำหรืออิสระจากการคุมขัง การจัดให้ครอบครัวที่เข้าเยี่ยมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนตัวเพื่อช่วยให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวยังคงแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาสามารถได้รับการเยี่ยมในทุกกรณีแม้จะมีเหตุผลบางประการที่ควรห้ามแต่อาจจะงดเว้นได้ หากการเยี่ยมนั้นจะทำให้เกิดความเครียด และหากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยก็ยังมีโอกาสได้รับการเยี่ยมอยู่เช่นเดิม

สิทธิได้รับการเยี่ยมและเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารกับญาติพี่น้องถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่พิทักษ์ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเมื่อบุคคลต้องมาอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐที่ควบคุมคุมขังไว้ในอำนาจรัฐ ดังนั้นรัฐต้องจัดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นได้มีโอกาสให้ญาติหรือบุคคลภายนอกสามารถเข้าเยี่ยมได้ เพื่อให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ติดตามสถานการณ์ภายนอกและติดต่อกับญาติมิตรอยู่เสมอ เพื่อบรรเทาความเบื่อหน่าย การไม่ยอมรับสภาพและความรู้สึกต่ำต้อย การที่ได้พบการญาติหรือครอบครัวจะสามารถบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้ และเป็นกำลังใจให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาสามารถอยู่ภายในเรือนจำได้

หากเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วเห็นว่า ยังไม่มีบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ให้สิทธิในการได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดเหมือนกับมลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และไม่ได้ให้ความสำคัญกับบรรยากาศในระหว่างการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเลย เพราะทั้งรูปแบบของการเยี่ยมแบบปกติที่มีกระจกกันเว้นระยะห่างระหว่างผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากับผู้เข้าเยี่ยม ซึ่งเป็นรูปแบบการเยี่ยมเดียวที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับ

ระหว่างการคุมขังนั้น ลักษณะของการพูดคุยกันจึงเป็นแบบตะโกนคุยกันซึ่งหากมีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมในวันนั้นมากจะทำให้ระดับเสียงในการพูดคุยกันมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้บรรยากาศในห้องเยี่ยมอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ การเปิดโอกาสให้พบปะกับญาติหรือครอบครัวโดยเสรีไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพมากเกินไปนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาผู้ที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ทั้งยังไม่ได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดที่สามารถนั่งร่วมรับประทานอาหารด้วยกันหรือสัมผัสทางกายภาพกันได้ ซึ่งรูปแบบของการเยี่ยมแบบใกล้ชิดมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขกำหนดประเภทของผู้ต้องขังไว้ คือ ต้องเป็นผู้ต้องขังชั้นดีขึ้นไป หรือต้องเป็นนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกิน 10 ปีจึงจะได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิด ส่วนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการเยี่ยมแบบปกติ จะเห็นได้ว่ายังไม่ให้ความสำคัญหรือคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ซึ่งตามรัฐธรรมนูญให้การสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นั้นเลย แต่กลับให้สิทธิและเสรีภาพกับบุคคลที่ได้รับการตัดสินแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดมากกว่า เพราะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้ได้รับสิทธิสำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ชัดเจน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ตามรัฐธรรมนูญว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์ กรณีเช่นนี้อาจนำไปสู่ปัญหาการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนได้

4.2.4 ประเทศญี่ปุ่น

สิทธิในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของญี่ปุ่นจะจำกัดเฉพาะสิทธิได้รับการเยี่ยมและสิทธิติดต่อทางจดหมาย ซึ่งสิทธิได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกนั้นกฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้รับการเยี่ยมจากบุคคลใดก็ได้ตามที่ต้องการ โดยต้องทำการสนทนากันด้วยภาษาที่เจ้าพนักงานที่เข้าสังเกตการณ์เข้าใจได้ ในส่วนของภาษาที่ใช้ในการสนทนาได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นมีระบบการตรวจสอบคำพูดระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอกทำให้ผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้หรือเขียนภาษาญี่ปุ่นได้ อาจถูกตัดขาดจากการติดต่อสื่อสาร เว้นแต่ผู้ต้องขังที่ใช้ภาษาต่างชาติที่เจ้าพนักงานเรือนจำสามารถเข้าใจได้ เช่น ภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้ต้องขังที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นหรือภาษาอังกฤษได้อาจจะถูกตัดสิทธิในการได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอก เว้นแต่ผู้ต้องขังจะออกค่าใช้จ่ายในการแปลหรือตีความภาษาที่ใช้ในการสนทนานั้น ในสถานที่กักตัวส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมหนึ่งชั่วโมงถึงสองชั่วโมงครั้งต่อวันเป็นประจำทุกวัน โดยจัดให้มีการเยี่ยมในห้องที่จัดไว้เป็นพิเศษซึ่งแต่ละห้องจะแบ่งห้องด้วยฉากกัน ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมจะอยู่คนละข้างและมีเจ้าหน้าที่เรือนจำยืนสังเกตการณ์สนทนาและจดบันทึกไว้ โดยเจ้าหน้าที่สามารถยุติการสนทนาได้ หากเห็นว่าหัวข้อการสนทนาไม่เหมาะสมหรือรู้สึกว่ามี การสนทนากันด้วยภาษาที่ตน

ไม่สามารถเข้าใจได้ การเชื่อมระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะไม่มี การตรวจสอบ หรือบันทึกข้อความสนทนา

กฎหมายราชทัณฑ์ญี่ปุ่นได้กำหนดเหตุระงับการเชื่อมโยงไว้ เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งเกิดขึ้น ดังนี้ การเชื่อมโยงที่เป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ ผู้เยี่ยมหรือผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ เนื้อหาของนำไปสู่การก่ออาชญากรรม เนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฎ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากล่าววาจา หรือพูดสิ่งใดอันสื่อถึงการทำลายพยานหลักฐาน ผู้เยี่ยมหรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาพูดเนื้อหาที่ เป็นการปิดบังข้อมูลและปิดบังการฟื้นฟูตัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเอง หากเป็นกรณีการเชื่อมโยง ซึ่งเป็นจำเป็นทางธุรกิจ แต่มีหลักฐานชัดเจนว่าจะเป็นไปได้ในทางปิดบังความจริง กรณีหากการเชื่อมโยง ถูกระงับด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากว่ามีความไม่เหมาะสมต่อการเยี่ยมผู้บัญชาการ เรือนจำอาจยกเลิกการระงับนั้นได้

ความเข้มงวดในการเชื่อมโยง กฎหมายราชทัณฑ์ญี่ปุ่นได้กำหนดไว้ดังนี้

1) ทนายความสามารถเข้าเยี่ยมได้ในระหว่างชั่วโมงทำการของทางเรือนจำ ยกเว้น วันอาทิตย์และวันหยุดของทางราชการกำหนด แต่ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ หากผู้เข้าจะไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ

2) ญาติ พี่น้อง สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ในวัน เวลา ทำการ ยกเว้น วันเสาร์หรือวันหยุดของทางราชการกำหนด แต่ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ หากผู้เข้าจะไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ

3) จำนวนผู้เข้าเยี่ยม 3 คนหรือน้อยกว่า

4) ด้วยความเท่าเทียมกันนอกเหนือจากการเข้าเยี่ยมของทนายความแล้วคนอื่นก็ สามารถเข้าเยี่ยมได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของเรือนจำที่กำหนดไว้

5) เป็นอิสระของทางเรือนจำที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะกำหนดความถี่ของการได้รับการ เยี่ยม แต่ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าวันละ 1 ครั้ง

6) ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ที่กำหนดข้อจำกัดหรือความเข้มงวด ของการเชื่อมโยงเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเรือนจำ

นักโทษที่ยังไม่ได้ตัดสินใจคดีและมีอัตราโทษประหารชีวิต กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศ ญี่ปุ่นกำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องหาและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามาใช้บังคับ

กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นกล่าวถึงการเยี่ยมนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิต และผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาแล้วหรือนักโทษเด็ดขาดไว้ กล่าวคือ มีสิทธิได้รับการเยี่ยมเฉพาะจาก ญาติและมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าเยี่ยมอย่างเข้มงวด ระยะเวลาขึ้นอยู่กับชั้นของนักโทษ เช่น นักโทษ

ชั้นนี้จะได้รับการเยี่ยม 1 ครั้งต่อเดือนครั้งละ 15-20 นาที และหากเลื่อนชั้นเป็นชั้นสองจะได้รับการเยี่ยม 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือเป็นชั้นหนึ่งจะมีสิทธิได้รับการเยี่ยมทุกวัน การเยี่ยมจะอยู่จัดชั้นในห้องที่มีสิ่งกีดขวางและไม่สามารถเยี่ยมแบบใกล้ชิดได้ นอกเหนือจากบุคคลที่ได้ลงทะเบียนเยี่ยมแล้วทางพนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าเยี่ยมได้ ถ้าเห็นว่าไม่ขัดหรือเสี่ยงต่อการละเมิดข้อห้ามและกฎของการเข้าเยี่ยม เจ้าหน้าที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมทางการบันทึกเสียงและวิดีโอในระหว่างการเยี่ยมถ้าหากไม่มีการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อความเที่ยงธรรมและยุติธรรมทางคดี เจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาตในการเข้าเยี่ยม แต่ผู้บัญชาการเรือนจำอาจมีคำสั่งไม่ให้มีการบันทึกเสียงและวิดีโอในกรณีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและระดับชาติที่เข้าเยี่ยม โดยการดูแลของทางการเรือนจำ การเข้าเยี่ยมสามารถเข้าเยี่ยมได้ 1 ครั้งต่อวัน

จากการศึกษาเห็นว่า กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้ต้องขังในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมไว้อย่างชัดเจน ด้วยการบัญญัติหมวดหมู่ประเภทของผู้ต้องขังไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และผู้ต้องขังระหว่างรอการตัดสินคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต และนักโทษที่ถูกตัดสินคดีแล้วหรือนักโทษประหารชีวิต จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพการได้รับการเยี่ยมที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ต้องขัง ในส่วนของความเข้มงวดในระหว่างการเยี่ยมนั้นก็ขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ต้องขังด้วย เช่น นักโทษเด็ดขาดหรือนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตในระหว่างการได้รับการเยี่ยมนั้นจะมีการบันทึกเสียงและบันทึกวิดีโอ

กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่น ได้บัญญัติสิทธิได้รับการเยี่ยมเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังแต่ละประเภทจะได้รับที่แตกต่างกัน แต่ในส่วนที่เป็นสิทธิและเสรีภาพทั่วไปที่ผู้ต้องขังหรือนักโทษควรได้รับจะบัญญัติไว้ให้ใช้บังคับกับผู้ต้องขังทุกประเภท เช่น สิทธิและเสรีภาพในเรื่องภาษาที่ใช้ในการสนทนาระหว่างเข้าเยี่ยมต้องเป็นภาษาญี่ปุ่นที่เจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถเข้าใจ หากต้องมีการแปลผู้ต้องขังต้องเป็นผู้แปลค่าใช้จ่ายจึงจะได้รับการอนุญาตให้เยี่ยม วันเวลาของการเข้าเยี่ยม และผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม ซึ่งจะใช้บังคับกับผู้ต้องขังหรือนักโทษทุกคน ส่วนจำนวนครั้งของการได้รับการเยี่ยมจะขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ต้องขังหรือนักโทษนั้น เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับสิทธิจำนวนครั้งมากกว่านักโทษเด็ดขาด และในส่วนของ การบันทึกเสียงและวิดีโอจะมีเกิดขึ้นเฉพาะการเยี่ยมของนักโทษเด็ดขาด

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศไทยแล้ว เห็นว่า การได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ได้มีบทบัญญัติไว้ชัดเจนแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดจึงอาจทำให้เห็นได้ว่าไม่ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดเลย กล่าวคือนักโทษเด็ดขาดถูกจำกัดเสรีภาพในการเยี่ยมอย่างไร ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต้องถูกปฏิบัติ

เหมือนกันนักโทษเด็ดขาดอย่างนั้น ชำรายผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังไม่ได้รับสิทธิมากกว่านักโทษเด็ดขาดเลย เช่น การเยี่ยมญาติใกล้ชิดที่นักโทษเด็ดขาดได้รับแต่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังไม่ได้รับ ในประเด็นความเหมือนกันของทั้งสองประเทศก็ยังมีให้เห็น คือ ประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้รับการเยี่ยมจากบุคคลใดก็ได้ตามที่ต้องการ โดยต้องทำการสนทนากันด้วยภาษาที่เจ้าพนักงานที่เข้าสังเกตการณ์เข้าใจได้ ในส่วนของภาษาที่ใช้ในการสนทนาได้แก่ภาษาญี่ปุ่น เว้นแต่ผู้ต้องขังจะออกค่าใช้จ่ายในการแปลหรือตีความภาษาที่ใช้ในการสนทนานั้น การเยี่ยมระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะไม่มีตรวจสอบหรือบันทึกข้อความสนทนา

4.3 อภิปรายเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการได้รับการเยี่ยม

4.3.1 ด้านความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ

4.3.1.1 ประเทศไทย

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นมีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศหลายๆ ฉบับในประเด็นหลักการเบื้องต้น กล่าวคือ หลักการที่ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาให้ได้รับการเยี่ยมจากญาติ พี่น้อง และเพื่อนฝูง และมีสิทธิติดต่อสื่อสารและปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมายของเขาและพึงได้รับความสะดวกและเวลาพอสมควรสำหรับการปรึกษาหารือจากที่ปรึกษากฎหมายนั้น สำหรับสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อกับที่ปรึกษากฎหมายเป็นการส่วนตัวซึ่งอาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่ต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่จะได้ยินการสนทนานั้น และปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือแทรกแซง เว้นแต่มีพฤติการณ์พิเศษที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้อความสนทนาในการติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันนั้นเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่นำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษแก่ผู้นั้น ยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบอาชญากรรม หรือเพื่อจะประกอบอาชญากรรมต่อไป

แต่ที่เห็นว่าจะไม่สอดคล้องก็คือ ในกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้เป็นเฉพาะว่า มีสิทธิที่จะให้แพทย์หรือทันตแพทย์มาเยี่ยมและบำบัดรักษาโดยไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายเองได้ด้วยนั้น ประเทศไทยยังไม่มีบัญญัติให้สิทธิแพทย์หรือทันตแพทย์มาเยี่ยมและบำบัดรักษาโรคแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้

และเห็นว่าประเทศไทยยังไม่ได้บัญญัติกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักการตามข้อกำหนดสหประชาชาติว่า

ด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการได้รับการเยี่ยมที่นั่นข้อกำหนดนี้เข้าถึงความสำคัญสำหรับผู้ต้องขังหญิงในการคงไว้ซึ่งการติดต่อกับครอบครัวไม่ว่าในระหว่างถูกกักขังก่อนพิจารณาหรือเมื่อได้รับโทษจำคุกในเวลาต่อมา ทั้งยังเน้นถึงความยืดหยุ่นของการบริหารเรือนจำในการใช้กฎการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง เพื่อป้องกันผลกระทบที่เป็นอันตรายของการแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็กและครอบครัวในมุมมองของข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องขังหญิงมากมายถูกจำคุกไกลจากบ้าน ความยืดหยุ่นนี้อาจรวมถึงการขยายระยะเวลาการเยี่ยมให้นานขึ้น โดยเฉพาะการเยี่ยมที่ต้องใช้เวลาเดินทางมาไกล ข้อพิจารณาอื่นควรถูกปรับใช้ด้วย เช่น คำเนิ่งถึงช่วงเวลาที่เด็กอาจมาเยี่ยมมารดาได้โดยไม่ขาดเรียน และข้อกำหนดนี้มุ่งที่ป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในบางประเทศซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบใกล้ชิดในสถานที่คุมขังหญิง และการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหากมีเด็กมาด้วยต้องจัดในสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นมิตรในแง่ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของบุคลากรเรือนจำและต้องอนุญาตให้มีการติดต่ออย่างเปิดเผยระหว่างแม่และบุตร ข้อกำหนดนี้คำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของมารดาและเด็กต่อการสัมผัสทางกายและเงื่อนไขการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับเด็กในการเยี่ยมมารดา เพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำและความตึงเครียดที่เด็กประสบในสถานการณ์เหล่านี้ สภาพของการเข้าเยี่ยมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้การเข้าเยี่ยมเป็นประสบการณ์ทางบวกมากกว่าเป็นการขัดขวางการติดต่อครั้งต่อไป การใช้ความพยายามเพื่อทำให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถพบครอบครัวในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและสะดวกสบายได้จะมีผลสำคัญต่อปริมาณการเข้าเยี่ยมและคุณภาพของการเข้าเยี่ยมเหล่านั้น

4.3.1.2 ประเทศอังกฤษ

กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษมีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้อย่างชัดเจน ทั้งในประเด็นที่ได้บัญญัติสิทธิในการได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้ว่าควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัว โดยพิจารณาให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลทั้งสองกลุ่ม และต้องได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้มีความสัมพันธ์หรือคงความสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกเรือนจำ และยังได้รับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต้องการพบแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อปรึกษาหารือหรือรักษาได้แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง และยังได้บัญญัติให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมจากพระในศาสนาหรือนิกายที่ตนนับถืออีกด้วย

4.3.1.3 มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยได้ให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมจากญาติและเพื่อน และได้กำหนดไว้ว่าภายในห้องเยี่ยมจะต้องมีเก้าอี้สำหรับนั่ง ผู้เข้าเยี่ยมจะได้รับอนุญาตให้เลือกตำแหน่งที่พวกเขาต้องการที่จะนั่ง และภายในห้องเยี่ยมอาจมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องซึ่งห้องเยี่ยมส่วนใหญ่จะมีกล้องเฝ้าระวัง ในห้องเยี่ยมทุกห้องจะมีเจ้าหน้าที่เรือนจำให้บริการ โดยปกติการควบคุมอย่างน้อยจะมีเจ้าหน้าที่หนึ่งคนหนึ่งที่ส่วนของเจ้าหน้าที่ ส่วนเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ จะเดินไปทั่วห้อง นักโทษจะถูกบังคับให้นั่งหันหน้าไปทางแท่นหรือบุชที่เจ้าหน้าที่นั่งอยู่ แต่บางเรือนจำในสหรัฐอเมริกาจะมีการจำกัดทิศทางนั่งทั้งของนักโทษและผู้ที่จะเข้าเยี่ยม และเรือนจำหลายแห่งจะมีลานหญ้า อุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็ก มีม้านั่ง เก้าอี้ตาราง บางห้องเยี่ยมจะมีพื้นที่สำหรับเด็กเล็กมีของเล่น มีเกมส์ มีหนังสือสำหรับเด็ก และมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด ซึ่งเห็นว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเยี่ยม การสร้างบรรยากาศระหว่างการเยี่ยมทำให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและรักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นทำให้สร้างกำลังใจในมีกำลังต่อสู้ดำเนินคดีต่อไปในระหว่างที่ถูกรัฐใช้อำนาจในการควบคุมตัว ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่อนุญาตให้มีการจำกัดการเยี่ยมที่ไร้เหตุผล ไม่ชัดเจน หรือเลือกปฏิบัติ เช่น ศาลรัฐจอร์เจียที่เคยตัดสินว่า สิทธิที่ได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังเป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และมีข้อจำกัดสิทธิในการได้รับการเยี่ยมของเรือนจำบางประเทศศาลได้สั่งยกเลิกเพราะเป็นการขัดต่อสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

4.3.1.4 ประเทศญี่ปุ่น

ผู้ต้องหาในคดีจะกลายเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต้องถูกควบคุมตัวในเรือนจำจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไว้ในกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นที่ให้หลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่อยู่ในความดูแลของทางราชทัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาของสหประชาชาติ โดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมจากญาติ พี่น้อง และทนายความ สิทธิเหล่านี้ได้รับการบัญญัติไว้ในทำเนียบสิทธิผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ญี่ปุ่นอย่างชัดเจน ในเรือนจำทุกแห่งต้องมีแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ประจำทุกเรือนจำ และยังมีเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังที่ป่วยซึ่งจะได้รับการดูแลรักษาพยาบาลเป็นพิเศษ นอกจากนั้นยังจัดให้มีศูนย์การแพทย์ในเรือนจำขนาดใหญ่ให้บริการผู้ต้องขัง ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นก็สามารถส่งตัวไปรักษาในโรงพยาบาลภายนอกเรือนจำ ประเทศญี่ปุ่นมีการให้ทุนการศึกษาทางการแพทย์เพื่อกิจการงานราชทัณฑ์ เพื่อสร้างบุคลากรทาง

การแพทย์ให้เพียงพอโดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องทำงานในเรือนจำเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์ ด้วยเหตุนี้กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นจึงไม่มีบทบัญญัติให้สิทธิแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่จะเข้าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเหมือนเช่นประเทศอังกฤษ

4.3.2 ด้านเสรีภาพในการสื่อสารกันระหว่างการเยี่ยม

4.3.2.1 ประเทศไทย

ตามกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษได้รับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 84 (2) การที่บุคคลได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ถือเป็นหลักสำคัญในการคุ้มครองบุคคลจากมาตรการบังคับทางอาญาและกระบวนการพิจารณาคดี หลักการนี้จะไม่มีความหมายเลยหากผู้นั้นถูกปฏิบัติอย่างคนที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดเพราะจะทำให้การคุ้มครองสิทธิต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้รับผลกระทบอย่างมากอันเนื่องมาจากการที่ผู้นั้นถูกมองว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัดสินล่วงหน้าว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดโดยที่ยังไม่มีการพิสูจน์จนเสร็จสิ้นกระบวนการ อีกทั้งทำให้ผู้นั้นได้รับผลร้ายเสมือนการถูกลงโทษไปก่อนแล้ว ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงหากเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินคดีแล้วอาจไม่ได้กระทำความผิดเลยก็ได้ ดังนั้นแม้รัฐจะมีความจำเป็นต้องเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐก็ควรมีมาตรการป้องกันผลร้ายโดยการวางหลักข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งถือเป็นหลักที่สำคัญยิ่งเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ

ประเด็นข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ที่บัญญัติให้ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมกับผู้ต้องขังต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้นได้ยินและจะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสารผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อก็ต้องยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการสนทนา บันทึกเสียง และตัดการสื่อสารหากเห็นว่าข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นข้อบังคับในเรื่องการเยี่ยมที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและนักโทษเด็ดขาดต้องปฏิบัติตามภายใต้ข้อบังคับนี้ เห็นว่า เมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเป็นผู้ที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นก็ควรได้รับการคุ้มครองตามหลักการ

สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550¹ และ ปรากฏในศาลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน² ก็ได้รับรองหลักการนี้ไว้ เมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์สมควรหรือไม่ที่จะต้องได้รับการปฏิบัติภายใต้ข้อบังคับเดียวกันกับนักโทษเด็ดขาด ดังในกรณีศึกษาเรื่องการเยี่ยมนี้ที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้นได้ยิน ซึ่งเห็นว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการสื่อสารมากเกินไปจนอาจมองได้ว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐเลย

4.3.2.2 ประเทศอังกฤษ

กฎหมายราชทัณฑ์อังกฤษได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องการได้รับการเยี่ยมไว้ในระเบียบเรือนจำซึ่งเป็นการบัญญัติหลักการที่ต้องปฏิบัติและควรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาซึ่งจะแตกต่างจากประเทศไทย เช่น วางหลักการที่ควรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังว่าควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขา โดยพิจารณาให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลทั้งสองกลุ่มผู้ต้องขังควรได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้มีความสัมพันธ์หรือคงความสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกเรือนจำ เพื่อให้ครอบครัวและผู้ต้องขังสามารถฟื้นฟูสถานะทางสังคมได้ กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษไม่ได้วางหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในเรื่องภาษาและการพูดคุยกันระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวไว้ จากการศึกษาไม่มีระเบียบเรื่องการยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรือนจำฟังการสนทนา บันทึกเสียง หรือตัดการสื่อสารของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา แต่ได้วางระเบียบการเข้าเยี่ยมของที่ปรึกษากฎหมายต้องได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและต้องปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ได้ หรือกรณีผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต้องการพบแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อปรึกษาหารือหรือรักษา ต้องปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่แต่อยู่ในสายตาได้

4.3.2.3 มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดมาตรฐานสิทธิในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังไว้ว่า ข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังควรถูกจำกัดเท่าที่จำเป็น

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 39 “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”.

² ปรากฏในศาลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, ข้อ 11 (1) “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีผิดตามกฎหมาย...”.

เพื่อรักษาประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งของเรือนจำและความปลอดภัยหรือเพื่อปกป้องสาธารณชน

ระเบียบที่เรือนจำในสหรัฐอเมริกากำหนดขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมและขั้นตอนของผู้เข้าเยี่ยม โดยขึ้นอยู่กับระดับความมั่นคงของเรือนจำและบางครั้งขึ้นอยู่กับชั้นของผู้ต้องขัง โดยมีรูปแบบการเยี่ยมชมผ่านกระจกกันระหว่างผู้ต้องขังกับผู้เข้าเยี่ยมในเรือนจำความมั่นคงสูง หรือการเยี่ยมชมแบบไม่เคร่งครัดที่ผู้ต้องขังกับผู้เข้าเยี่ยมได้รับการเยี่ยมชมแบบใกล้ชิดที่สามารถสัมผัสร่างกายได้ซึ่งมักจะจัดให้แก่ครอบครัวของผู้ต้องขังได้เข้าเยี่ยมเป็นส่วนตัวและมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด ในสหรัฐอเมริกาหากเป็นเรือนจำความมั่นคงสูงจะมีข้อจำกัดในการเข้าเยี่ยมไว้มากกว่าเรือนจำทั่วไป ทั้งนี้เพื่อควบคุมความปลอดภัยในเรือนจำและควบคุมผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามศาลในสหรัฐอเมริกาก็ไม่อนุญาตให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่ไร้เหตุผล ไม่ชัดเจน หรือเป็นการเลือกปฏิบัติได้ ในส่วนของการฟังการสนทนาสมาคมการราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Correctional Association) ได้กำหนดมาตรฐานสิทธิในการเยี่ยมไว้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำอาจมีอำนาจในการฟังการสนทนาเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการสนทนาที่อาจจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณชน หรือความมั่นคงและความปลอดภัยของสถาบันหรือถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำผิดกฎหมายต่อไป แต่อย่างไรก็ตามหากเป็นการสนทนาที่กระทำระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้ต้องขัง หรือระหว่างผู้ต้องขังกับนิติบุคคลหรือองค์กรพิเศษต่างๆ ซึ่งรวมถึงศาล เจ้าหน้าที่ของสถานที่กักกัน เจ้าหน้าที่บริหารของรัฐหรือท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ห้ามมิให้มีการดักฟังการสนทนานั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการโดยคำสั่งศาลหรืออำนาจตามกฎหมาย

4.3.2.4 ประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายราชทัณฑ์ญี่ปุ่นได้กำหนดให้ต้องทำการสนทนากันด้วยภาษาที่เจ้าพนักงานที่เข้าสังเกตการณ์เข้าใจได้ ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นมีระบบการตรวจสอบคำพูดระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอกทำให้ผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้หรือเขียนภาษาญี่ปุ่นได้ อาจถูกตัดขาดจากการติดต่อสื่อสาร เว้นแต่ผู้ต้องขังที่ใช้ภาษาต่างชาติที่เจ้าพนักงานเรือนจำสามารถเข้าใจได้ เช่น ภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้ต้องขังที่ไม่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นหรือภาษาอังกฤษได้อาจจะถูกตัดสิทธิในการได้รับการเยี่ยมจากบุคคลภายนอก เว้นแต่ผู้ต้องขังจะออกค่าใช้จ่ายในการแปลหรือตีความภาษาที่ใช้ในการสนทนานั้น ซึ่งจากการศึกษาเห็นว่ามี ความเหมือนกับข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทยในประเด็นที่ว่าผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังต้องพูดภาษาไทยและจะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้มีการบันทึกเสียงและวิดีโอในระหว่างการเข้าเยี่ยม ยกเว้น

การเข้าเยี่ยมของทนายความ หรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือระดับชาติที่เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา จะไม่มีการบันทึกเสียงและวิดีโอ แต่โดยทั่วไปจะต้องมีการบันทึกเสียงและวิดีโอแต่ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจสั่งยกเลิกการบันทึกเสียงและวิดีโอได้

แต่ที่เห็นว่ากฎหมายราชทัณฑ์ญี่ปุ่น ไม่ได้บัญญัติถึงการจำกัดเสรีภาพในการพูดคุยระหว่างเยี่ยมในประเด็นเรื่องการออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน ดังเช่นในข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทยบัญญัติไว้

4.3.3 ด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม

4.3.3.1 ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม

ประเทศไทยแตกต่างจากประเทศที่นำมาเปรียบเทียบในครั้งนี่คือ ประเทศอังกฤษให้สิทธิผู้ที่อยู่อาศัยอยู่กับผู้ต้องขังก่อนที่จะถูกคุมขังในเรือนจำเข้าเยี่ยมได้ ญาติในประเทศอังกฤษยังขยายไปถึงพ่อแม่บุญธรรม บุตรบุญธรรม และ แพทย์ ทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และบาทหลวง พระในศาสนาหรือนิกายที่ผู้ต้องขัง นับถือ ทั้งประเทศอังกฤษยังมีคณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำที่สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง ได้ด้วย เห็นได้ว่าในประเทศอังกฤษให้สิทธิผู้ต้องขังที่จะ ได้รับการเยี่ยมจากแพทย์ ทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อปรึกษาหารือหรือรักษาอาการเจ็บป่วยของผู้ต้องขัง การพบกันระหว่างผู้ต้องขังกับแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์จะปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่ต้องอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่สามารถมองเห็นได้ ประเทศอังกฤษกรณีผู้ต้องขังป่วยและต้องการให้บาทหลวงหรือพระในศาสนาหรือนิกายที่ผู้ต้องขังนับถือเข้าเยี่ยมก็สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังที่ป่วยรายนั้นได้ ส่วนประเทศไทยโดยผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย สามีหรือภริยา บุตรหรือหลาน พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน และบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือผู้ที่ผู้ต้องขังป่วยนั้นร้องขอสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังป่วยที่มีอาการหนักและได้รับการรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือสถานพยาบาลของเรือนจำ

คณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำในประเทศอังกฤษสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังทุกคนได้โดยมีหน้าที่พบกับผู้ต้องขังเพื่อให้ทราบความต้องการต่างๆ และรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ต้องขังและหาวิธีการแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสมรวดเร็วและเป็นธรรมให้แก่ผู้ต้องขัง

การได้รับการเยี่ยมจากทนายความของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้มีสิทธิเข้าเยี่ยมได้ และต้องได้รับความสะดวกอย่างเหมาะสม และระหว่างการพูดคุยกันต้องปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่

4.3.3.2 วันเวลาในการเข้าเยี่ยม

ประเทศไทยกำหนดให้เยี่ยมได้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ รวมทั้งวันหยุดนักขัตฤกษ์ เว้นวันเสาร์และวันอาทิตย์ ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมได้คนละ 1 ครั้งต่อวัน ครั้งละประมาณ 15 - 20 นาที ตั้งแต่เวลา 08.30 - 15.00 น. แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละเรือนจำจะกำหนดแนวทางตามความเหมาะสม

ประเทศอังกฤษบางเรือนจำกำหนดให้เยี่ยมได้ทุกวัน ไม่เว้นวันเสาร์และอาทิตย์ แต่บางเรือนจำกำหนดให้เยี่ยมได้อย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ อย่างน้อยเช้าโมง การเยี่ยมแต่ละครั้งไม่เกิน 3 คน เนื่องจากเหตุผลด้านจำนวนที่นั่ง

มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้เยี่ยมได้ทุกวัน ไม่เว้นวันเสาร์และอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่เวลา 07.30-15.00 น.

ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้ญาติ พี่น้อง และทนายความ สามารถเข้าเยี่ยมได้ ในระหว่างวันเวลาทำการของทางเรือนจำ ยกเว้นวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดของทางราชการ กำหนดแต่ถึงอย่างไรผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้หากผู้ที่เข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาจะไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ

จากการศึกษาเห็นได้ว่า ในเรื่องวันและเวลาในการเข้าเยี่ยมนั้นแต่ละเรือนจำ ของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดวันเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละเรือนจำ สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกรให้เข้าเยี่ยมได้ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการ ซึ่งในประเทศอังกฤษและมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดให้เข้าเยี่ยมได้แม้จะเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ และยังได้ขยายระยะเวลาออกไปให้นานขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าเยี่ยมและเป็นการให้ความสำคัญกับสิทธิที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการเยี่ยม จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในเรื่องการได้รับการเยี่ยมมากกว่าประเทศไทย ไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะว่าเป็นวันทำการหรือวันหยุดซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่จะได้รับการเยี่ยมที่มากขึ้น

4.3.3.3 การจำกัดสิทธิได้รับการเยี่ยม

ประเทศไทย ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกคุมขังไว้ในเรือนจำต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำเมื่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคนใดกระทำความผิดวินัยก็ต้องถูกลงโทษทางวินัย ซึ่งโทษทางวินัยที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้ คือ ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือนเว้นแต่ในกรณีทนายความขอพบเพื่อปรึกษาคดีความ ซึ่งเป็นโทษชนิดเดียวที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับขณะถูกคุมขังในเรือนจำ การจำกัดสิทธิในการเข้าเยี่ยม ประเทศไทย มีการจำกัดสิทธิไม่ให้ได้รับอนุญาตเข้าเยี่ยมหากผู้เข้าเยี่ยมมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ มีอาการมีนเมาหรือเมาสุรา น่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือความไม่สงบเรียบร้อย มีเหตุเชื่อว่า

ถ้าอนุญาตให้เยี่ยมจะก่อการร้ายหรือกระทำผิดกฎหมาย แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่นหรือไม่ สุภาพหรือสกปรกอย่างร้ายแรง ไม่มีกิจเกี่ยวข้องหรือไม่รู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง มีกริยาวาจ ไม่สุภาพ และเป็นโรคร้ายแรง

ประเทศอังกฤษ การจำกัดสิทธิบุคคลภายนอกที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาจะพิจารณาจากประโยชน์ด้านความปลอดภัยของชาติ การป้องกัน การตรวจสอบ การ สอบสวนหรือการดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความปลอดภัยใน เรือนจำหรือคำสั่งและระเบียบวินัยในเรื่องความปลอดภัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือ ศีลธรรมหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น รักษาอำนาจหน้าที่และความยุติธรรมของศาล หรือการปกป้อง สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ยกเว้น ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ แต่การห้ามไม่ใช่กับ คณะกรรมการเยี่ยมเรือนจำและที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขัง ผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุโลมให้ เยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ในขณะอยู่ในห้องขังซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำเชื่อว่าการย้ายจากห้อง ขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการเยี่ยมอาจไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ปรารถนาเพราะพฤติกรรมหรือ ทัศนคติของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเอง เนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ควรถูกห้ามเยี่ยมใน รูปแบบของการลงโทษหรือการกีดกันให้แก้ไขพฤติกรรม ถ้าเกิดกรณีการห้ามเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาคณนั้นสามารถได้รับโอกาสในการเขียนจดหมายแทนหรือสะสมเวลาเยี่ยมได้

มลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัยควรมีโอกาสได้รับการเยี่ยมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ในเรือนจำ ซึ่งเห็น ว่าไม่ได้จำกัดสิทธิไม่ให้ได้รับการเยี่ยมเสมอไปหากว่ากระทำผิดวินัย และหากมีการยกเลิกการเยี่ยม โดยเหตุผลความแออัดของห้องเยี่ยมขึ้นจะไม่ใช้กับผู้ที่จะมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่เดินมา มากกว่า 250 ไมล์เพื่อมายังเรือนจำและไม่ได้เข้าเยี่ยมมานานกว่า 30 ไมล์ หรือผู้พิการที่ต้องพึ่งพาการ ขนส่งเฉพาะ หรือเนื่องจากเหตุฉุกเฉินของครอบครัว เช่น สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตหรือป่วย หนัก เรือนจำในมลรัฐแคลิฟอร์เนียหากผู้เข้าเยี่ยมละเมิดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมจนอาจ นำไปสู่การไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ เช่น นำสิ่งของหรือพยายามนำสิ่งของต้องห้ามเข้า เรือนจำจะถูกตัดเตือนสำหรับการละเมิดกฎในครั้งแรก การระงับการเยี่ยมจะเกิดขึ้นเมื่อเป็นการ ละเมิดกฎซ้ำ การกระทำที่ถือว่าการละเมิดกฎที่ร้ายแรง เช่น นำยาเสพติดหรืออาวุธเข้าใน เรือนจำจะถูกระงับการเข้าเยี่ยมและถือว่าการกระทำละเมิดทันทีโดยไม่ต้องมีคำเตือน บางครั้งในการ ละเมิดกฎจรรยาอาจส่งผลให้ถูกปฏิเสธการเข้าเยี่ยมได้เพราะมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีกฎระเบียบ เกี่ยวกับการการเคารพกฎจรรยาหากพบว่า ผู้เข้าเยี่ยมมีการละเมิดกฎจรรยาอาจเป็นเหตุให้ถูกระงับ การเข้าเยี่ยมได้ ราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดให้มีการตรวจสอบประวัติผู้เข้าเยี่ยมก่อนเข้า เยี่ยมตามแบบฟอร์มที่กรอกก่อนจะเข้าเยี่ยม หากผู้เข้าเยี่ยมมีประวัติการถูกจับกุมหรือประวัติการถูก

ลงโทษหรืออยู่ระหว่างการคุมประพฤติ ผลของการอนุญาตหรือไม่อนุญาตทางเรือนจำจะแจ้งผลทางอีเมลล์หรือทางไปรษณีย์ก่อนการเดินทางมาเยี่ยม แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมสามารถอุทธรณ์การปฏิเสธไม่ให้เข้าเยี่ยมได้หากว่าเหตุผลในการเข้าเยี่ยมนั้นอยู่บนพื้นฐานของความไม่ถูกต้องหรือสมบูรณ์ของข้อมูลที่กรอกลงในแบบสอบถาม

ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดเหตุที่จะทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ได้รับการเยี่ยมไว้ว่า หากการเยี่ยมจะเป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือผู้เข้าเยี่ยม หรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ หรือไม่ได้สนทนากันด้วยภาษาญี่ปุ่นและไม่ยินยอมจ่ายค่าแปลภาษา หรือเนื้อหาในการสนทนาขยงนำไปสู่การก่ออาชญากรรม หรือเนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฎ กล่าววาจาหรือพูดสิ่งใดอันสื่อถึงการทำลายพยานหลักฐาน พูดเนื้อหาที่เป็นการปิดบังข้อมูลและปิดบังการฟื้นฟูตัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเอง หากกรณีการเยี่ยมซึ่งเป็นความจำเป็นทางธุรกิจแต่มีหลักฐานชัดเจนว่าจะนำไปในทางปิดบังความจริง แต่อย่างไรก็ตามหากเกิดกรณีถูกระงับการเยี่ยมด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากว่ามีความไม่เหมาะสมต่อการเยี่ยมผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจสั่งยกเลิกการระงับนั้นได้

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องการได้รับการเยี่ยม

ประเด็น	ไทย	อังกฤษ	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น
สิทธิและเสรีภาพ ตามกฎหมาย	ป.วิ.อาญา ให้สิทธิผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร พรบ.ราชทัณฑ์ให้สิทธิผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากทนายความ และจะเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้แต่เฉพาะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ไม่ได้ถูกลงโทษทางวินัยเท่านั้น	ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีสิทธิได้รับการเยี่ยมบ่อยครั้งตามที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะต้องการ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับของเรือนจำกำหนด และผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยมขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในห้องขัง เพราะผู้ต้องขังไม่ควรถูกห้ามเยี่ยมในรูปแบบของการลงโทษหรือการกีดกันให้แก้ไขพฤติกรรม แต่ถ้าเกิดกรณีการห้ามเยี่ยมผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังคนนั้นสามารถได้รับโอกาสใน	กำหนดมาตรฐานสิทธิในการติดต่อกับผู้ต้องขังไว้ว่าข้อจำกัดในการติดต่อกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาควรถูกจำกัดเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ที่ขอด้วยกฎหมายของกำลังของเรือนจำและความปลอดภัยหรือเพื่อปกป้องสาธารณะ เช่น ศาลของรัฐบาลกลางได้ยกเลิกข้อปฏิบัติของผู้บัญชาการเรือนจำรัฐแมริแลนด์ที่จำกัดสิทธิการเยี่ยมของผู้ต้องขังที่ถูกต้องตามกฎหมายในข้อหาที่มีสิ่งของต้องห้าม	สิทธิในการติดต่อกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาของผู้ต้องขังญี่ปุ่นจะจำกัดเฉพาะสิทธิที่ได้รับการเยี่ยมและสิทธิติดต่อกับทนายความซึ่งสิทธิในการเยี่ยมจากบุคคลภายนอกนั้น กฎหมายราชทัณฑ์ประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับเยี่ยมจากบุคคลใดก็ได้ตามที่ต้องการ โดยต้องทำการสนทนากันด้วยภาษาที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงได้

การจำกัดสิทธิได้รับ การเยี่ยม	ถูกลงโทษทางวินัย คือ ห้ามเยี่ยม	หากถูกลงโทษทางวินัย อาจ ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมชม อยู่ในห้องขัง แต่หากถูกลงโทษ ห้ามเยี่ยมจะได้รับโอกาสเขียน จดหมายแทน	การเขียนจดหมายแทนการ ระงับการเยี่ยมได้	สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมของ ผู้ต้องขังนั้นเป็นสิทธิที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และมีข้อจำกัด สิทธิในการเยี่ยมของเรือนจำ บางเรื่องที่ถูกศาลสั่งยกเลิก เพราะเป็นการขัดต่อสิทธิตาม รัฐธรรมนูญและยังได้กำหนด ว่าผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ วินัยควรมีโอกาสได้รับการ เยี่ยมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังคน อื่นๆ ในเรือนจำ	การจำกัดสิทธิได้รับ การเยี่ยม	ถูกลงโทษทางวินัย คือ ห้ามเยี่ยม	หากถูกลงโทษทางวินัย อาจ ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมชม อยู่ในห้องขัง แต่หากถูกลงโทษ ห้ามเยี่ยมจะได้รับโอกาสเขียน จดหมายแทน	การเขียนจดหมายแทนการ ระงับการเยี่ยมได้	เข้าใจได้ผู้ต้องขังที่ไม่สามารถ พูดภาษาญี่ปุ่นหรือภาษา อังกฤษได้อาจจะถูกตัดสิทธิ ในการได้รับการเยี่ยมจาก บุคคลภายนอก เว้นแต่ ผู้ต้องขังจะออกค่าใช้จ่ายใน การแปลหรือตีความภาษาที่ ใช้ในการสนทนานั้น	การจำกัดสิทธิได้รับ การเยี่ยม	ถูกลงโทษทางวินัย คือ ห้ามเยี่ยม	หากถูกลงโทษทางวินัย อาจ ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมชม อยู่ในห้องขัง แต่หากถูกลงโทษ ห้ามเยี่ยมจะได้รับโอกาสเขียน จดหมายแทน	การเขียนจดหมายแทนการ ระงับการเยี่ยมได้	การเขียนจดหมายแทนการ ระงับการเยี่ยมได้
----------------------------------	------------------------------------	---	---	---	----------------------------------	------------------------------------	---	---	---	----------------------------------	------------------------------------	---	---	---

เหตุที่อาจถูกจำกัดสิทธิได้รับการเชื่อมโยง	ผู้ที่มาเชื่อมโยงกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา หากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้จะไม่ได้รับอนุญาตให้เชื่อมโยงกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา	การเชื่อมโยงหรือระยะเวลาการเชื่อมโยงได้	ให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับผู้เชื่อมโยงในทุกกรณีแม้จะมีเหตุผลบางประการที่ควรห้ามแต่อาจขงควรงเว้นได้ หากการเชื่อมโยงนั้นจะทำให้เกิดความเครียด	1. การเชื่อมโยงที่เป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ 2. ผู้เชื่อมโยงหรือผู้ต้องขังใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ 3. เนื้อหาของนำไปสู่การก่ออาชญากรรม 4. เนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฏ 5. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากล่าววาจาหรือพูดถึงใดอันสื่อถึงการทำลายพยานหลักฐาน
ผู้ที่มีความเชื่อมโยงกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา หากมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้จะไม่ได้รับอนุญาตให้เชื่อมโยงกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา	<p>1) มีอาการมีมาหรือเมาสุรานั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือความไม่เรียบร้อย</p> <p>2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้าอนุญาตให้เชื่อมโยงหรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายหรือกระทำความผิดกฎหมายขึ้น</p> <p>3) แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่น หรือไม่มีสุขภาพหรือสกปรกอย่างร้ายแรง</p>	<p>บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีสิทธิได้รับการเชื่อมโยงครั้งตามที่ต้องการ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับของเรือนจำด้วยและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ควรมีสิทธิภายใต้ระเบียบเรือนจำที่จะได้รับการเชื่อมโยงจากผู้ต้องขังญาติหรือเพื่อนของผู้ต้องขังหรือบุคคลที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดห้ามมิให้เข้าเชื่อมโยงเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขังเมื่อเห็นว่าจำเป็น โดยพิจารณาจาก</p>	<p>ให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับผู้เชื่อมโยงในทุกกรณีแม้จะมีเหตุผลบางประการที่ควรห้ามแต่อาจขงควรงเว้นได้ หากการเชื่อมโยงนั้นจะทำให้เกิดความเครียด</p> <p>ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาสามารถติดต่อกับผู้เชื่อมโยงโดยทนายความ พระ และเจ้าหน้าที่ไม่ควรมีรวมไว้ในระยะเวลาเชื่อมโยงและควรไม่มีขอบเขตจำกัด เว้นแต่เรื่องเวลาและช่วงเวลาในการเชื่อมโยง</p>	<p>1. การเชื่อมโยงที่เป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ</p> <p>2. ผู้เชื่อมโยงหรือผู้ต้องขังใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ</p> <p>3. เนื้อหาของนำไปสู่การก่ออาชญากรรม</p> <p>4. เนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฏ</p> <p>5. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากล่าววาจาหรือพูดถึงใดอันสื่อถึงการทำลายพยานหลักฐาน</p>

<p>4) ไม่มีกิจเกี่ยวกับหรือรู้จัก เป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง</p> <p>5) มีภริยาจากไม่สุภาพ</p> <p>6) เป็นโรคติดต่อร้ายแรง</p>	<p>ประโยชน์ด้านความปลอดภัย ของชาติ การป้องกัน การ ตรวจสอบ การสอบสวนหรือ การดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การ รักษาความปลอดภัยในเรือนจำ หรือคำสั่งและระเบียบวินัยใน เรือนจำความปลอดภัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือ ศีลธรรมหรือชื่อเสียงของ บุคคลอื่น การรักษำอำนาจ หน้าที่และความยุติธรรมของ ศาล หรือการปกป้องสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลอื่น ยกเว้น ที่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการ เรือนจำ แต่การห้ามหรือการ จำกัดการเข้าเยี่ยมไม่ใช่กับ คณะกรรมการเยี่ยม</p>	<p>6. ผู้เยี่ยมหรือผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาพยานหลักฐานที่ เป็นการปิดบังข้อมูลและบิด บังการพินิจของผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณา</p> <p>7. หากเป็นกรณีการเยี่ยมซึ่ง เป็นจำเป็นทางธุรกิจ แต่มี หลักฐานชัดเจนว่าเป็นไป ในทางปิดบังความจริงกรณี การเยี่ยมถูกระงับด้วยเหตุใด เหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้า หากมีความไม่เหมาะสม ต่อการเยี่ยม ผู้บัญชาการ เรือนจำอาจยกเลิกการระงับ นั้นได้</p>
---	--	---

<p>ความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ</p>	<p>เห็นว่าไม่สอดคล้องเพราะกฎหมายขั้นต้นของการปฏิบัติต่อกับนักท่องเที่ยวรับรองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาให้มีสิทธิที่จะให้แพทย์หรือทันตแพทย์มาเยี่ยมชมและบำบัดรักษา โดยต้องออกค่าใช้จ่ายเองได้</p> <p>หลักการตามข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules) ที่เน้นถึงความยืดหยุ่นของการบริหาร</p>	<p>เรือนจำและที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขัง</p>	<p>เห็นว่าสอดคล้องเพราะให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ต่อการพบแพทย์หรือทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อปรึกษาหารือหรือคำปรึกษาได้แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง และยังได้บัญญัติให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมชมจากพระในศาสนาหรือนิกายที่ตนนับถืออีกด้วย</p>	<p>เห็นว่าสอดคล้องเพราะให้ความสำคัญเรื่องการได้รับการเชื่อม การสร้างบรรยากาศระหว่าง การเชื่อมทำให้ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและรักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว เรือนจำหลายแห่งจะมีลานหญ้า อุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็ก มีม้านั่งเก้าอี้ตาราง บางห้องเยี่ยมชมมีพื้นที่สำหรับเด็กเล็กมีของเล่นมีเกมส์ มีหนังสือสำหรับเด็ก และมีการตรวจสุขภาพจากเจ้าหน้าที่เรือนจำน้อยที่สุด</p>	<p>เห็นว่าสอดคล้อง เพราะเรือนจำทุกแห่งต้องมีแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ประจำทุกเรือนจำ และยังมีเรือนจำสำหรับการผู้ต้องขังซึ่งจะได้รับการดูแลรักษาพยาบาลเป็นพิเศษ นอกจากนั้นยังจัดให้มีการดูแลสุขภาพพยาบาล เรือนจำศูนย์การแพทย์ในเรือนจำขนาดใหญ่ให้บริการผู้ต้องขังมีการให้ทุนการศึกษาทางการแพทย์เพื่ออภิจการงานราชทัณฑ์เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องทำงานในเรือนจำเพื่อแก้ปัญหาการ</p>
--	---	---	---	--	---

	<p>เรือนจำในการใช้กฎหมายเข้า เยี่ยมผู้ต้องขังหญิง เพื่อป้องกัน ผลกระทบที่เป็นอันตรายของ การแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็ก และครอบครัว การเยี่ยมที่ต้อง ใช้เวลาเดินทางมาไกล และ ข้อพิจารณาอื่นควรถูกปรับใช้ ด้วย เช่น คำนึงถึงช่วงเวลา เด็กอาจมาเยี่ยมมารดาได้โดย ไม่ขาดเรียน</p>			<p>ขาดแคลนแพทย์ด้วยเหตุนี้ กฎหมายราชทัณฑ์ของ ประเทศญี่ปุ่นจึงไม่มี บทบัญญัติให้สิทธิแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่จะ เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณา</p>
<p>เสรีภาพในการ สื่อสารระหว่างเยี่ยม</p>	<p>กำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาต้องพูด ภาษาไทยและออกเสียงให้ดัง พอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้นได้ยิน และ จะพูดภาษาอื่นได้ต่อเมื่อได้รับ</p>	<p>ไม่ได้กำหนดหลักการจำกัด สิทธิและเสรีภาพในเรื่องภาษา และการพูดคุยกันระหว่าง ผู้ต้องขังกับครอบครัวไว้ และ ไม่มีระเบียบเรื่องการยินยอม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรือนจำ ฟังการสนทนา บันทึกเสียง</p>	<p>การเยี่ยมแบบไม่เคร่งครัดที่ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับ ที่สามารถสัมผัสร่างกายได้ซึ่ง มักจะจัดให้แก่ครอบครัวของ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้เข้า เยี่ยมเป็นส่วนตัวและมีมีการ ตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ</p>	<p>ได้กำหนดให้ต้องทำการ สนทนากันด้วยภาษาที่เจ้า พนักงานที่เข้าสังเกตการณ์ เข้าใจได้ เห็นว่ามีความ เหมือนกับข้อบังคับกรม ราชทัณฑ์ของประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่นได้กำหนด</p>

	<p>อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือ ติดต่อกับผู้ต้องขัง โดยการ พูดคุยผ่านเครื่องมีสื่อสารผู้ ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือ ติดต่อกับผู้ต้องขังยอมให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ฟังการ สนทนา บันทึกเสียง และตัด การสื่อสารหากเห็นว่าข้อความ ที่สนทนาเป็นไปโดยไม่ เหมาะสม</p>	<p>หรือตัดการสื่อสารของผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณา แต่ได้วาง ระเบียบการเข้าเยี่ยมของผู้ ปรึกษากฎหมายต้องได้รับการ อำนวยความสะดวกอย่าง เหมาะสมและต้องปราศจาก การได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำ แต่อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ ได้ หรือกรณีผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาที่ต้องการพบแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ ทางการแพทย์เพื่อปรึกษาหารือ หรือรักษา ต้องปราศจากการ ได้ยินของเจ้าหน้าที่แต่อยู่ใน สายตาได้</p>	<p>น้อยที่สุด เจ้าหน้าที่เรือนจำอาจ มีอำนาจในการฟังการสนทนา เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการสนทนาที่อาจจะเป็น อันตรายต่อความปลอดภัย ของสาธารณะ หรือความมั่นคง และความปลอดภัยของสถาบัน หรือถูกใช้ประโยชน์ในการ กระทำผิดกฎหมายต่อไป แต่ อย่างไรก็ตามหากเป็นการ สนทนาที่กระทำการระหว่าง ผู้ต้องขังกับทนายความของ ผู้ต้องขัง หรือระหว่างผู้ต้องขัง กับนิติบุคคลหรือองค์กรพิเศษ ต่างๆ ซึ่งรวมถึงศาล เจ้าหน้าที่ ของสถานที่กักกัน เจ้าหน้าที่ บริหารของรัฐหรือท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ห้าม มิให้มีการดักฟังการสนทนานั้น</p>	<p>ให้มีการบันทึกเสียงและ วิธีโอนระหว่างการเข้าเยี่ยม ยกเว้นการเข้าเยี่ยมของ ทนายความ หรือผู้บริหาร ท้องถิ่นหรือระดับชาติที่เข้า เยี่ยมผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณา จะไม่มีการ บันทึกเสียงและวิธีโอน อย่างไรก็ตามผู้บัญชาการ เรือนจำมีอำนาจสั่งยกเลิก การบันทึกเสียงและวิธีโอน แม้จะมีบทบัญญัติเรื่องของ ภาษาที่ใช้สื่อสารที่เหมือนกับ ประเทศไทย แต่ประเทศไทย ญี่ปุ่นไม่ได้บัญญัติถึงการ จำกัดเสรีภาพในการพูดคุย ระหว่างเยี่ยมในประเด็น เรื่องการออกเสียงให้ดังพอที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม</p>
--	--	--	--	---

				เว้นแต่จะเป็นการค้าเป็นการ โดยค่าตั้งศาลหรืออำนาจตาม กฎหมาย	อยู่ ณ ที่นั้น ได้ยื่น ดังเช่นใน ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ของ ประเทศไทยบัญญัติไว้
--	--	--	--	---	--

ตารางที่ 4.2 ตารางเปรียบเทียบการปฏิบัติที่ต้องขงระหว่างพิจารณาเรื่องการได้รับการยอมรับการเยี่ยม

ประเด็น	ไทย	อังกฤษ	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น
1. ผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม	<p>ทนายความ บิดามารดา บุตร คู่สมรส พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา และบุคคลอื่นหรือญาติลำดับอื่นๆ ที่ผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตให้เข้าเยี่ยม</p>	<p>ทนายความหรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย บิดามารดา บุตร คู่สมรส พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย บุตรบุญธรรม พ่อแม่บุญธรรม ผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังก่อนถูกส่งเข้ามาขังเรือนจำ แพทย์ ทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ บาทหลวง พระในศาสนาหรือนิกายที่ผู้ต้องขังนับถือ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำ บุคคลอื่นที่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ</p>	<p>ทนายความ บิดามารดา บุตร คู่สมรส พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย และบุคคลอื่นๆ ที่ผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาต</p>	<p>ญาติ พี่น้อง และทนายความ บุคคลอื่นผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจอนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้ หากผู้ที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะ"ไม่สร้างปัญหาต่อการบริหารจัดการภายในเรือนจำ"</p>

2. ระยะเวลาในการเข้าเยี่ยม	วันจันทร์ -วันศุกร์ วันหยุด นักชัตฤกษ์ ยกเว้นวันเสาร์-วันอาทิตย์	วันจันทร์ -วันอาทิตย์	วันจันทร์ -วันอาทิตย์	วันเวลาทำการของทางเรือนจำ ยกเว้นวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดของทางราชการกำหนด
3. รูปแบบการเยี่ยม	<p>1. การเยี่ยมผ่านสิ่งขวางกั้น เช่น ลูกกรง กระจกเงารูตา ข่าย หรือผ่านกระงกแก้วพูดคุยผ่านโทรศัพท์</p> <p>2. ทัศนคติเยี่ยมจะจัดให้มีห้องสำหรับการเยี่ยมไว้เฉพาะ ปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำ</p> <p>3. การเยี่ยมแบบใกล้ชิด อนุญาตเฉพาะนักโทษเด็ดขาดเท่านั้น</p>	<p>1. การเยี่ยมแบบผู้ต้องขังสามารถร่วมกับผู้เข้าเยี่ยมได้</p> <p>2. มีห้องสำหรับทัศนคติเยี่ยม หรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย เฉพาะ ปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำ</p> <p>3. แพทย์ ทันตแพทย์ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เข้าเยี่ยมต้องปราศจากการได้ยินของเจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อยู่ในสายตาเจ้าหน้าที่เรือนจำได้</p>	<p>1. การเยี่ยมแบบใกล้ชิดสามารถสัมผัสร่างกายได้ จัดให้มีบรรยากาศคล้ายกับว่าเป็นอิสระจากเรือนจำ การเยี่ยมชมเกิดขึ้นในห้องขนาดใหญ่ ตกแต่งด้วยโต๊ะเก้าอี้เพื่อความสะดวก</p> <p>2. ทัศนคติเยี่ยม พระบาทหลวง สมาชิกนิติบุคคลหรือองค์กรพิเศษต่างๆ ศาล เจ้าหน้าที่สถานกักกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือท้องถิ่น เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยมจะห้ามมิให้ดักฟังการสนทนาวันแต่เป็น</p>	<p>การเยี่ยมชมเกิดขึ้นในห้องที่จัดไว้เป็นพิเศษซึ่งแต่ละห้องจะแบ่งห้องด้วยฉากกัน ผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยมจะอยู่คนละข้างและมีเจ้าหน้าที่เรือนจำยืนสังเกตการณ์สนทนาและจัดบันทึกไว้ โดยระหว่างการเยี่ยมชมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะไม่ได้รับอนุญาตให้มีการเยี่ยมแบบสัมผัสได้ การเยี่ยมชมระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะไม่มี การตรวจสอบหรือบันทึกข้อความสนทนา</p>

			<p>การดำเนินการโดยคำสั่งศาลหรืออำนาจตามกฎหมาย</p>	
<p>4. ระเบียบที่ผู้เข้าเยี่ยมชมต้องปฏิบัติตามการเยี่ยมชม</p>	<p>ผู้เข้าดูกิจการเรือนจำหรือติดต่อกับการทำงานของเรือนจำจะต้องปฏิบัติตามดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งกายและมีกิริยาอันสุภาพ 2. ไม่ส่งสิ่งของหรือเงินให้แก่หรือรับจากผู้ต้องขัง เว้นแต่ปฏิบัติตามระเบียบในเรื่องนั้นๆ 3. ไม่ส่งอาณัติสัญญาใด ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังเพื่อกระทำความผิดวินัย 4. ไม่พูดกับผู้ต้องขัง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ 	<p>บุคคลที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดห้ามมิให้เยี่ยมชมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้น พิจารณาจากความปลอดภัยของชาติ การป้องกันการตรวจสอบการสอบสวนหรือการดำเนินคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความปลอดภัยเรือนจำและการรักษาวิสัยของเรือนจำ การป้องกันสุขภาพหรือศีลธรรมหรือเสรีภาพของบุคคล แต่การห้ามไม่ให้ใช้กับคณะกรรมการเยี่ยมชมเรือนจำและที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา</p>	<p>ราชทัณฑ์แกลฟอ์เนียงจะดำเนินการตรวจสอบประวัติของผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมแบบใบสมัครเข้าเยี่ยมชม การสมัครเข้าเยี่ยมชมอาจถูกปฏิเสธการอนุมัติเพื่อเข้าเยี่ยมชมหากตรวจสอบพบว่าไม่แจ้งข้อมูลการถูกจับกุมหรือการถูกลงโทษไว้ในแบบสอบถาม บางครั้งการเข้าเยี่ยมชมถูกเงินหากต้องได้รับอนุมัติก่อนอาจจะเป็นความยากลำบากได้ เจ้าหน้าที่เรือนจำอาจใช้ดุลยพินิจอนุมัติให้เข้าเยี่ยมชมก่อนได้รับอนุมัติได้ และมักจะมีเพอร์ออร์รับผู้เข้า</p>	<p>หากมีเหตุใดเหตุหนึ่งจะถูกระงับการเยี่ยมชม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเยี่ยมชมที่เป็นภัยต่อระเบียบและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ 2. ผู้เยี่ยมชมหรือผู้ต้องขังใช้คำพูดที่เป็น Code ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ 3. เนื้อหาของนำไปสู่การก่ออาชญากรรม 4. เนื้อหาสร้างความแตกแยกในประเด็นทางวินัยและการละเมิดกฏ 5. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา กล่าววาจาหรือพูดถึงใจอันต่อ

	<p>5. ไม่ถ่ายภาพ หรือเขียนภาพเกี่ยวกับผู้ต้องขังหรือเรือนจำ หรือเขียนแบบแปลนหรือแผนที่เรือนจำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์และแจ้งให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบก่อนแล้ว</p> <p>6. ต้องเข้าดูแต่ภายในอาณาเขต และกำหนดเวลาที่ทางการเรือนจำกำหนดให้ไว้</p>		<p>เยี่ยมชมที่ไม่คาดคิดเดินทางมาจากระยะทางเกินกว่า 250 ไมล์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมต้องวางแผนล่วงหน้าและต้องยื่นใบสมัครก่อนที่จะเริ่มดำเนินการในการเดินทางมาเยี่ยมชม ส่วนข้อจำกัดเรื่องการแต่งกายมีข้อจำกัดในสิ่งที่ผู้เข้าชมอาจจะสวมใส่ที่อนุญาตได้ โดยทั่วไปมีสิ่งของที่ต้องปฏิบัติคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่สวมเสื้อผ้าที่มีลักษณะ เสื้อผ้าที่สวมใส่ในคุกไทย 2. ไม่สวมเสื้อผ้าที่คล้ายกับสิ่งที่พนักงานสวมใส่ 3. แต่งกายแบบสุภาพเรียบร้อย 4. ไม่สวมใส่สิ่งที่ไม่สามารถเอาออกและจะไม่ชัดเจนเมื่อตรวจด้วยเครื่องตรวจจับโลหะ 	<p>ถึงการทำลายพยานหลักฐาน</p> <p>6. ผู้เยี่ยมชมหรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเนื้อหาที่เป็นการปิดบังข้อมูลและปิดบังการฟื้นฟูตัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี</p> <p>7. การเยี่ยมชมซึ่งเป็นจำเป็นทางธุรกิจ แต่มีหลักฐานชัดเจนว่าจะเป็นไปได้ในทางปิดบังความจริง</p> <p>กรณีการเยี่ยมชมจะบังคับด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากว่ามีความไม่เหมาะสมต่อการเยี่ยมชม ทางผู้บัญชาการเรือนจำอาจยกเลิกการระงับนั้นได้</p>
--	---	--	---	--

			<p>เช่น ชุดชั้นในหรือเสื้อผ้าที่มีปุ่มโลหะ</p> <p>เรือนจำบางแห่งมีกฎท้องถิ่นของตัวเองทางเรือนจำจะแจ้งให้ผู้ที่จะเข้าเยี่ยมชมตรวจสอบกับเรือนจำในพื้นที่ก่อนที่จะเข้าเยี่ยมชมเรือนจำส่วนใหญ่จะมีบริการให้ยืมเสื้อผ้าหากผู้เข้าชมสวมเสื้อผ้าไม่เหมาะสมและถูกปฏิเสธจากพนักงาน หากผู้เข้าชมรู้สึกว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเสื้อผ้าของผู้เข้าชมเป็นที่ยอมรับอาจขอให้พูดคุยกับผู้ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับเสื้อผ้าได้ สำหรับเด็กเล็กที่มีความสูงไม่เกิน 36 นิ้วจะไม่มีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับสีของเสื้อผ้าหรือชนิดของวัสดุ</p>
--	--	--	--

<p>5. โครงการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเชื่อม</p>	<p>ประเทศไทยไม่มีโครงการช่วยเหลือการเชื่อม เหมือนกับประเทศอังกฤษ และมัลดีฟส์ แคลิฟอร์เนีย และไม่มีอาสาสมัครเป็นเพื่อนคนพิการ เหมือนประเทศญี่ปุ่น</p>	<p>มีโครงการช่วยเหลือการเชื่อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขัง สำหรับผู้เข้าเยี่ยมที่ต้องการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ห่างไกลจากครอบครัว 2. กรณีผู้เข้าเยี่ยมมีอายุกว่า 75 ปี จะมีคนช่วยเหลือในระหว่างการเดินทางมายังเรือนจำ 	<p>มีโครงการช่วยเหลือการเชื่อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาจได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรือนจำ 2. มีรถรับส่งสำหรับผู้เข้าเยี่ยมชมจากจุดสิ้นสุดของระบบขนส่งสาธารณะ 3. มีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น เล่น Scabble Uno หมากฮอส หมากรูก และอื่นๆ และอนุญาตให้อ่านหนังสือร่วมกัน 	<p>มีอาสาสมัครในกิจการของงานราชทัณฑ์ ซึ่งมีบทบาทค่อนข้างมากทั้งในการคุมประพฤติและกิจการราชทัณฑ์ โดยจะเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการให้การศึกษาด้านวิชาการและศาสนาแก่ผู้ถูกคุมขัง รวมทั้งแก้ไขปัญหาส่วนตัว ปัญหาทางบ้าน นอกจากนั้นยังมีระบบอาสาสมัครเป็นเพื่อนคนคุก ซึ่งอาสาสมัครจะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังและให้ความช่วยเหลือด้านกำลังใจ คำแนะนำ ความบันเทิง รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ถูกคุมขัง</p>
---	--	--	--	---

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สิทธิในการได้รับการเชื่อมจากบุคคลภายนอกหรือจากญาติพี่น้องถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเมื่อบุคคลอยู่ในระหว่างคุมขังของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานับเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยอบรมแก้ไขตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีญาติหรือครอบครัวที่ให้ความสนใจหรือห่วงใยมาเชื่อมจะสามารถทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามีที่ยึดเหนี่ยวและช่วยประคับประคองจิตใจทั้งยังช่วยคลายความเครียด ความกังวลที่เกิดขึ้นระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำ และทำให้การถูกคุมขังในเรือนจำไม่สามารถทำลายบุคลิกภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและไม่สามารถทำลายสภาพจิตใจของเขาเหล่านั้นได้

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิในการเชื่อม สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นแรก หลักประกันขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา คือ หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ได้บัญญัติรับรองไว้ ดังนั้น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณายังไม่ใช่ นักโทษเด็ดขาดก็ย่อมต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากนักโทษเด็ดขาด จากการศึกษาในครั้งนี้ เห็นว่าประเด็นข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ที่บัญญัติให้ผู้ได้รับอนุญาตให้เชื่อมกับผู้ต้องขังต้องพูดภาษาไทยและออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้น ได้ยิน และได้รับการเชื่อมแบบปกติที่มีฉากกระจกกันหรือกรงเหล็กกันที่มีลักษณะการพูดคุยต้องออกเสียงดังจนคล้ายกับการตะโกนคุยกันนั้นเป็นรูปแบบที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่สมควรจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกับนักโทษเด็ดขาด เมื่อต้องได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานเรือนจำภายใต้ระเบียบของทางเรือนจำเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างจากผู้ที่กระทำความคิดแล้ว เห็นว่า เป็นการไม่ถูกต้องเหมาะสมกับทั้งเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพ หรือเป็นการลดคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลเหล่านี้ได้

ประเด็นที่สอง มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎ ระเบียบข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ บัญญัติให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมไว้แต่เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้นำการศึกษาถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากรณีสิทธิได้รับการเยี่ยมจึงต้องศึกษาถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยม เห็นว่าบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาทั้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎ ระเบียบข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ยังไม่เพียงพอและยังไม่ชัดเจน กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันสำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมนั้นยังไม่มีเพียงพอ เพราะไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนแยกเป็นหมวดหมู่สำหรับบังคับใช้กับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโดยเฉพาะ และไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณามากกว่านักโทษเด็ดขาดและยังไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (Bangkok Rules) และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดนี้ เช่น เรื่องความยืดหยุ่นของการบริหารเรือนจำในการใช้กฎการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังหญิงเพื่อป้องกันผลกระทบที่เป็นอันตรายของการแยกผู้ต้องขังหญิงจากเด็กและครอบครัว และการเข้าเยี่ยมหากมีเด็กมาด้วยต้องจัดในสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นมิตรในแง่ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพราะคำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของมารดาและเด็กต่อการสัมผัสทางกาย และเงื่อนไขการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรสำหรับเด็กในการเยี่ยมมารดาเพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำและความตึงเครียดที่เด็กประสบในสถานการณ์เหล่านี้

ประเด็นที่สาม จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยม พบว่า ประเทศอังกฤษให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมจากแพทย์ ทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ บาทหลวง พระในศาสนาหรือนิกายที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานับถือ ส่วนสิทธิได้รับการเยี่ยมจากทนายความของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นแตกต่างจากประเทศไทย คือ ในประเทศอังกฤษที่ปรึกษาทนายความของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาอาจได้รับอนุญาตให้นำเครื่องบันทึกเสียงเข้าเยี่ยมได้ และในประเทศสหรัฐอเมริกาเจ้าหน้าที่เรือนจำอาจมีอำนาจในการฟังการสนทนาเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่นำเชื่อถือ โดยเฉพาะการสนทนาที่อาจจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณะหรือความมั่นคงและความปลอดภัยของเรือนจำหรือถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดกฎหมายต่อไป โดยหลักการแล้วห้ามมิให้มีการดักฟังเว้นแต่จะเป็นการดำเนินการโดยคำสั่งศาลหรืออำนาจตามกฎหมาย เห็นว่าประเทศไทยควรมี

การให้สิทธิแก่แพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเข้าเยี่ยมได้ด้วย

วันและเวลาในการเยี่ยม พบว่า ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นกำหนดไว้คือให้เยี่ยมได้ในวันและเวลาทำการของเรือนจำ ส่วนประเทศอังกฤษและมลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้เยี่ยมได้ทุกวันไม่เว้นวันเสาร์อาทิตย์และได้ขยายช่วงเวลาออกไปให้นานขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ต้องขังและผู้มาเยี่ยม ประเด็นนี้เห็นว่า ประเทศไทยยังจำกัดไว้เฉพาะวันทำการและเวลาก็จำกัดเฉพาะเวลาราชการเท่านั้น

การจำกัดสิทธิได้รับการเยี่ยม พบว่า ประเทศไทยให้สิทธิได้รับการเยี่ยมเฉพาะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ไม่ได้ถูกลงโทษทางวินัย แต่ในประเทศอังกฤษสามารถให้เยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้ในขณะอยู่ในห้องขังเพราะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ควรถูกห้ามเยี่ยมในรูปแบบการถูกลงโทษและหากเกิดการห้ามเยี่ยมขึ้นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจะได้รับการเขียนจดหมายแทนหรือสะสมเวลาเยี่ยมได้ และมลรัฐแคลิฟอร์เนียประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้จำกัดสิทธิไม่ให้เยี่ยมเสมอไปหากว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณากระทำผิดวินัย ซึ่งหากเกิดปัญหาความแออัดของห้องเยี่ยมเกิดขึ้นยังให้สิทธิแก่ผู้เข้าเยี่ยมที่เดินทางไกลกว่า 250 ไมล์เพื่อมายังเรือนจำและไม่ได้เข้าเยี่ยมมานานกว่า 30 วัน หรือผู้พิการที่ต้องพึ่งพาการขนส่งเฉพาะ หรือเนื่องจากเหตุฉุกเฉินของครอบครัว เช่น สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตหรือเจ็บป่วยหนัก เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ สิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาถือเป็นสิทธิที่สำคัญและควรได้รับการคุ้มครอง แต่เนื่องจากสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาในประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องบางประการและเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

1) ควรมีมาตรการทางกฎหมายใช้บังคับกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโดยเฉพาะ แยกเป็นหมวดผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาอย่างชัดเจน และควรกำหนดรายละเอียดเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะที่บังคับใช้แยกจากนักโทษเด็ดขาด เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักการในรัฐธรรมนูญ

2) ควรมีข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเรื่องการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาบังคับใช้โดยเฉพาะ และผู้เขียนเห็นว่าควรให้สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเรื่องสิทธิได้รับการเยี่ยมมากกว่านักโทษเด็ดขาด ในประเด็นดังนี้

(1) ประเด็นผู้มีสิทธิเข้าเยี่ยม ควรให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมจากแพทย์ ทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ของตนเองเพื่อปรึกษาอาการหรือบำบัดรักษา

อาการได้โดยอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง และบุคคลที่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาผู้นั้นต้องการ โดยอาจกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบประวัติไว้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ

(2) ประเด็นวันและเวลาในการเข้าเยี่ยม ควรให้สิทธิมากกว่านักโทษเด็ดขาด ควรขยายให้ได้รับการเยี่ยมได้โดยไม่จำกัดเฉพาะวันเวลาราชการเท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนด Bangkok Rules ที่บัญญัติให้คำนึงถึงการติดต่อระหว่างผู้ต้องขังหญิงกับครอบครัว ซึ่งรวมถึงบุตรของพวกเธอ และผู้ปกครองบุตรของบุคคลเหล่านั้น ต้องได้รับการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในกรณีที่เป็นไปได้ต้องจัดให้มีมาตรการในการทำให้การจัดความไม่สมดุลซึ่งผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในสถานที่ที่ไกลจากบ้านของพวกเธอได้รับ ซึ่งเห็นว่าผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายควรต้องได้รับการปฏิบัติให้สอดคล้องกันตามข้อกำหนดนี้

(3) ประเด็นการจำกัดสิทธิได้รับการเยี่ยม ควรให้สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกลงโทษทางวินัยได้รับการเยี่ยมหรือหากมีการจำกัดสิทธิไม่ให้ได้รับการเยี่ยมขึ้นควรให้มีการสะสมเวลาในการเยี่ยมได้ และมีการแจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ที่จะเข้าเยี่ยมทราบการถูกห้ามเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาล่วงหน้าก่อนเดินทางมายังเรือนจำด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่เข้าเยี่ยมและเจ้าหน้าที่เรือนจำในการบริหารจัดการจำนวนคนเข้าเยี่ยม

(4) ประเด็นเสรีภาพระหว่างเข้าเยี่ยมตามข้อบังคับกรมราชทัณฑ์นั้น เห็นว่า เป็นข้อบังคับที่ไม่ได้แยกหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาออกจากนักโทษเด็ดขาดไว้ โดยเฉพาะ จึงส่งผลให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการปฏิบัติเหมือนกับนักโทษเด็ดขาด ดังนั้นควรให้สิทธิและเสรีภาพผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมแบบใกล้ชิดและขยายไปถึงได้รับการเยี่ยมแบบครอบครัวด้วย โดยไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นฟังการสนทนาแต่ให้อยู่ในสายตาได้ และจัดให้เยี่ยมในสถานที่ที่มีบรรยากาศที่ช่วยให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับกำลังใจและไม่รู้สึกตัดขาดจากโลกภายนอก เพื่อลดความเจ็บปวดชอกช้ำในใจและความตึงเครียดที่ทั้งสองฝ่ายจะได้รับ และรูปแบบการเยี่ยมปกตินั้นต้องออกระเบียบไม่ให้มีระยะห่างกันมากจนต้องตะโกนคุยกัน และเห็นว่ารูปแบบการเยี่ยมปกตินั้นควรใช้กับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกลงโทษวินัยหรือผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของตัวผู้ต้องขังด้วย

3) ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิได้รับการเยี่ยมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณานั้นควรกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องสิ่งของที่สามารถนำเข้าเยี่ยมต้องให้สิทธิมากกว่านักโทษเด็ดขาด การตรวจค้นร่างกายผู้เข้าเยี่ยม ควรนำเครื่องตรวจโลหะมาใช้เพื่อการตรวจค้นอาวุธ ตรวจค้นสิ่งของต้องกระทำอย่างพอเหมาะและเคารพสิทธิของผู้เข้าเยี่ยม หากต้องมีการค้นร่างกายต้องกระทำบนเหตุผลสมควรบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงพิเศษ (Specific objective facts) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เข้าเยี่ยมจะพยายามลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำ หรือกำหนดลักษณะไว้ให้ชัดเจนไม่ควรให้

เจ้าหน้าที่เรือนจำใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเหตุ เพราะระเบียบที่เกี่ยวกับเรื่องนี้อาจส่งผลทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้รับการเยี่ยมหรือไม่ได้รับการเยี่ยม

4) ประเทศไทยควรจัดให้มีโครงการช่วยเหลือการเยี่ยม สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา สำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ถูกคุมขังอยู่ห่างไกลจากครอบครัว โดยอาจจะกำหนดเฉพาะพ่อ แม่ สามีนี้อภริยา และบุตรของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเท่านั้นที่ต้องรับสนับสนุน และควรมีโครงการอาสาสมัครเพื่อนคนคุก (Volunteer prison visitor system) เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านกำลังใจให้คำแนะนำ ให้ความบันเทิง เพื่อให้โอกาสกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาที่ไม่มีหรือมีครอบครัว ญาติ พี่น้องมาเยี่ยมได้รับกำลังใจและลดความเครียดในระหว่างถูกคุมขัง

ด

ร

ู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ซาติ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์. (ม.ป.ป.). **มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.
- กุลพล พลวัน. (2548). **สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- คณิต ฌ นคร. (2549). **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 7 ฉบับปรับปรุงใหม่และแก้ไขเพิ่มเติม)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ซาติ ชัยเดชสุริยะ. (ม.ป.ป.). **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ธานี วรภัทร์. (2553). **กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นัทธิ จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). **หลักทฤษฎีวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. ม.ป.ท.
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2523). **หลักทฤษฎีวิทยา**. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2553). **ศาลกับกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง**. กรุงเทพฯ.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2549). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 16)**. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

บทความ

- กรมราชทัณฑ์. (2552). "เรือนจำแห่งการเรียนรู้หนทางสู่ความพอเพียง". **วารสารยุติธรรม**, 9, 5. หน้า 22-25.

ธานี วรภัทร์. (2550). “การบังคับโทษในประเทศไทย : การบังคับโทษจำคุก. กฎหมายธุรกิจ
บัณฑิตย, 7, 2. หน้า 99-145.

วิทยานิพนธ์

กิตติศักดิ์ บุญทอง. (2552). ความพึงพอใจของญาติผู้ต้องขังต่อการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของ
เรือนจำพิเศษธนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูชีพ ปิณฑะศิริ. (2525). การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา
นิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐกิตติ บุญจันทร์. (2550). มาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง : ศึกษากรณีการใช้
เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขังก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ทวีศักดิ์ รอดโรคา. (2543). สิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรศักดิ์ เฟื่องสาย. (2552). ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังระหว่างกับ
ผู้ต้องขังเด็ดขาดของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรางคณา สุจริตกุล. (2533). นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วุฒิ จารุวัชรวรรณ. (2552). มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและระหว่างพิจารณา :
ศึกษากรณีการนำเรือนจำเอกชนมาใช้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา
นิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุดมศักดิ์ สงเคราะห์. (2551). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง
ระหว่างพิจารณาคดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เอกสารอื่น ๆ

- คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2552). **อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคล ตามกฎหมายลักษณะพิเศษ** (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และธานี วรภัทร์. (2549). **สิทธิผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- แผนปฏิบัติราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2551-2554. กรมราชทัณฑ์.
- พรพิตร นรภูมิพิทักษ์. (2550). **การศึกษาแนวทางในการงดใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังโทษสูงภายในเรือนจำและทัณฑสถาน**. รายงานส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ.
- ยศวันต์ บริบูรณ์ธนา. (2548). **เอกสารการสอน ชุดวิชา อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ.
- รุจิรา พฤกษยาชีวะ และนันทิ จิตสว่าง. (2546). **เอกสารการสอน ชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 1-7**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2548). **การจัดตั้งเรือนจำเอกชน**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สำนักกรมราชทัณฑ์ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร **เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ.
- หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ขธ.0705/1230 เรื่อง การขยายลำดับชั้นญาติผู้ต้องขัง โครงการพบญาติ ไกล่ชิด ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2549.

กฎหมาย

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.
- พระราชบัญญัติวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2482.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2545.
- กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูกิจการ
หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547.

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเชื่อมการติดต่อกับบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและการเข้าดูกิจการ
หรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

Hmprisonervice. (2553). Adviceandsupport. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2553,

จาก <http://www.hmprisonervice.gov.uk>

Hmprisonervice. (2554). เรือนจำเบอร์มิงแฮม. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554,

จาก <http://www.hmprisonervice.gov.uk/prisoninformation/locateaprison/prison.asp?id=220,15,2,15,220,0>

Hmprisonervice. (2554). เรือนจำลินคอล์น. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2554,

จาก <http://www.hmprisonervice.gov.uk/prisoninformation/locateaprison/prison.asp?id=220,15,2,15,220,0>

กรมราชทัณฑ์. (2554). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2554,

จาก <http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html>

ราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย. (2553). ข้อมูลการเยี่ยมและคำแนะนำ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2554,

จาก <http://www.cdcr.ca.gov/Visitors/docs/InmateVisitingGuidelines>

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. (2553). การเยี่ยมผู้ต้องขัง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554,

จาก <http://bangkokremand.thport.com>

เรือนจำพิเศษธนบุรี. (2552). การเยี่ยมผู้ต้องขัง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554,

จาก <http://www.correct.go.th/sopthon/new/service.php>

เรือนจำพิเศษมีนบุรี. (2553). วิธีการเยี่ยมญาติ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554,

จาก http://122.155.10.138/hitcoth/sopmeen/index.php?option=com_content&view=article&id=30&Itemid=18

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2553). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.

สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/กติการะหว่าง>

ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2553). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน>

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Leonard Territo, James B. Halsted and Max L. Bromley. (2004). **Crime and Justice in america : A Human Perspective** (6th ed.). Motor City Books (Reverview, MI, U.S.A).
- John W. Palmer. (2006). **Constitutional Rights of Prisoners** (8th ed.). Anderson Pub Co,.
- Norman A. Carlson, Karen M. Hess and Christine M. H. Orthmann. (1998). **Corrections in the 21st century : a practical approach**. West/Wadsworth.
- Ira J. Silverman. (2001). **Corrections : a comprehensive view**. Wadsworth/Thomson Learning.
- Gunther Kaiser. (1984). **Prison systems and correctional laws : Europe, the United States, and Japan : a comparative analysis**. University of Virginia.

LAWS

- Prison Act 1952.
- Prison Rules 1999.
- Prison Conditions in Japan 1995.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวอุบล สิริราช
วัน เดือน ปี เกิด	1 กันยายน 2521
ที่อยู่	21/1 ตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2542 บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีการศึกษา 2551 นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ สำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม